

Begeleidingsverslag

Pedagogische begeleiding en
Permanente ondersteuningscel 2020 - 2021

Begeleidingsverslag 2020-2021

Inhoud

1. Inleiding	6
2. Contextanalyse.....	8
2.1. Eigenheid en identiteit van het stedelijk en gemeentelijk onderwijs	8
Wie we zijn en wat we doen	8
Ondersteuningsnetwerken	9
Armoede en kansenbevordering	9
2.2. Context in verandering.....	10
Technologie en digitalisering in een kennissamenleving	10
Resultaten doorlichtingen inspectie	10
Klantennoden	11
2.3. Interne organisatie en personeelsbezetting.....	12
Organogram PBD en inbedding in OVSG.....	12
Omkadering Personeel.....	12
3. Begeleiding 2020-2021 in één (eerste) oogopslag	13
3.1. Bereik.....	13
3.2. Doelgroep en onderwerp	15
3.3. Extern overleg.....	17
4. Ondersteuning implementatie beleidsprioriteiten (corona)	18
4.1. Impact van de coronacrisis op leerresultaten	18
4.2. De website e-leren en blended learning als uitdaging na corona	19
4.3. Voor POC was 2020-2021 een jaar als geen ander: het COVID-jaar	19
5. Realisatie van de Speerpunten en de OVSG-toets	20
5.1. Bijsturingen van het begeleidingsplan	20
5.2. Speerpunt Leerlingenbegeleiding/leersteun	20
Aanbod leerlingenbegeleiding.....	20
Buitengewone werking en onze ondersteuningsnetwerken (ONW)	21
Kansrijk oriënteren	22
POC CLB Ontmoetingsdag signaalfunctie en consultatieve leerlingenbegeleiding	22
5.3. Speerpunt taal	23
Krachtig leesonderwijs voor het basisonderwijs	23
Publicatie De beste lezers zitten in mijn klas!	24
5.4. Speerpunt digitalisering	25
Uit de Trotsdoos van de PBD: het adaptief vermogen van het team.....	25
Academie gaat digitaal	25
Digitaal gepersonaliseerd leren via i-Learn.....	26

5.5.	Speerpunt curriculum	27
	Alles begint met een sterk concept (BaO).....	27
	SOVO zet het schooleigen curriculum in als hefboom voor gezamenlijke doelgerichtheid en vernieuwing	27
	POC: Infosessie modernisering 2 ^{de} en 3 ^{de} graad SO i.s.m. de PBD	29
	DKO: leerplannen voor de academie als opstap naar onderwijskwaliteit.....	29
	DKO-Kompas: de Studie-en ontwikkelingsdienst ondersteunt de leerplanimplementatie van het DKO.....	29
	Didactiek BaO: STEM in je klas	30
5.6.	Samen PBD maken	31
	In de niveauoverstijgende werking neemt de Studie-en ontwikkelingsdienst (SOD) het voortouw.	31
	Uit de trotsdoos van de Studie-en ontwikkelingsdienst: de rOK-tool	32
	Werkgroep duurzaam begeleiden	32
	CLB gaat aan de slag met de Trisschaal 'teamwerking'	33
5.7.	OVSG-toetswerking	34
	BaO en Studie- en ontwikkelingsdienst slaan de handen in elkaar voor de OVSG-toets	35
5.8.	Andere belangrijke/decretale opdrachten.....	36
	Schoolleiderschap	36
	Aanvangsbegeleiding startende leerkrachten	37
6.	Organisatie-ontwikkeling	39
6.1.	Toekomstplan	39
6.2.	Expertise-ontwikkeling en interne professionalisering.....	39
	Gemeenschappelijke bijeenkomsten:	40
	Startwijstraject voor startende begeleiders	40
	Groeiwijstraject voor ervaren begeleiders	41
6.3.	Effectief PBD maken	41
	Vorbereiding van het nieuwe begeleidingsplan 2021-2024	41
	Registratiesysteem van de PBD	42
	Interne kwaliteitszorg systematisch opvolgen	43
7.	Samenwerking met andere onderwijsactoren.....	46
7.1	Samenwerking met andere PBD's.....	46
7.2	Samenwerking met andere POC's	46
7.3	Formeel overleg inspectie – begeleiding.....	47
7.4	Samenwerking met hogescholen, universiteiten en externe partners.....	47
	Steunpunt centrale toetsen	48
	Steunpunt Toetsontwikkeling en Peilingen	48
	Bachelorproef effectiviteitsmonitorsinstrument lerende netwerken.....	48
	OBPWO 21.02 Effectiviteit in ondersteuning	48
	Project Wijze(r) Werkbare Scholen: schoolontwikkeling in Vlaanderen	48
	Project Talent	49

Vol potentieel, krachtig lesgeven in diversiteit	49
7.5 Internationalisering: DKO zet in op MIX.....	49
8. Conclusies en beleidsaanbevelingen.....	51
8.1 De PBD formuleert haar doelen in een nieuw uitdagend begeleidingsplan 2021-2024, met focus op het 'Samen bouwen aan onderwijskwaliteit'	51
8.2 Een duidelijke rolverdeling binnen de kwaliteitsdriehoek.....	52
8.3 In kaart brengen van bereik, effecten en tijdsbesteding.....	52
8.4 Positie ten aanzien van Vlaamse toets en verhouding eigen OVSG-toets	53
8.5 Begeleidingsdiensten als onmisbare schakel bij de ontwikkeling van onderwijskwaliteit	53
Bijlagen.....	55

1. Inleiding

Dit verslag beschrijft de werking van de pedagogische begeleidingsdienst (PBD) en de Permanente Ondersteuningscel (POC) van OVSG voor het schooljaar 2020-2021. Het begeleidingsplan 2018-2021 vormt het referentiekader voor dit verslag. Zoals decretaal bepaald legt de pedagogische begeleidingsdienst jaarlijks een verslag neer bij de Vlaamse Regering over de realisatie van het begeleidingsplan. Dit verslag is conform de afspraken die we met de overheid maakten.

Op 5 december 2019 ondertekende OVSG de 'Engagementsverklaring met het oog op het verhogen van de onderwijskwaliteit in Vlaanderen'. We maakten daarin samen met diverse actoren onze intentie kenbaar om in te zetten op acties tot versterking van de onderwijskwaliteit door onder andere:

1. het versterken van de kennis van het Nederlands zodat alle kinderen maximale kansen krijgen;
2. het ontwikkelen en implementeren van gevalideerde, gestandaardiseerde en genormeerde proeven die de leerwinst in kaart brengen evenals de mate waarin de eindtermen worden gerealiseerd;
3. het ontwikkelen en implementeren van ambitieuze eindtermen via een gerichte effectieve didactische aanpak.

Om tegemoet te komen aan de hogergenoemde engagementen en de actuele beleidsprioriteiten van de minister voegen we een **addendum** toe aan ons lopende Begeleidingsplan 2018-2021. Hierin werden (bijkomende) acties opgenomen voor het schooljaar 2020-2021 om de opgenomen engagementen te realiseren.

Het begeleidingsplan 2018-2021¹ '*Samen leergemeenschap vormen*' is noch een strategisch plan in strikte zin, noch een omvattend overzicht van de 'volledige' reguliere werking. Wel geeft het kleur en reliëf aan de reguliere werking, door daarin een aantal accenten te benoemen die samenhangen met actuele noden binnen het onderwijsveld, met uitdagingen die samenhangen met beleidsinitiatieven van de overheid (o.m. via decreten) en met de specifieke identiteit van stedelijk en gemeentelijk onderwijs en de missie en visie van OVSG. Alle decretale opdrachten zijn impliciet vervat en verankerd in het begeleidingsplan 2018-2021, zoals verduidelijkt wordt in bijlage 1.

Als begeleidingsdienst vinden wij het onze kernopdracht om scholen te versterken in de eigen regierol over het eigen schoolbeleid. Onze begeleiders kennen de noden en de context van de school. De opgebouwde vertrouwensband over de verschillende schooljaren heen, is hierbij van cruciaal belang. Ze kennen de specifieke verbinding tussen het schooleigen opvoedingsproject, de beleidskeuzes en de concrete klaspraktijk van elke school die ze begeleiden. Ze kunnen daardoor ook scholen ondersteunen in het versterken van deze verbindingen. Vanuit onze unieke positie realiseren wij een ondersteuningsaanbod dat afgestemd is op het pedagogisch project van de school, dragen we op unieke wijze bij aan de kwaliteitsontwikkeling en het beleidsvoerend vermogen in scholen. We zien dit expliciet als de meerwaarde van een pedagogische begeleidingsdienst.

Dit verslag beschrijft onze werking op een synthetiserende manier.

In **Hoofdstuk 2** schetsen we de eigenheid van onze pedagogische begeleidingsdienst: Wie zijn onze klanten? Wat is eigen aan OVSG? We gaan ook in op een aantal contextfactoren en staan stil bij de impact van beleidsprioriteiten op onze werking.

Hoofdstuk 3 geeft ons in één (eerste) oogopslag het globale overzicht van contacten en interventies van de PBD op basis van de registraties: bereik, doelgroepen en thema's.

---

¹ <https://www.ovsg.be/docs/begeleidingsplan-OVSG-2018-2021.pdf>

Met de uitbraak van de coronacrisis werden we gedwongen in snel tempo te schakelen en onze werking werd grondig dooreengeschud. We beschrijven onze corona-aanpak en de impact op onze ondersteuning in **hoofdstuk 4**.

De speerpunten uit het begeleidingsplan vormen de kern van onze strategische werking. Voor deze speerpunten is een specifieke projectmatige aanpak ontwikkeld en uitgerold, waarin kwaliteitszorg en effectmeting systematisch zijn opgenomen. Onze aanpak en de realisaties m.b.t. de speerpunten worden beschreven in **hoofdstuk 5**. We overlopen een aantal niveau-overstijgende en dienstgebonden acties in onze trotsdozen. We staan hier ook stil bij de kwaliteitszorg m.b.t. de OVSG-toets.

Hoofdstuk 6 zoemt in op organisatieontwikkeling. We geven duiding bij het toekomstplan van OVSG. We beschrijven onze aanpak op het vlak van interne kwaliteitszorg, expertiseontwikkeling en interne professionalisering, wetenschappelijk onderbouwd werken en het in kaart brengen van de effectiviteit van onze dienstverlening.

Zoals decretaal bepaald, werkt de PBD samen met tal van onderwijsactoren. **Hoofdstuk 7** bundelt de verslagen van de netoverstijgende samenwerking, het overleg van inspectie en begeleidingsdiensten en de samenwerking met hogescholen, universiteiten en andere partners.

Tot slot trekken we conclusies en doen we beleidsaanbevelingen in **hoofdstuk 8**.

2. Contextanalyse

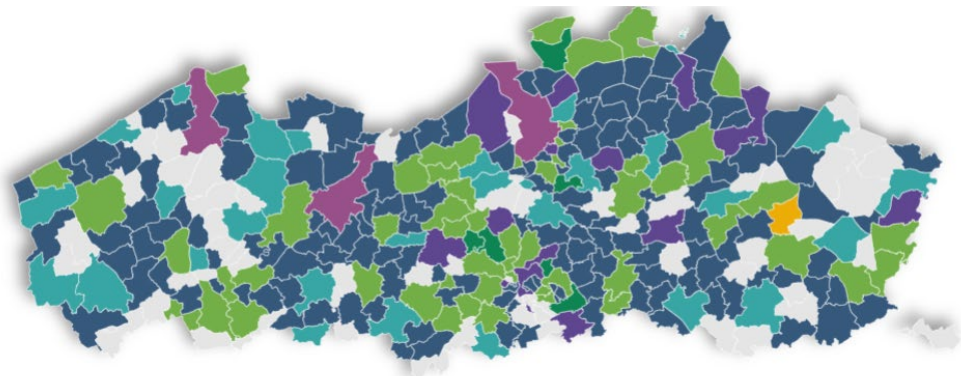
2.1. Eigenheid en identiteit van het stedelijk en gemeentelijk onderwijs

Wie we zijn en wat we doen

OVSG behartigt de belangen van haar 281 (incl. 23 geaffilieerde) leden, biedt hen (juridisch-administratieve) dienstverlening aan, is inrichtende macht van haar pedagogische begeleidingsdienst en biedt aanvullend een professionaliseringsaanbod aan tegen betaling. OVSG kiest in haar mission statement voor een gemeentelijk onderwijs dicht bij de burger dat open staat voor iedereen. Daarom is een school, een academie of een centrum voor een lokale gemeenschap veel meer dan een school. De school is het kloppende hart van de buurt. Bewoners van alle leeftijden ontmoeten er elkaar. Jong en oud ontplooit er zijn talenten. Zo groeit een school uit tot een brede school.

Ongeveer 81% van de gemeenten en steden in Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest investeert in kwaliteitsvol onderwijs op verschillende onderwijsniveaus: 258 gemeenten richten basisonderwijs, secundair onderwijs, deeltijds kunstonderwijs, volwassenenonderwijs in of hebben centra voor leerlingenbegeleiding. Het gemeentelijk en stedelijk onderwijs kent het grootste marktaandeel in het basisonderwijs (BaO 22,7% -incl BuBao 22,4%) en deeltijds kunstonderwijs (90,28%).²

■ BaO SO DKO
 ■ DKO
 ■ BaO
 ■ BaO SO DKO VWO
 ■ BaO DKO
 ■ BaO SO
 ■ BaO DKO VWO

Bron AGODI • Creatie - december 2020

Figuur 1: gemeentelijk en stedelijk onderwijs – onderwijsniveau (Wiki OVSG)

Onderwijsniveau ³	Besturen	Instellingen	Personeelsleden (Fte)	Personeelsleden (Aantal)
<i>Basisonderwijs</i>	228	531	16427	24757
<i>Buitengewoon basisonderwijs</i>	16	29	1511	
<i>Secundair Onderwijs</i>	18	37	3534	5508
<i>Deeltijds beroepsonderwijs of Centrum Leren en Werken</i>	3	4		

² Dataloep 2019-2020

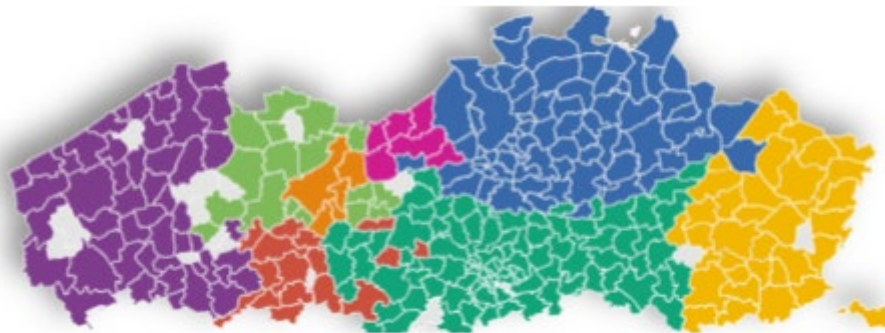
³ AGODI, AHOVOKS - Schooljaar 20-21; VWO: Ref; Personeel: 1 feb 2021

<i>Buitengewoon Secundair Onderwijs</i>	8	13	1052	
<i>Volwassenonderwijs</i>	4	6	783	
<i>Deeltijds kunstonderwijs</i>	102	150	4585	8518
<i>Centra voor leerlingenbegeleiding</i>	3	3	281	312
Totaal	258	773	28218	39095

Ondersteuningsnetwerken

Scholen worden met steeds complexere ondersteuningsnoden en hulpvragen geconfronteerd. Uit de evaluatie van de ondersteuningsnetwerken blijkt dat sinds de invoering van het M-decreet het aantal vragen naar ondersteuning voor leerlingen is toegenomen. Leerkrachten geven steeds vaker aan geconfronteerd te worden met een veelheid aan leer- en gedragsproblemen. In OD XXVII van 16 juni 2017 werd de decretale basis voorzien voor de ondersteuning van leerkrachten en leerlingen met ondersteuningsnoden via ondersteuningsnetwerken, georganiseerd door de Vlaamse overheid. OVSG is aangesloten bij 8 officiële ondersteuningsnetwerken.

Figuur 2: openbare ondersteuningsnetwerken (Wiki OVSG)

Armoede en kansenbevordering

Ongeveer 1 op 5 kinderen heeft het thuis materieel moeilijk. In Vlaanderen groeit 12% op in een gezin met een inkomen onder de armoedegrens⁴. In het Brussels hoofdstedelijk gewest ligt dit rond de 30%. Wanneer we kijken naar de groep leerlingen met een migratieachtergrond verhoogt dit aandeel naar 40%. Uit OESO-onderzoek blijkt dat vooral de afstand tussen de school- en de thuiscultuur leidt tot ongelijke onderwijsresultaten. Onderzoek toont aan dat jongeren uit gezinnen met een lagere socio-economische status een verhoogd risico lopen op een problematische schoolloopbaan. Armoede blijft ook in de toekomst een cruciale uitdaging. Onderwijs slaagt er onvoldoende in om mensen uit de armoede te tillen. Vanuit dit perspectief willen we in het stedelijk en gemeentelijk onderwijs optimale kansen creëren voor alle lerenden. Kansenbevordering ondersteunen in onze scholen, centra en academies is een belangrijk aandachtspunt in onze opdracht als pedagogische begeleidingsdienst. Gemiddeld halen onze scholen een hogere score op de SES-kenmerken dan het Vlaams gemiddelde. Dit is vooral het geval voor het secundair onderwijs en het deeltijds beroepssecundair onderwijs.

⁴ <https://www.armoedecijfers.be/>

Onderwijsniveau⁵	Gemiddeld aandeel indicator leerlingen thuistaal niet-Nederlands		Gemiddeld aandeel indicator leerlingen moeder geen diploma SO		Gemiddeld aandeel indicator leerlingen studietoelage	
	OVSG	Vlaams gemiddelde	OVSG	Vlaams gemiddelde	OVSG	Vlaams gemiddelde
<i>Basisonderwijs</i>	26%	23,3%	22.9%	20.6%	39.3%	38.6%
<i>Secundair Onderwijs</i>	29,1%	18,4%	35.1%	22.2%	51%	39.1%
<i>Deeltijds beroepsonderwijs of CLW</i>	47,8%	31,3%	64.1%	56.3%	67.4%	67.3%

In de aandacht voor kansenbevordering is en blijft taal een cruciale sleutel. Het hoge aantal leerlingen dat aantikt op de indicator ‘thuistaal niet-Nederlands’ bevestigt het belang om hierin te investeren. Voor veel leerlingen blijven taalarmoede en taalachterstand een ernstige barrière om aansluiting te vinden bij goed onderwijs en vorming. Voor scholen is het belangrijk om een talenbeleid te ontwikkelen met specifieke aandacht voor de basiskennis bij alle leerlingen, inclusief niet-Nederlandstaligen, en voor meertaligheid. Zo zorgen we ervoor dat ook op talig vlak aan de nodige randvoorwaarden voor een volwaardige participatie wordt voldaan.

2.2. Context in verandering

Technologie en digitalisering in een kennissamenleving

Een grote uitdaging voor ons onderwijs die eveneens door de coronacrisis nog versterkt werd, is de evolutie naar een door technologie gedreven kennissamenleving. Nieuwe ontwikkelingen, mede aangestuurd door technologische mogelijkheden, dwingen scholen om zich flexibel te organiseren en in te zetten op zelfsturend leren en verdere digitalisering. Om deze digitale omslag te realiseren, is het belangrijk dat leerkrachten enerzijds doelgericht digitale toepassingen kunnen inzetten om het leerproces van leerlingen te ondersteunen en anderzijds goed kunnen inschatten welke leerinhouden via digitale weg makkelijk of moeilijk te leren zijn. Er is nood aan digitale deskundigheid en visie over hoe digitalisering geïntegreerd moet worden in het curriculum. De coronacrisis versnelde dit proces (Lees over onze aanpak tijdens de coronacrisis in hoofdstuk 4 en in hoofdstuk 5.4 Speerpunt digitalisering).

Resultaten doorlichtingen inspectie

Tijdens het schooljaar 2018-2019 en 2019-2020 werden 149 van onze scholen doorgelicht. De inspectie gaf een gunstig advies aan 58% van onze scholen, een gunstig advies met tekortkomingen aan 35% van onze scholen en een ongunstig advies aan 7% van onze scholen. Op basis van de resultaten m.b.t. de kwaliteitsontwikkeling in onze scholen concluderen we dat we in onze begeleidingsinterventies in de toekomst sterker moeten focussen op ‘het onderwijskundig beleid’ en ‘de systematische en betrouwbare evaluatie van de eigen kwaliteit’ van onze scholen.

Voor de kwaliteit van de onderwijsleerpraktijk in de doorgelichte scholen van het gewoon basisonderwijs stellen we vast dat de scholen nagenoeg over de hele lijn voldoende kwaliteit leveren. Het leer- en

⁵ Gegevens van Agentschap voor Onderwijsdiensten (Agodi)

ontwikkelingsgericht aanbod, de feedback en de leerlingevaluatie blijven echter een uitdaging. Binnen hun onderwijsleerpraktijk zetten onze scholen in hun beleid sterk in op welbevinden en een aangenaam 'leer-en leefklimaat'. Wat betreft de kwaliteit van de onderwijsleerpraktijk in de doorgelichte scholen voor buitengewoon onderwijs stellen we vast dat onze scholen op heel wat aspecten in verschillende fasen van de handelingsplanning niet voldoen aan de verwachtingen. We namen dan ook heel concreet een aantal acties op die onze scholen ondersteunen op het vlak van hun onderwijskundig beleid en bij het voeren van een kwaliteitsvolle handelingsplanning.

Klantennoden

In het najaar van 2020 maakten we een synthese van de noden van onze klanten op basis van volgende acties:

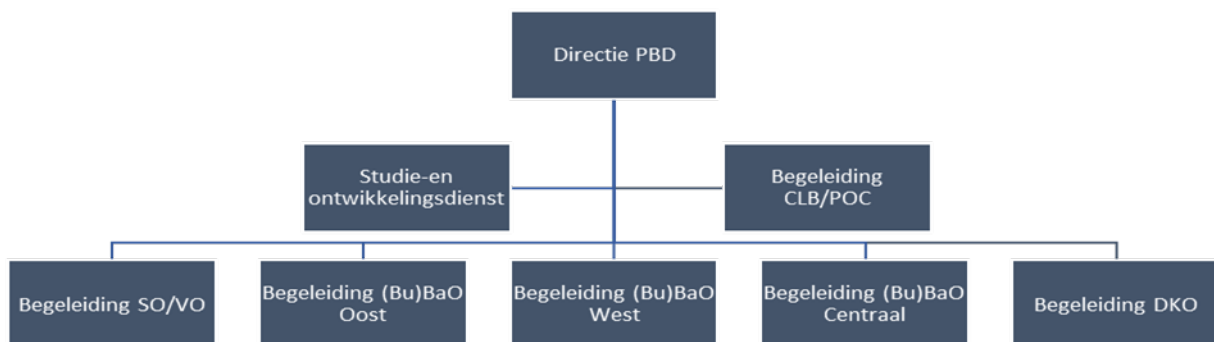
- een 'coronabelronde' naar alle directies van onze scholen, centra en academies in het voorjaar 2020;
- bevestigingen binnen de niveaus en diensten op het einde van het schooljaar 2019-2020;
- de opvolgingsmeting van het begeleidingsplan 2018-2021 (Kwaliteitskwartet) in het najaar 2020.

Uit de analyse van de reacties en de klantennoden, de lessen uit de coronacrisis en de koppeling aan de Onderwijsspiegel van de inspectie tekenen volgende clusters van prioriteiten zich af:

- Er is nood aan het verder ontwikkelen en implementeren van digitale didactiek (blended learning, afstandsonderwijs, preteaching...) en deze inbedden in een continuüm van optimaal doelgericht didactisch handelen.
- Er is een groeiend besef van het belang van het toetsen en leerlingevaluaties met het oog op het zorgvuldig analyseren van data, het interpreteren ervan op basis van het referentiekader onderwijskwaliteit en de koppeling aan het onderwijskundig beleid.
- Onze scholen, centra en academies vragen aandacht voor leerlingbegeleiding, de implementatie van brede basiszorg, het positief omgaan met diversiteit, kansengroepen, inclusie... We vertalen dit in krachtlijnen voor een kwaliteitsvol beleid in leerlingbegeleiding, om rijke kansen te bieden aan alle lerenden.
- De vraag naar ondersteuning van het implementatieproces van eindtermen, curricula en leerplannen in de scholen, centra en academies is groot. De verschillende onderwijsniveaus zitten hier elk in een andere fase van het proces: implementatie in het secundair onderwijs, invoeren en vormgeven in het deeltijds kunstonderwijs en vertaling van eindtermen in een leerplanconcept in het basisonderwijs. De realisatie van doelen op leerlingenniveau veronderstelt een doelgerichte en effectieve didactiek en een krachtige en schooleigen implementatie van een helder curriculum.

2.3. Interne organisatie en personeelsbezetting

Organogram PBD en inbedding in OVSG

Figuur 3: organogram van de pedagogische begeleidingsdienst (1/1/2021)

Omkadering Personeel

We zetten in het schooljaar 2020-2021 gemiddeld **63,85 collega's VTE** in voor de begeleiding van onze scholen, academies en centra, waarvan 63,85 collega's VTE begeleidde op de klasvloer. De coördinatoren (7 medewerkers of 6,8 Fte) namen ook een rol op in de begeleiding en nascholing van onze instellingen. Voor de inhoudelijke ondersteuning heeft de begeleidingsdienst haar eigen Studie- en Ontwikkelingsdienst. Het aantal VTE in deze dienst werd afgebouwd naar 4,5 VTE omwille van de aangekondigde besparingen bij de pedagogische begeleidingsdiensten. Vanaf het schooljaar 2020-2021 werden de dienst administratieve ondersteuning naar de afdeling Organisatie en de dienst vorming naar OVSGplus overgeheveld. Voor haar werking blijft de PBD vanzelfsprekend een beroep op doen op de dienst administratieve ondersteuning en andere ondersteunende diensten van OVSG (IT, personeelsdienst, boekhouding, logistiek, etc.), die zich evenwel allemaal buiten de PBD zelf situeren en door OVSG gefinancierd worden.

In het schooljaar 2020-2021 telt de afdeling Pedagogische Begeleiding van OVSG 63,85 VTE, waarvan

- 52,55 VTE collega's effectief begeleiden in onze instellingen (als adviseur, begeleider, projectmedewerker... vanuit PBD-middelen)
- 4,5 VTE collega's studie- en ontwikkelingswerk leveren
- 6,8 VTE collega's een coördinerende/leidinggevende functie hebben maar ook een rol opnemen in de begeleiding en nascholing van onze instellingen

Daarnaast geven 9,95 FTE collega's nascholing (Dienst Vorming - OVSGplus)

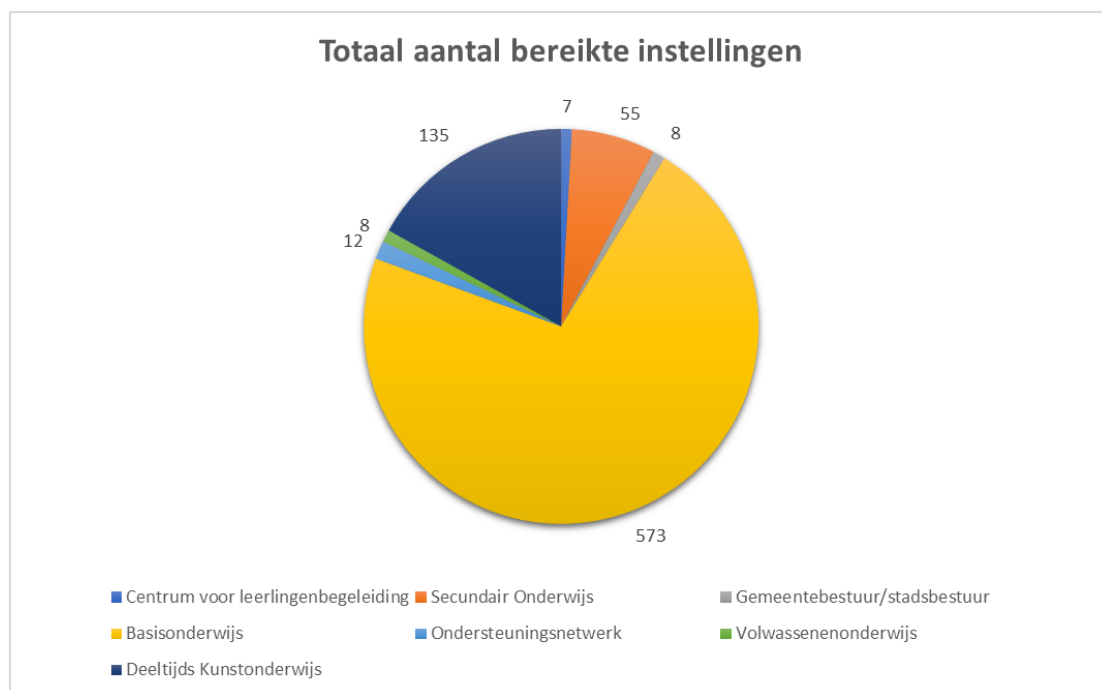
3. Begeleiding 2020-2021 in één (eerste) oogopslag

3.1. Bereik

De PBD streeft naar een maximaal bereik. Alle scholen, centra en academies worden gecontacteerd door de verantwoordelijke ankerfiguur van de regio die het aanbod van de pedagogische begeleidingsdienst toelicht. Binnen secundair en volwassenenonderwijs (SOVO) wordt dit aanbod toegelicht op ontmoetingsdagen met directies. Nieuwe directies worden steeds door het anker gecontacteerd. Scholen beslissen autonoom of en in welke mate ze op dit aanbod ingaan.

De PBD van OVSG heeft 751 scholen, centra of academies van het stedelijk en gemeentelijk onderwijs begeleid in het schooljaar 2020-2021. Daarnaast gaf ze nog ondersteuning aan 47 andere instellingen (bv. POV-scholen en centra, ondersteuningsnetwerken, besturen, geaffilieerde leden...).

Per niveau geeft dit het volgende beeld:

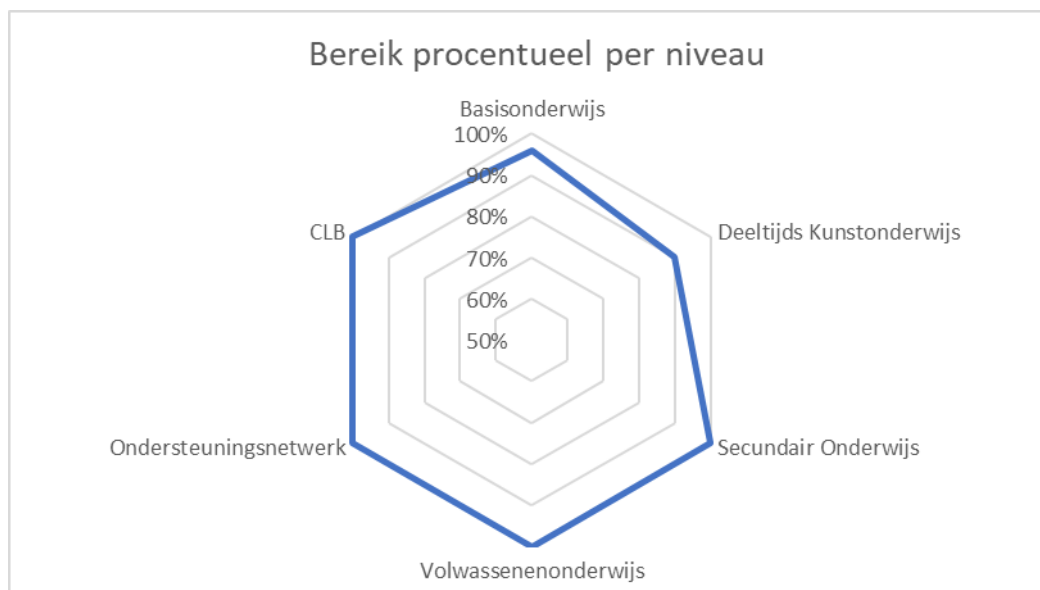
Figuur 4: aantal bereikte instellingen per onderwijsniveau

Voor de scholen die behoren tot de stad Gent en de stad Antwerpen is er ook overkoepelende begeleiding in samenwerking met de respectievelijke stedelijke pedagogische begeleidingsdiensten. Hierbij zijn o.a. ook afspraken gemaakt over de scholen die de stedelijke begeleidingsdienst zelf ondersteunt en waar onze PBD aanvullend werkt.

We bereiken via onze begeleidingsdienst 95% van onze scholen, hetgeen vergelijkbaar is met het schooljaar 2019-2020. Het bereik varieert per niveau (zie figuur 5).

In deze cijfers werd het aantal scholen dat we via ons nascholingsdienst bereiken, niet meegerekend. Al onze centra voor leerlingenbegeleiding, secundaire scholen, centra voor volwassenenonderwijs en ondersteuningsnetwerken werden ondersteund vanuit onze begeleiding. De POC Officieel Gesubsidieerd Onderwijs bereikte naast de 5 centra van OVSG en POV, ook 2 vrije CLB's.

Een groot aandeel van de ondersteuning van het volwassenenonderwijs gebeurt netoverstijgend (zoals beschreven in de samenwerkingsovereenkomst 2019-2022). Daarnaast bereikten we zelf 100% van de directies via de OVSG-eigen netwerken.

Figuur 5: procentueel bereik instellingen per onderwijsniveau

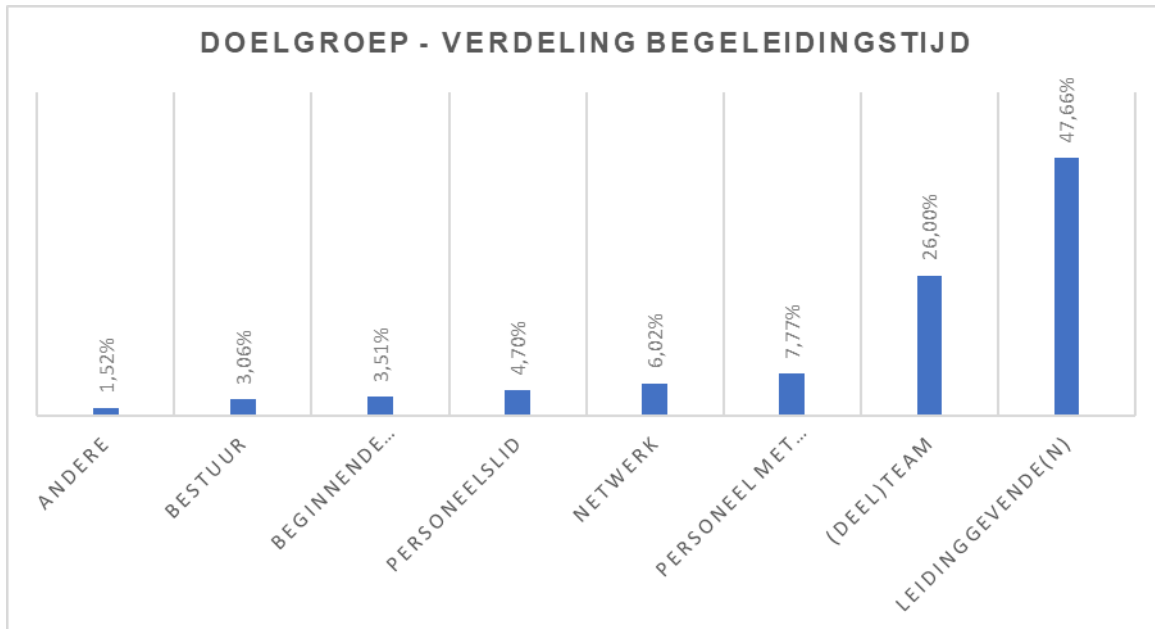
Een school(team), academie of centrum heeft vaak meerdere contacten met verschillende begeleiders (afhankelijk van de nodige expertise) gedurende een schooljaar. Soms zijn er begeleidingen door twee begeleiders op eenzelfde moment, elk vanuit hun eigen expertise. Om de inzet van onze begeleiders en de intensiteit van onze begeleidingen in kaart te brengen, brachten we het aantal begeleidingseenheden in kaart (zie tabel 1).

De gemiddelde duur van een begeleiding daalde met ongeveer 35 minuten in vergelijking met het vorig begeleidingsverslag. We stellen ook vast dat we 64% meer intensieve begeleidingen (meer dan 16 begeleidingseenheden) uitvoerden. Dit betekent dat de frequentie van begeleidingsinterventies binnen een school/centrum/academie is toegenomen. Dit heeft vooral te maken met de digitale omslag, waardoor de begeleiding frequenter kortere interventies kan uitvoeren.

Aantal begeleidingseenheden	Aantal instellingen	Aandeel	Gemiddelde duur contact (in u)
1	113	14,16%	1,98
2-4	231	28,95%	2,11
5-8	131	16,42%	2,19
9-12	95	11,90%	2,27
13-16	54	6,77%	2,22
>16	174	21,80%	2,35
Totaal	798	100%	2,19

3.2. Doelgroep en onderwerp

Ongeveer 48% van de begeleidingstijd focust op leidinggevend (figuur 6). Bijna 40% van de begeleidingstijd van leidinggevend is gericht op beleidsvoerend vermogen, terwijl meer dan 20% gaat over onderwerpen die te maken hebben met integrale kwaliteitszorg (14%) en het professionaliseringsbeleid (9%).

Figuur 6: procentuele verdeling van de begeleidingstijd per doelgroep

26% van de begeleidingstijd is gericht op deelteams of teams (figuur 6). De focus ligt bij (deel)teams voornamelijk op onderwerpen die vallen onder de thema's competentieontwikkeling (19%), implementatie van innovatie (16%) en integrale kwaliteitszorg (10%) (figuur 7). Ook thema's als begeleiding na een doorlichting en veranderingsprocessen scoren hoog binnen deze doelgroep.

Voor het POC/PBD-CLB ligt de focus voor de beleidsteams op de thema's datageletterdheid, kwaliteitszorg (TRIS) en de terugkoppeling en uitwisseling van de thema's voortvloeiend vanuit de verschillende overlegorganen. In totaal focuste het POC/PBD-CLB 355 uren op preventieve gezondheidszorg, hiervan gingen 75 uren naar ondersteuning op het gebied van vaccinatie en contact tracing.

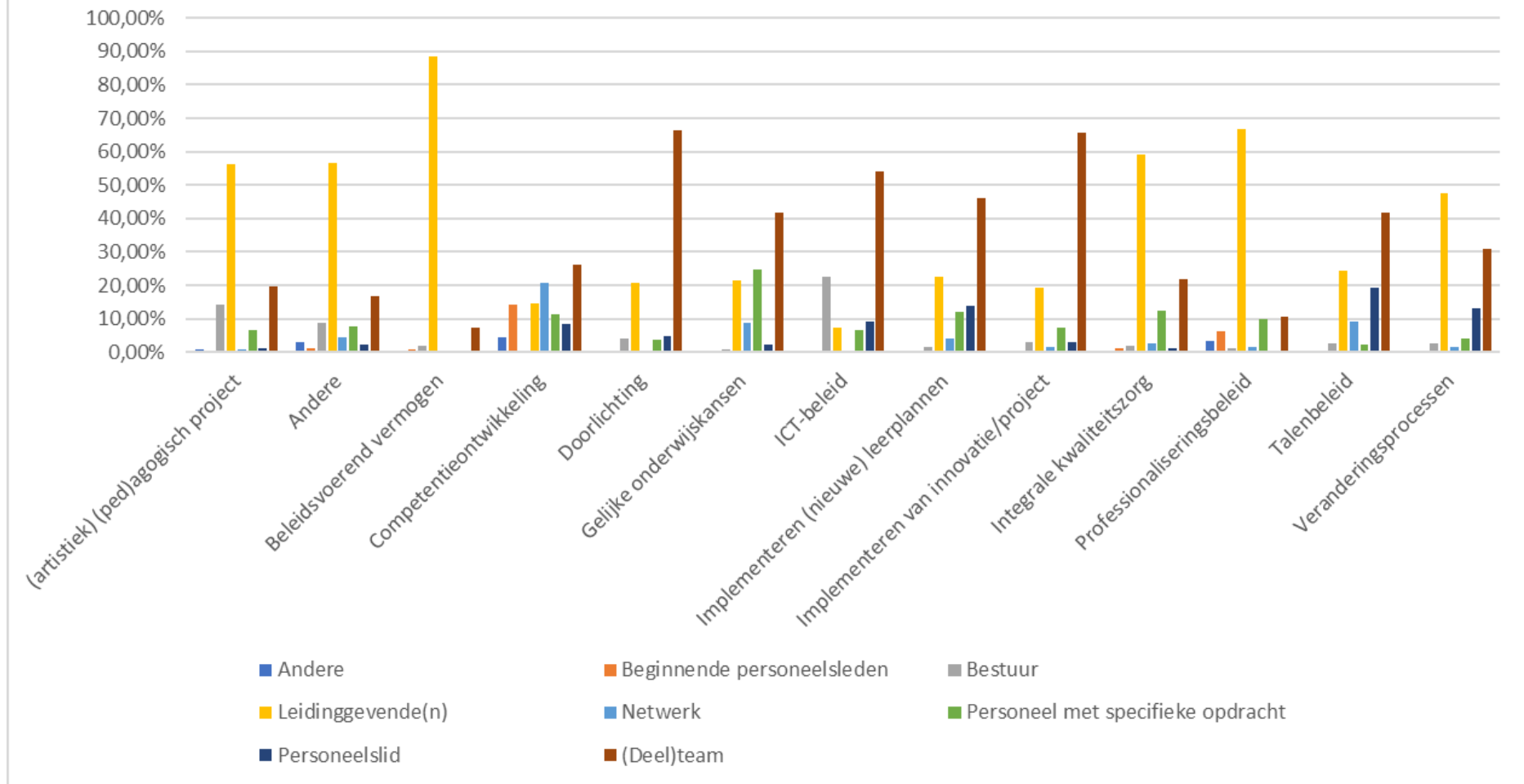
Wanneer we het schooljaar 2020-2021 vergelijken met het schooljaar 2019-2020 zien we dat we met onze begeleidingen bijna 10% vaker leidinggevend bereiken. Een uitzondering hierop vormt het POC waar het aanbod in de voorgaande schooljaren reeds hoofdzakelijk gericht was op leidinggevend.

Lerende netwerken die vanuit onze begeleiding ingericht werden, gingen voornamelijk over competentieontwikkeling (38%), beleidsvoerend vermogen (17%) en professionaliseringsbeleid (13%).

De doelgroep 'Andere' bestaat voor 50% uit personeelsleden in ondersteuningsnetwerken (ondersteuners en coördinatoren) en 15% CLB-medewerkers.

Met de thema's beleidsvoerend vermogen (88%), professionaliseringsbeleid (67%), integrale kwaliteitszorg (59%) en (artistiek) (ped)agogisch project (56%), bereiken we vooral leidinggevend. Begeleiding na doorlichting (66%), implementatie van innovatie (66%), ICT-beleid (54%) en implementatie van (nieuwe) leerplannen (46%), zijn onderwerpen die vooral aan bod komen wanneer we werken met (deel)teams (figuur 7).

Begeleidingstijd doelgroep per onderwerp

Het onderwerp 'andere' bestaat voor 7% uit begeleidingen ten gevolge van de coronacrisis. Naast de rol die de POC/PBD-CLB opneemt in het kader van preventieve gezondheidszorg, werden er over de verschillende thema's heen in totaal bijna 450 uren gespendeerd aan begeleidingen ten gevolge van de coronacrisis.

We bereikten 306 startende leraren of personeelsleden die een nieuwe functie opnamen, uit 235 scholen, via 52 lerende netwerken. De begeleiding van beginnende personeelsleden is voornamelijk gericht op de competentieontwikkeling (74%) van deze starters.

3.3. Extern overleg

De PBD wordt vaak als partner door de overheid gevraagd om te participeren aan extern overleg. In het schooljaar 2020-2021 werden 223 mandagen geïnvesteerd in overleg met externe partners. Ongeveer 30% van dit extern overleg wordt besteed aan de samenwerking met de andere pedagogische begeleidingsdiensten (in kader van bereik, ontwikkeling leerplannen...).

Ongeveer 45 mandagen van deze overlegtijd van de PBD met externen ging naar overleg met het departement onderwijs en vorming. Dit overleg kadert niet altijd in de decretale opdrachten van de PBD of in de speerpunten die door de PBD in haar begeleidingsplan naar voor geschoven worden.

4. Ondersteuning implementatie beleidsprioriteiten (corona)

Sinds half maart 2020 beheerste corona onze samenleving. Ook het schooljaar 2020-2021 werd heel sterk gekleurd door de gevolgen van deze pandemie. Voor een aantal beleidsprioriteiten kregen de pedagogische begeleidingsdiensten gekleurde middelen om snel in te zetten om de prioritaire noden in het veld te ondersteunen.

De beleidsprioriteiten vielen deels samen met onze eigen prioritaire speerpunten. Digisprong en leersteun zijn meegenomen in de uitrol van de speerpunten van het begeleidingsplan en hebben daar mee vorm gekregen:

- Ondersteuning van scholen, centra en academies in blended learning – gekleurde middelen Digisprong – zie ook speerpunt digitalisering (zie 5.4)
- Leersteun opgenomen in speerpunt 1 leerlingbegeleiding van het BP (zie 5.2)

Anderzijds waren we hierdoor genoodzaakt om een aantal andere speerpunten af te slanken. Hierover meer in hoofdstuk 5.

In dit hoofdstuk beschrijven we hoe we zijn omgegaan met de coronacrisis en wat de impact was op onze werking en pedagogische begeleidingsopdracht.

4.1. Impact van de coronacrisis op leerresultaten

Om zicht te krijgen op de impact van de sluiting van scholen en het afstandslernen op de leerresultaten van leerlingen tijdens de coronapandemie, voerden de Studie- en Ontwikkelingsdienst (SOD) en de niveauwerking voor het basisonderwijs van OVSG gezamenlijk een onderzoek naar de opgelopen leervertraging ten gevolge van de crisis (afstandslernen, sluiting scholen). Een onderzoeksopzet voortbouwend op de Toetswijzer⁶ werd uitgewerkt en in een brede steekproef van basisscholen werden in alle leerjaren toetsen afgenomen. Het resultaat van dit onderzoek is te lezen in het onderzoeksrapport⁷ dat zich ook vertaalde in een publicatie in het tijdschrift T.O.R.B.⁸

Het onderzoek focust zich op de vraag wat de invloed van het coronavirus is op onze onderwijskwaliteit: Is er sprake van leerachterstand en waar situeert deze zich? 2077 leerlingen in het basisonderwijs waren betrokken bij het onderzoek. De resultaten zijn genuanceerd, maar wijzen vooral in de richting van een probleem met lezen⁹. Met dit onderzoek kon OVSG vanuit de eigen toetswerking en met behulp van beschikbare toetsmaterialen een belangrijke bijdrage leveren tot het maatschappelijk debat en de taskforce over leervertraging en welbevinden die uiteindelijk tot tien beleidsaanbevelingen heeft geleid¹⁰.

Wat de impact van corona betekende voor de leerprestaties van de leerlingen is geen eenvoudige kwestie. Vanuit OVSG focussen we daarvoor vanzelfsprekend op de OVSG-toets (hierover meer onder 5.7).

---

⁶ Zie www.toetswijzer.be

⁷ Zie <https://www.ovsg.be/docs/nieuwsberichten/Rapport-leerachterstandmeting-basisonderwijs-OVSG.pdf>

⁸ Jansen, S., Hemelsoet, E., De Laet, S. (2021). Leervertraging in beeld. Indicatief praktijkonderzoek naar de impact van de coronapandemie door OVSG. Tijdschrift voor Onderwijsrecht en Onderwijsbeleid, 1-2, 15-29.

⁹ Imago 20/3, maart 2021: Zes maanden extra onderwijs brengen geen leerwinst

¹⁰ Zie https://onderwijs.vlaanderen.be/sites/default/files/2021-07/advies_leervertraging_welbevinden.pdf

4.2. De website e-leren en blended learning als uitdaging na corona

Goed en evenwichtig onlineonderwijs omvat een mix van methodieken: directe instructie, cognitieve leermodellen en sociale leermodellen. We verzamelen heel wat info op onze webpagina e-leren¹¹. Technologische middelen op een zinvolle manier blijvend inzetten bij contactonderwijs wordt de grote uitdaging. Technologie doelgericht inzetten bij het lesgeven in functie van de leerinhoud en de didactiek zijn daarbij richtinggevend. Voor scholen, academies en centra maakten we duidelijk welke materialen en informatie specifiek verbonden zijn aan de coronapandemie en wat een bredere relevantie heeft.

4.3. Voor POC was 2020-2021 een jaar als geen ander: het COVID-jaar ...

Als POC hebben we zwaar ingezet op de begeleiding van onze centra om met dit gegeven om te gaan. Er werd een intensieve samenwerking opgezet met de andere POC's, het Departement Onderwijs en Opvoeding, het kabinet van de minister van onderwijs en het Agentschap Zorg en Gezondheid. Via deze intensieve contacten hebben we de opdracht van contact tracing zowel inhoudelijk als financieel ondersteund. Er werd gepleit voor extra financiële middelen om deze opdracht te kunnen uitvoeren, zodat dit niet ten koste van de reguliere werking zou gaan. Inhoudelijk hebben we in samenspraak met het Departement Onderwijs en Opvoeding afspraken gemaakt over de netten heen, zodat de centra de juiste prioritering konden maken binnen de CLB-opdrachten. Door de verschillende lockdowns konden niet alle verplichte opdrachten worden uitgevoerd en moesten er keuzes gemaakt worden. De prioritering heeft hierbij geholpen.

Ook het testbeleid heeft heel wat tijd in beslag genomen:

- Zo hebben we in samenwerking met het Rode Kruis Vlaanderen een sneltestbeleid uitgerold om snel zicht te krijgen over de hoogrisicocontacten, zodat dat er kort op de bal kon worden gespeeld om de uitbreiding van de besmettingen op school in te dijken.
- LARS: met de Vlaamse Wetenschappelijke Vereniging voor Jeugdgezondheidszorg er (VWVJ) werd gezorgd voor heldere instructies wat betreft de maatregelen die moesten getroffen worden bij coronabesmettingen op school; instructies die regelmatig in functie van de epidemiologische situatie werden bijgestuurd.
- Met het kabinet onderwijs werden tweewekelijkse rapporteringen gerealiseerd van de besmettingen en de quarantaine stellingen in de scholen. Door deze monitoring hadden we op Vlaams niveau zicht op de besmettingen binnen de scholen. Deze monitoring heeft de experts geholpen om de maatregelen binnen de scholen aan te scherpen.

---

¹¹ www.ovsg.be/e-leren

5. Realisatie van de Speerpunten en de OVSG-toets

5.1. Bijsturingen van het begeleidingsplan

In het begeleidingsplan 2018-2021 is ervoor gekozen om een aantal kernuitdagingen als ‘speerpunten’ van onze werking vanuit een projectmatige benadering aan te pakken en om deze zoveel als mogelijk niveau-overstijgend te benaderen. Op die manier creëren we enerzijds scherpere, focus en duidelijke prioriteiten in onze strategische planning, en zetten we anderzijds sterker in op niveau-overstijgende samenwerking en afstemming.

Door besparingen en het opleggen van beleidsprioriteiten vanuit de overheid waren we genoodzaakt om de prioriteiten van het plan grondig bij te sturen. Dit resulteerde in een addendum van het begeleidingsplan voor de acties 2020-2021. Het niveau-overstijgend perspectief van een aantal speerpunten kwam hierdoor onder druk te staan.

De toenemende aandacht voor onderwijsresultaten en leerwinst zorgde ervoor dat we heel wat aandacht hebben besteed aan de resultaten van de OVSG-toets en de optimalisering van de toetswerking, zowel op technisch-digitaal als op inhoudelijk vlak. We hebben de OVSG-toetswerking hier dan ook als afzonderlijk hoofdstuk opgenomen (zie 5.7).

5.2. Speerpunt Leerlingenbegeleiding/leersteun

Doel BP 2018-2021: De PBD van OVSG versterkt de stedelijke en gemeentelijke scholen, centra en academies in het realiseren van condities om het leren te bevorderen, waarbij iedereen de kans krijgt zijn capaciteiten te ontwikkelen.

Ambitie: leerlingen en cursisten in het stedelijk en gemeentelijk onderwijs kunnen in toenemende mate rekenen op een inclusieve onderwijsaanpak die afgestemd is op hun specifieke kenmerken en noden.

Om dit te helpen realiseren werkt de PBD een begeleidingsaanbod uit rond:

1. het creëren van een warm en zorgzaam schoolklimaat
2. een geïntegreerd beleid op leerlingbegeleiding (SPEERPUNT - PRIORITAIR PROJECT)

Aanbod leerlingenbegeleiding

De vorige schooljaren hebben we een groot aanbod rond beleid op leerlingenbegeleiding en veel ondersteunende materialen ontwikkeld. In het schooljaar 2020-2021 hebben we dan ook vooral ingezet op de schoolspecifieke transfer via zitdagen, online begeleidingsmomenten rond beleid leerlingenbegeleiding, ondersteunen van IAC-trajecten, differentiatie vanuit BKD-model... In de nasleep van corona konden we zeer effectief direct online aan de slag met de scholen.

Op het vlak van brede basiszorg zetten we – mede vanuit de impulsmiddelen - intensief in op ontwikkelwerk en professionaliseringsinitiatieven in functie van gelijkgerichte begeleidingen. Deze instrumenten en inzichten krijgen plaats in tal van netwerken en initiatieven voor onze scholen: de bouwstenen binnen het domein leren en studeren, het rad kansenbevordering (figuur 8), de netwerken kansrijk oriënteren, het netwerk ‘schaarste’, het thematraject effectiever lesgeven in diversiteit, krachtlijnen voor een warme overdracht¹². Tal van deze zaken maakten we kenbaar via ontmoetingsdagen, e-zines of lieten we in piloot lopen met scholen.

---

¹² <https://www.ovsg.be/visieteksten/krachtlijnen-voor-een-warme-overdracht-bij-schakelmomenten>

Figuur 8: rad kansenbevordering

13

Buitengewone werking en onze ondersteuningsnetwerken (ONW)

Voor buitengewoon onderwijs behouden we de werking vanuit verschillende sporen. Enerzijds is er een niveau-overstijgend aanbod specifiek voor leraren, teamleden, directies uit buitengewoon basis en secundair onderwijs. Buitengewone scholen vinden elkaar bijvoorbeeld in netwerken over handelingsplanning en integrale kwaliteitszorg. Dit wordt aangevuld met een niveauspecifiek aanbod gericht op buitengewoon onderwijs. Daarenboven zetten we steeds vaker in op synergiën, waardoor we diverse doelgroepen kunnen bereiken met eenzelfde initiatief. Voorbeelden van dergelijke initiatieven zijn ontmoetingsdagen voor directies waar directies van gewoon en buitengewoon onderwijs samen aan participeren, aanvangsbegeleiding voor brede zorgprofielen waarbij ook ondersteuners uitgenodigd worden, zitdagen IAC of AN waarbij verschillende partners kunnen aansluiten, het netwerk dual leren waarbij zowel gewoon voltijds onderwijs, deeltijds onderwijs als buitengewoon onderwijs bereikt worden, ...

¹³ Imago 21/1, september 2021: Dossier leerlingbegeleiding

Voor de ondersteuningsnetwerken boden we intervisie aan van de coördinatoren. De begeleidingsdienst en het POC namen samen een initiatief om casusgerichte zitdagen te organiseren waarbij zowel ondersteuners als CLB-medewerkers en leerlingbegeleiders uitgenodigd werden. Enkele voorbeelden van netwerken en hun bereik:

	Netwerk	Doelgroep	Aantal bereikte scholen	Aantal bereikte leraren
<i>Integrale kwaliteitszorg en handelingsplanning</i> 12/10/20	BuSO		16	22
<i>Aanvangsbegeleiding brede zorgprofielen</i> <i>Brussels Hoofdstedelijk Gewest</i> 21/10/20	BaO		6	10
<i>Integrale kwaliteitszorg en handelingsplanning</i> 7/12/20	BuSO		8	10
<i>Aanvangsbegeleiding brede zorgprofielen</i> 5/2/21	BaO		15	15
<i>Ontmoetingsdag directeurs</i> 22/3/21	BuBaO ONW		9	10
<i>Lerend netwerk duaal leren</i> 21/4/21	BuSO SO CLW		19	34

Kansrijk oriënteren

Het netwerk kansrijk oriënteren in het Basisonderwijs is een netwerk dat inzet op de vele facetten van kansrijk opvolgen en oriënteren van leerlingen in hun schoolloopbaan. Deelnemers krijgen gebruiksvriendelijke materialen en kansen om goede praktijken met elkaar uit te wisselen. Het werd regionaal en fysiek in de markt gezet. Dit netwerk kende een volledige digitale transformatie, desondanks de coronapandemie bereikten we in alle regio's vele scholen. Ondanks moeilijke omstandigheden brachten we belangrijke inzichten rond dit thema tot op de schoolvloer. Maar liefst 212 mini-schoolteams volgden het netwerk. In drie sessies zoomden we in op de thema's: de klassenraad, de overlegcultuur en het leerlingendossier. De feedback van de deelnemers doet ons beseffen dat ook digitaal begeleiden mogelijkheden biedt en we niet enkel de beperkingen in ons denken plaats mogen geven. De inhoud uit dit netwerk zullen ook in de komende jaren verankerd blijven in ons aanbod.

We hebben ons ook verdiept in het omgaan met cognitief sterke leerlingen. We maken deel uit van de stuurgroep Project Talent. Tijdens een gemeenschappelijke bijeenkomst delen we inzichten en resultaten uit het onderzoeksproject met de hele PBD. Contacten en inhoud worden verder verdiept tussen de onderzoekers en de begeleiders, wat mede resulteert in een sterk netwerk. (zie ook 6.2)

Tijdens het 'netwerk cognitief sterke leerlingen' komen we 5 keer samen met kernteams van geïnteresseerde scholen. We bieden theoretische input (afgestemd met het project Talent) en delen we ervaringen vanuit de deelnemende scholen rond 5 thema's: wat weten we al en willen we nog weten, visievorming, organisatievormen en materialen, ervaringen van scholen met ruime expertise, toekomstperspectief.

Deze expertise, aanpak, inzichten en materialen krijgen in de toekomst een structurele plek in ons aanbod naar de scholen.

POC CLB Ontmoetingsdag signaalfunctie en consultatieve leerlingenbegeleiding

We kozen ervoor om signaalfunctie en consultatieve leerlingenbegeleiding als rode draad doorheen het schooljaar te laten lopen. Deze vrij nieuwe CLB-opdrachten hadden namelijk nood aan verdere concretisering, zodat onze CLB's hieraan in de praktijk aan de slag konden. Enerzijds organiseerden we voor drie centra telkens een aparte ontmoetingsdag waarin we zowel theoretische inzichten als praktische kapstukken meegaven. Anderzijds stonden we doorheen onze andere lerende netwerken en

begeleidingen stil bij de manier waarop dit invloed had op de invulling van deze kernopdrachten. Deze manier van werken werd warm onthaald en zorgde ervoor dat CLB's verder nadachten over de implementatie in hun centrum. Nu ook de inspectie hier aandacht aan besteedt, hebben we ervoor gezorgd dat onze CLB's voor deze kernopdrachten al steviger in hun schoenen staan.

Ook ontvangen we regelmatig vragen over het curriculum op school, de mate waarin hier kan gedifferentieerd worden, hoe een IAC kan opgesteld worden... We kozen ervoor om deze vragen niet enkel individueel te beantwoorden maar om twee infosessies te organiseren samen met de reguliere PBD, wat een bijzondere meerwaarde betekende voor deze ontmoetingsdagen. Eén sessie was gericht op de samenwerking binnen het basisonderwijs en een andere op de samenwerking in het secundair onderwijs. Er werd telkens gestart met informatie over de specifieke thema's met daarna ruimte voor vragen. Dit thema maakte heel wat los en er werd heel veel vragen ter verduidelijking gesteld. Als gevolg hiervan kiezen we ervoor om ook volgend schooljaar een gelijkaardig aanbod te organiseren en hierbij extra aandacht te besteden aan de verankering van deze info binnen elk centrum.

5.3. Speerpunt taal

Doel BP 2018-2021: De PBD van OVSG versterkt de stedelijke en gemeentelijke scholen, centra en academies in het vaardig omgaan met (super)diversiteit, (meer)talige communicatie en samenwerking met diverse (lokale) partners.

Ambitie: leerlingen en cursisten in het stedelijk en gemeentelijk onderwijs kunnen in toenemende mate rekenen op een onderwijsomgeving die verbindend omgaat met diversiteit vanuit de lokale context.

Om dit te helpen realiseren werkt de PBD een begeleidingsaanbod uit rond:

1. een participatieve schoolcultuur
2. taal/talenbeleid als hefboom voor verbindende communicatie in te zetten (SPEERPUNT - PRIORITAIR PROJECT)
3. (lokale) samenwerking in de context van een open, brede school

Taal stond sterk in de aandacht. De tegenvallende resultaten van PIRLS 2016 en het Peilingsonderzoek lezen, luisteren en schrijven van 2019 toonden aan dat er gerichte actie nodig was.

Voor dit speerpunt hebben we ons sterk gericht op de niveauspecifieke werking. Het niveau-overstijgend aspect van dit speerpunt is hierdoor enigszins ondergesneeuwd. De dienst Basisonderwijs en de Dienst Vorming sloegen de handen in elkaar voor een sterk aanbod.

Maar ook in andere onderwijsniveaus is gewerkt aan taal en talenbeleid als hefboom voor verbindende communicatie. Het dossier Taal in Imago beschrijft de verschillende invalshoeken vanuit de onderwijsniveaus en de binding met de lokale werking. Leescoaches gebruiken taalstimulering als hefboom. Vele talen blenden met de universele taal van muziek in het deeltijds kunstonderwijs. En bij NT2-opleidingen is flexibiliteit troef.¹⁴

Krachtig leesonderwijs voor het basisonderwijs

De Pedagogische begeleiding van het basisonderwijs zette sterk in op het realiseren van krachtig leesonderwijs. Er ging ook aandacht naar het versterken van de mondelinge vaardigheden bij meertalige kleuters, alsook het versterken van de leraarvaardigheden inzake begrijpend luisteren in de 3de kleuterklas en 1ste graad lager onderwijs. Op die manier bereikten we alle leraren: van kleuter tot eind zesde leerjaar. In het schooljaar 2020-2021 organiseerde de taalgroep BaO van OVSG netwerktrajecten rond begrijpend lezen en begrijpend luisteren in de verschillende regio's.

De visieteksten 'omgaan met meertaligheid' en 'visie op taalintegratietrajecten' werden in kader van vele vragen omtrent de toenemende taaldiversiteit, benut tijdens het begeleidingswerk.

---

¹⁴ Imago 20/2, december 2020: Dossier taal – Bijdragen over lokaal beleid p12-13; DKO p14-15; NT2 p16-17

Vanuit de vijf krachtlijnen voor taalonderwijs¹⁵ gingen de deelnemers van de netwerken aan de slag. De opkomst was groot. Het effect eveneens: deze netwerken leidden tot een nieuwe lees- en luisterdynamiek, tot op de klasvloer.¹⁶ Hoe dat gebeurt op maat van de school, beschrijft deze praktijkervaring van GBS De Bezige Bijtjes in Voortkapel, Westerlo.¹⁷

Enkele voorbeelden van netwerken en hun bereik:

Netwerk	Aantal bereikte scholen	Aantal bereikte leraren
<i>Begrijpend lezen 3 sessies</i>	11	22
<i>Begrijpend luisteren 3 sessies</i>	18	24
<i>Spreekvaardigheid en interactie verhogen bij kleuters die opgroeien in een meertalige context 2 sessies</i>	85	63

OVSG zette lezen in de kijker, mede dankzij twee door de overheid gesubsidieerde projecten voor het basisonderwijs: De projecten Leerkracht-Leeskracht en Meer leerkracht¹⁸. Deze trajecten zijn ontwikkeld i.s.m. Professor Thoni Houtveen. Zij deed 30 jaar onderzoek naar leesonderwijs en werkt als extern expert mee aan de leesprojecten van OVSG. Deze projecten willen het didactisch handelen op het vlak van begrijpend lezen versterken en leesbeleid duurzaam verankeren in de school.

Publicatie De beste lezers zitten in mijn klas!

Uit onderzoek blijkt dat leerkrachten een aanzienlijke bijdrage kunnen leveren aan de leerlingenprestaties op het vlak van begrijpend lezen. Leraren moeten beschikken over de kennis van effectieve leesdidactiek en de manier waarop de ze die kunnen toepassen in de klas. In deze publicatie brengt OVSG 12 kenmerken van effectief luister- en leesonderwijs in beeld. Het richt zich tot het kleuteronderwijs, lager onderwijs en de eerste graad van het secundair onderwijs. Deze content bevat zowel theoretische achtergronden als praktische toepassingsmogelijkheden.

Het gros van het onderzoek over leesvaardigheid situeert zich binnen de context van het basisonderwijs. Toch koos OVSG er bewust voor om ook de eerste graad van het secundair onderwijs mee te nemen. Teksten staan er centraal in zowat alle vakken en diep begrip ervan is essentieel voor een succesvolle schoolloopbaan.

Leesvaardigheid is dan ook de vakoverschrijdende competentie bij uitstek. Leerlingen onderwijzen in het gebruiken van strategieën -als middel, niet als doel op zich- is een absolute must in het secundair onderwijs. Leerlingen moeten gaandeweg meer en meer

¹⁵ <https://www.ovsg.be/visieteksten/visietekst-visie-op-het-leren-van-taal-vijf-krachtlijnen>

¹⁶ Imago 20/2, december 2020: Dossier Taal - Basisonderwijs. Netwerken leiden tot nieuwe lees- en luisterdynamiek p8-9

¹⁷ Imago 20/3, maart 2021: Project leerkracht-leeskracht. Ook in een digitale wereld blijft lezen essentieel p16-17

¹⁸ <https://www.ovsg.be/nascholing/projecten/lezen>;

zelf kunnen inschatten welke strategieën te gebruiken in welke situaties. Een aantal strategieën zijn bewezen en effectief. Scholen beschikken over een opportuniteit om dezelfde leesstrategieën te integreren in het didactisch handelen van alle leerkrachten... OVSG houdt een pleidooi om de ingrediënten van krachtig leesonderwijs in alle vakken te gebruiken, ten voordele van alle leerlingen.

5.4. Speerpunt digitalisering

Doel BP 2018-2021: De PBD van OVSG versterkt de stedelijke en gemeentelijke scholen, centra en academies in het bieden van (creatieve) antwoorden op eigentijdse uitdagingen, zowel inhoudelijk als organisatorisch.

Ambitie: scholen, centra en academies van het stedelijk en gemeentelijk onderwijs kunnen in toenemende mate vanuit een heldere visie hun aanbod afstemmen op nieuwe leervragen en maatschappelijke uitdagingen.

Om dit te helpen realiseren werkt de PBD een begeleidingsaanbod uit rond:

1. het ontwikkelen en ontwerpen van innovatieve vormen van schoolorganisatie
2. implementatie van 21^e-eeuwse vaardigheden met in het bijzonder het omgaan met de digitale cultuur (SPEERPUNT - PRIORITAIR PROJECT)

Uit de Trotsdoos van de PBD: het adaptief vermogen van het team

Het schooljaar 2020-2021 heeft zich gekenmerkt door permanent schakelen en inspelen op de reële pandemietoestand. Onze begeleiders waren reeds goed geëquipeerd met digitale tools om online te werken. De realiteit zorgde voor een digitale versnelling.

Daarnaast dwong de realiteit de begeleiders om na te denken hoe ze met de doelgroep en de inhoud zouden omgaan. Met vallen en opstaan realiseerden we een digitale transformatie. Zo werd ons organisatie-model herdacht. We werkten vaak met kleine groepen waardoor interactie toch mogelijk bleef. Daarnaast stelden we vast dat meer praktijkprofessionals aan de digitale tafel aanschoven. Mogelijk was het gemakkelijker hen leerlingenvrij te maken.

Ook over inhoud en die overbrengen werd stevig nagedacht en geëxperimenteerd. Dit resulteerde in nieuwe begeleidingsvormen. Digitaal ondersteunen zal een onderdeel blijven van de begeleidingspraktijk.

We zijn er trots op dat de verbinding met onze scholen groot bleef en ons bereik intact, zoals blijkt uit hoofdstuk 3.

Academie gaat digitaal

De coronacrisis deed het deeltijds kunstonderwijs op zijn grondvesten daveren. De overstap naar afstandsonderwijs en laattijdige wijzigingen aan regels leidden tot veel stress. Tegelijk gaf de lockdown ook kansen op innovatie en zijn er enkele lessen geleerd.¹⁹

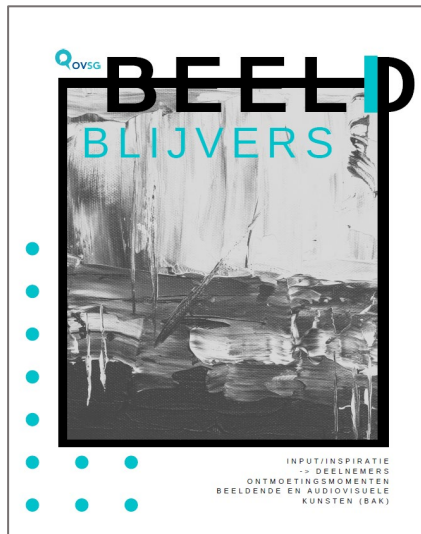
In het reguliere (lees: commerciële) circuit van methodes en handboeken is er weinig tot geen aandacht voor digitale didactiek in het DKO. Dit betekende dat academies in deze onverwachte en totaal nieuwe situatie van afstandsonderwijs weinig of niet konden terugvallen op bestaande bronnen. De PBD van OVSG heeft dan ook sterk zijn rol opgenomen om academies in deze te ondersteunen. Kennis en expertise werden gedeeld (via netwerken) en gebundeld (in digitale katernen).

Schooljaar 2020-2021 werd een jaar waarin academies en leraren ondergedompeld werden in een bad vol digitale en creatieve uitdagingen. Leraren en leerlingen hebben ondertussen heel veel dingen geleerd die ze in de klas of in het atelier kunnen blijven verderzetten. Enkele inspirerende tips en ervaringen uit de aangepaste atelier- en klaspraktijken die ook na de coronapandemie kunnen naklinken of bijblijven werden gebundeld.

---

¹⁹ Imago 20/3, maart 2021: Academie gaat digitaal

Tijdens verschillende ontmoetingsmomenten, lerende netwerken, ... gingen leraren met elkaar in dialoog over een aangepaste atelier- en klaspraktijk. We bundelden alle inspirerende tips en ervaringen die ook nuttig kunnen zijn na de coronapandemie in twee katernen: 'Beeldblijvers!' en 'Naklinkers'.²⁰

Digitaal gepersonaliseerd leren via i-Learn²¹

Een consortium van onderwijsverstrekkers (OVSG, POV, KOV, GO!) voorzag in 2020-2021 twaalf pilotscholen van een professionaliseringstraject.

GBS Pierenbos Zoersel was één van de pilotscholen en koos ervoor om de leersporen: Werkwoordspelling 5de leerjaar, Mediawijsheid & leren presenteren 3de graad en WO-uitdagingen 3de graad te doorlopen. Tijdens de pilootfase ontvingen de leerkrachten van het vijfde en zesde leerjaar van GBS Pierenbos een professionaliseringstraject op maat. Dit traject bestond uit 5 verplichte en 3 optionele sessies. Tijdens coaching- en oefensessies getuigden leerkrachten dat leerlingen meer ICT-vaardigheden ontwikkelden, dat hun zelfsturing verbeterde én ze zagen een invloed op het begrijpend lezen van instructieteksten. Daarnaast gaven ze aan dat leerlingen vergaten dat ze aan het leren waren omdat hun motivatie veel hoger ligt.

²⁰ [Beeldblijvers](#) en [Naklinkers](#)

²¹ Imago 20/4, juni 2021: Digitaliseren kan je leren.

5.5. Speerpunt curriculum

Doel BP 2018-2021: De PBD van OVSG versterkt de stedelijke en gemeentelijke scholen, centra en academies in het kwaliteitsvol en doelgericht realiseren van het kerncurriculum.

Ambitie: scholen, centra en academies van het stedelijk en gemeentelijk onderwijs realiseren in toenemende mate de leerdoelen op een kwaliteitsvolle manier.

Om dit te helpen realiseren, werkt de PBD een begeleidingsaanbod uit rond:

1. De ontwikkeling van een haalbaar en uitdagend kerncurriculum dat optimale ontwikkelingskansen biedt voor alle leerlingen (= leerplanontwikkeling met betrokkenheid van leraren/directies)
2. **de schooleigen implementatie van het nieuwe kerncurriculum (SPEERPUNT - PRIORITAIR PROJECT)**
3. het vormgeven van een evaluatiebeleid
4. het ontwikkelen van een kwaliteitscultuur

Ook voor dit speerpunt zoemden we in op de niveau-specifieke werking. Naast de eigenheid van de onderwijsniveaus speelt hier ook de timing van specifieke overheidsdossiers een belangrijke rol. Waar het secundair onderwijs en het deeltijds kunstonderwijs al volop nieuwe eindtermen en leerplannen uitrollen (in gespreide fasering), was het basisonderwijs nog wachtende op de definitieve eindtermen. Ondertussen is wel heel wat denkwerk verricht over een sterk concept en niveau-overstijgende samenhang.²²

Alles begint met een sterk concept (BaO)

Voor het basisonderwijs zijn nieuwe ontwikkelingsdoelen en eindtermen in de maak. Onze pedagogische begeleidingsdienst werkt aan de nieuwe leerplannen die hierop gestoeld zijn. Eerste stap is een leerplanconcept. OVSG ontwikkelt een coherent OVSG-leerplan voor de hele basisschool met leerlijnen die opbouwen vanaf de kleuterklas tot het zesde leerjaar zowel voor gewoon als buitengewoon onderwijs.

Tijdens het schooljaar 20-21 zetten we in op het concretiseren van het leerplanconcept. We werken een concreet model uit dat we vullen met voorlopige inhoud. Het resultaat van deze proefversie bespreken we met interne collega's en via focusgroepen met het brede onderwijsveld. Deze praktijktoets resulteert in een aangepast model waarbij toekomstige gebruikers aangeven dat het ondersteunend is voor de concrete praktijk. De directies worden via de ontmoetingsdagen geïnformeerd over verdere ontwikkelingen. Zo kunnen zij ambassadeur zijn naar de schoolteams en de geest/structuur/ambitie van de nieuwe leerplannen onder de aandacht brengen.

SOVO zet het schooleigen curriculum in als hefboom voor gezamenlijke doelgerichtheid en vernieuwing

De modernisering van het secundair onderwijs is een scharniermoment voor onze scholen. De implementatie vormt een hele uitdaging. De tijd is beperkt, informatie komt laat en corona is nog niet voorbij. Maar er zijn ook kansen.

Zo kunnen scholen hun curriculum modelleren op een manier die bij hun eigenheid past. Het schooleigen curriculum is voor OVSG de hoeksteen om de uitrol van de modernisering in de tweede en derde graad te faciliteren.

Curriculumimplementatie kan pas slagen als ze verbonden is met de professionalisering van leraren en schoolteams en wanneer dit schoolorganisatorisch wordt ondersteund. Het ontwerpen van een schooleigen curriculum is een gedeelde verantwoordelijkheid van verschillende actoren binnen (en

---

²² Imago 20/3, maart 2021: Dossier Curriculum p10-15

buiten) de school. De pedagogische begeleidingsdienst van OVSG gebruikt de modernisering van het secundair onderwijs als hefboom voor gezamenlijke doelgerichtheid en vernieuwing in die scholen.

In de implementatietrajecten werden verschillende doelgroepen aangesproken. We richtten ons zowel tot beleidsteams als tot leraren. De trajecten werden voorgesteld aan de directies en op hun vraag nog op een aantal aspecten bijgestuurd zodat ze maximaal tegemoet kwamen aan de noden van de scholen. Aan de trajecten voor beleidsteams namen bijna al onze scholen deel. Via het spoor voor de leraren bereikten we 200 leraren basisvorming en 200 leraren specifiek gedeelte.

Figuur 9: schematisch overzicht van de implementatietrajecten modernisering secundair onderwijs

In onze trajecten voor directies en beleidsteams tekenden we samen krijtlijnen uit vanuit gedeeld onderwijskundig leiderschap. We reikten verschillende tools en handvatten aan waarmee scholen het curriculum vorm konden geven vanuit hun pedagogisch project, schoolvisie en context. Om dit alles ook schoolspecifiek te ondersteunen voorzien we tussentijdse begeleidingen die scholen kunnen inzetten waarvoor en wanneer ze daar nood aan hebben.

'Mijn collega en ik hebben heel veel inspiratie geput uit de sessie! We kunnen het nieuwe denkpatroon hoe langer hoe meer volgen. Ik ben er nog steeds van overtuigd dat de timing belachelijk is, maar wij zijn toch van plan om de kansen die de modernisering biedt zeker niet te laten liggen.'

Kathy Vincent, directeur GITOK Kalmthout

Finaal zijn het de leraren die het curriculum in de klas brengen. In trajecten voor leraren ondersteunden en versterkten we hen om het curriculum te begrijpen, kwaliteitsvol te implementeren en te vertalen naar de klas. Scholen gaven ons aan dat de leraren in de school nodig zijn om de implementatie mee vorm te geven. Ze waren niet bereid om hun leraren massaal in te schrijven voor professionaliseringsinitiatieven over de modernisering. We besloten daarom het principe van de olievlek te integreren in deze trajecten. Door daarnaast ook verbinding te maken met de inhoud uit het traject beleidsteams, kunnen de leraren die deelnemen aan het traject, schoolintern op vraag van hun beleidsteam collega's ondersteunen om de modernisering in de praktijk te brengen.

In dit coronaschooljaar konden de trajecten helaas niet fysiek doorgaan. Daarom werkten we met aantrekkelijke, toegankelijke en inspirerende digitale tools om de inhoud van de verschillende sessies tot hun recht te laten komen en deelnemers de kans te geven actief mee te werken. Zeker voor de beleidsteams vonden we het belangrijk om ervoor te zorgen dat de sessies hen konden helpen om stappen vooruit te zetten. Op die manier zetten we de schaarse implementatietijd die ze hebben zo efficiënt mogelijk in.

'Er zat een goed evenwicht in de sessie. We kregen voldoende tijd om aan dingen te werken en vragen te stellen. In het begin vond ik het jammer dat we elkaars ideeën niet zouden horen door online te werken, maar dat bleek helemaal niet waar te zijn. Er is tijd om in gesprek te gaan en te luisteren naar elkaar. Bovendien is het efficiënt. Je wint de tijd van een heel- en terugrit naar Brussel, dat moeten we na corona meenemen.'

Barbara Hermans, directeur GTI Londerzeel

POC: Infosessie modernisering 2de en 3de graad SO i.s.m. de PBD

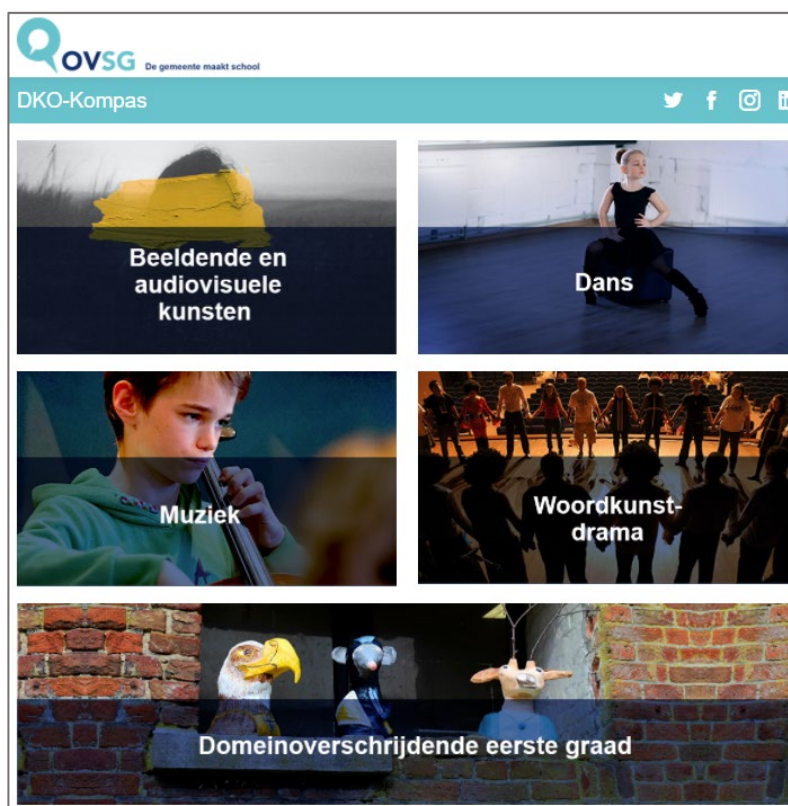
We willen binnen onze POC-werking aandacht schenken aan de vernieuwingen binnen de school- en CLB-sector zodat medewerkers aan de slag kunnen met de meest recente info. Om die reden kozen we ervoor om samen met de reguliere PBD een infosessie te organiseren over de modernisering van de 2de graad secundair onderwijs. Deze medewerkers waren rechtstreeks betrokken van bij de start en konden dus info vanuit eerste hand bezorgen. Deze online info sessie zorgde voor een grote, netoverstijgende opkomst van CLB-medewerkers.

DKO: leerplannen voor de academie als opstap naar onderwijskwaliteit

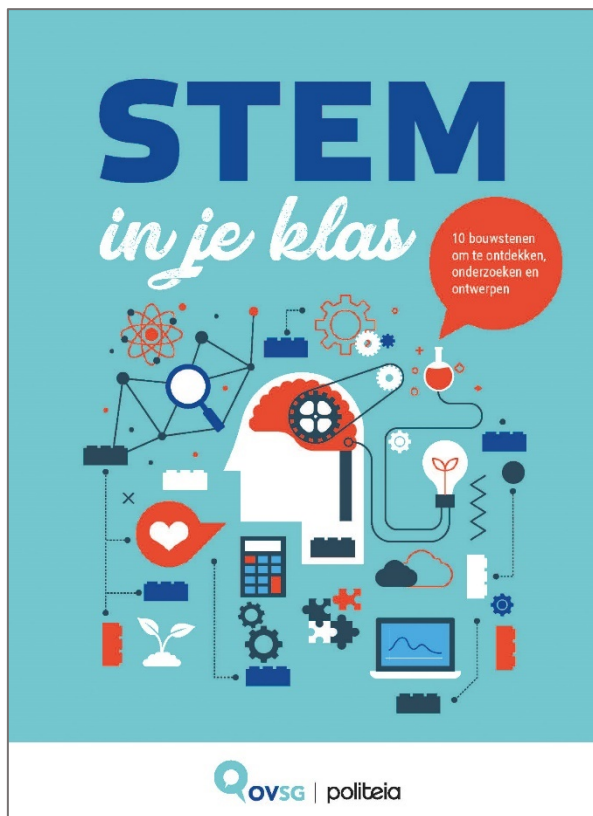
Voor het deeltijds kunstonderwijs zijn eind januari zes geactualiseerde leerplannen ingediend bij de onderwijsinspectie. Deze leerplannen stellen academies in staat om de door de overheid opgelegde onderwijsdoelen op een kwaliteitsvolle manier te realiseren. Sterke betrokkenheid van de gebruikers, een heldere opbouw met respect voor de specificiteit van de leeropbouw in elk domein en voldoende ruimte voor de eigenheid van de academie zijn de grote troeven.

DKO-Kompas: de Studie- en ontwikkelingsdienst ondersteunt de leerplanimplementatie van het DKO

In samenwerking met de niveauwerking DKO werd een format ontwikkeld voor de digitale ontsluiting van de leerplannen voor het deeltijds kunstonderwijs, met inbegrip van ondersteunende materialen (didactische handreikingen, praktijkvoorbeelden, bronnen, ...). De informatie in deze nieuwe webomgeving biedt enerzijds inhoudelijk een belangrijke houvast voor het begeleidingswerk en versterkt anderzijds de mogelijkheden om innovatief te digitaliseren en aan de slag te gaan met curriculummaterialen. Daarnaast is het een inspiratietool voor academies en leraren om de onderwijsdoelen te vertalen naar hun eigen specifieke context en atelier-/klasvloer. Het is een manier om met de beperkte omkadering van de PBD DKO toch rechtstreeks leraren te bereiken en invloed te hebben op hun werk in de klas!

De lancering van de nieuwe webomgeving is voorzien in het najaar van 2021.

OVSG wil mee voortrekker zijn van STEM in de basisschool. In het verleden werd via de OVSG-toets jaarlijks een praktijkopdracht aan de scholen bezorgd. Dit opende het debat over STEM-onderwijs in vele scholen. Via een praktijkgerichte publicatie verankeren we deze inzichten verder. De brochure is gerealiseerd maar bleef omwille van de pandemie onder de radar. De volgende schooljaren vormt deze publicatie een inspiratiegids voor implementatie van STEM-onderwijs en didactische wenken in toekomstige leerplannen.

²³ Imago 20/4, juni 2021: Publicatie STEM in je klas p 19-20

5.6. Samen PBD maken

Doel BP 2018-2021: De PBD wil de kwaliteit, impact en effectiviteit van haar begeleidingsinterventies optimaliseren en systematisch opvolgen.

De PBD wil dit realiseren door:

- haar begeleidingsopdrachten (incl. werkstroom) vorm te geven vanuit wetenschappelijk onderbouwde inzichten
- de effectiviteit van interventies in kaart brengen en te hanteren als hefboom voor optimalisatie
- vorm te geven aan een professionaliseringsbeleid

Doelgroep: intern PBD – pedagogisch begeleiders

Ontwikkeld door: Studie- en ontwikkelingsdienst/niveau-overstijgende werkgroep Duurzaam begeleiden

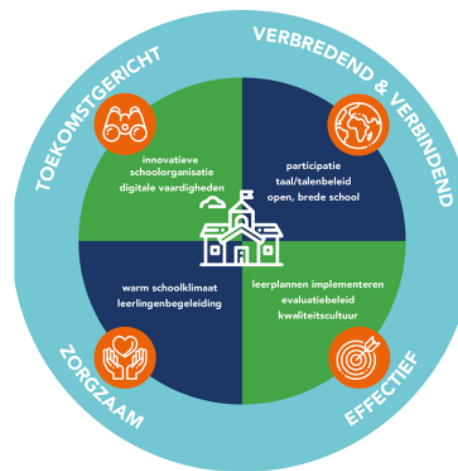
Samen leergemeenschap vormen (BP 2018-21)

- Deel 1: Samen school maken
- Deel 2: Samen PBD maken

Vanuit OVSG-visie op begeleiden

Pedagogisch begeleiders van OVSG werken:

- *Op maat en lokaal nabij,*
- *Vertrouwend in groeikracht,*
- *Samen lerend (en vernieuwend),*
- *Gericht en met ambitie.*

Figuur 10: schematisch overzicht van het begeleidingsplan 2018-2021

In de niveauoverstijgende werking neemt de Studie- en ontwikkelingsdienst (SOD) het voortouw.

De werking van de SOD als niveauoverstijgende dienst binnen de PBD wordt krachtig uitgedrukt in 3 V's die de oriënterende richtingwijzers vormen van de rol van de dienst: verbinden – verdiepen – verbreden:

- Verbinden verwijst naar onze rol om het niveau-overschrijdend werken nog sterker waar te maken en uit te bouwen door de samenwerking en afstemming over niveaus heen te bevorderen.
- Verdiepen verwijst naar het belang om (wetenschappelijk) onderbouwd te werken, door studie- en ontwikkelwerk te verrichten.
- Verbreden verwijst naar horizonverbreding en het binnenbrengen van nieuwe mogelijkheden en perspectieven. Dit betekent dat de SOD innovatie initieert én capteert.

Deze drie krachtlijnen werden in het afgelopen jaar waargemaakt door de dienst onder andere volgende acties te realiseren:

- Onderzoek naar leerachterstand naar aanleiding van corona: zie hoofdstuk 4.1
- In kaart brengen van het bereik van de PBD: zie hoofdstuk 6.3
- Interne professionalisering interne lerende netwerken: zie 6.3
- Leerplanimplementatie DKO: zie speerpunt curriculum 5.5
- Digitalisering van de OVSG-toets: zie hoofdstuk 5.7
- Datageletterd aan de slag met resultaten uit de OVSG-toets via de schoolfeedbackrapporten
- Ontwikkelingswerk OVSG-toets rupsgrafiek
- Versterken van de kwaliteit van de toetsen. Stimuleren en versterken van de datageletterdheid van begeleiders

Uit de trotsdoos van de Studie- en ontwikkelingsdienst: de rOK-tool

Met de rOK-tool ontwikkelt OVSG een krachtig instrument om scholen en academies te ondersteunen om een eigen kwaliteitsbeleid te voeren vanuit het rOK-kader. Het gaat hier om een digitaal zelfevaluatie-instrument dat de werking van de school/centrum/academie aftoetst aan de kwaliteitsverwachtingen van het referentiekader OK. Deze zelfevaluatie genereert uitgebreide gevalideerde feedback en kan worden ingebed in een begeleidingstraject.

In het afgelopen schooljaar liep een proefproject bij drie instellingen voor deeltijds kunstonderwijs met het oog op het verhogen van de validiteit en betrouwbaarheid van het instrument enerzijds en het verzamelen van feedback omtrent de ontsluiting van de resultaten anderzijds. In de toekomst willen we dit instrument ook aanpassen aan en inzetten in de andere onderwijsniveaus.

Werkgroep duurzaam begeleiden

De Studie- en Ontwikkelingsdienst trok de werkgroep duurzaam begeleiden, die richting geeft aan het speerpunt Samen PBD maken. Begeleiders uit de verschillende diensten maakten samen werk van de implementatie van een (niveau-overstijgende) visie, gelijke gerichtheid en instrumenten voor de begeleidingspraktijk. Op het einde van dit project vond een grondige evaluatie plaats.²⁴

Wat zijn de belangrijkste realisaties van deze werkgroep?

- Het zoeken naar gemeenschappelijkheid en draagvlak vanuit het samen nadenken en werken over de niveaus en diensten heen in een professionele dialoog.
- Het creëren van duidelijke kaders waarmee de begeleiders aan de slag (kunnen) gaan, met aandacht voor krachtige visualisaties en een gemakkelijke ontsluiting, zoals de tools voor lerende netwerken.
- Klankbordfunctie voor het voorontwerp van de Gids voor begeleiders, voor de ontwikkeling van instrumenten voor effectmeting en voor de rOK-tool, die verder ontwikkeld worden (Begeleidingsplan 2021-2024).
- Het bekend maken van relevante begeleidingsinstrumenten en materialen bij alle leden van - OVSG en de integratie ervan in een ruimer geheel. De leden van de werkgroep vormen de brug tussen het niveau-overstijgend denken en niveau-specifieke vertaling ervan. Zij zorgen voor de terugkoppeling in beide richtingen zodat optimaal draagvlak wordt verkregen.

Wat zijn in de toekomst de belangrijkste doelen van deze werkgroep?

De werkgroep duurzaam begeleiden wil duurzaamheid garanderen op verschillende vlakken, in de begeleidingspraktijk, in interne en externe relaties, in de vertrouwensband tussen alle actoren, in onderwijskwaliteit door:

---

²⁴ Intern document: Eindevaluatie project Duurzaam Begeleiden

- blijvend in te zetten op verbinding maken over de diensten en niveaus heen en de terugkoppeling zorgvuldig en gestructureerd bewaken;
- overheidsverwachtingen en vernieuwingen (effectiviteit, toenemende verantwoording, ...) te koppelen aan bestaande praktijken om de link met de eigen visie en begeleidingsaanpak te behouden;
- blijvend in te zetten op het bekend maken van deze materialen maar ook het gebruik ervaren ondersteunen in de praktijk door de verdere ontwikkeling, verspreiding en implementatie van nieuwe materialen en competenties.

Thema's voor de toekomst van de werkgroep zijn:

- implementeren van de Gids voor begeleiders;
- effectmetingsinstrumenten implementeren in de praktijk en de toepassing ervan uitbreiden;
- het doorvertalen van de rOK-tool naar de andere onderwijsniveaus;
- vorm geven aan een helder kader voor blended begeleiden.

CLB gaat aan de slag met de Trisschaal 'teamwerking'

Een drietal jaar geleden startten we met de ontwikkeling van TRIS-schalen voor onze CLB's ter ondersteuning van hun interne kwaliteitszorg. Dit schooljaar kozen we ervoor om een nieuwe schaal onder de aandacht te brengen, nl. teamwerking en andere schalen dan weer te verbeteren. Zowel coördinatoren als directies sloten aan om onze online sessie te volgen. We stelden de schaal voor en boden oefeningen aan om er voeling mee te krijgen, i.f.v. de kwaliteitsontwikkeling van de centra. Uit de evaluatie bleek dat mensen terug naar hun centrum gingen met nieuwe informatie en het gevoel hadden dat ze voldoende info, kennis en vaardigheden hadden gekregen om er in het centrum verder mee aan de slag te gaan.

5.7. OVSG-toetswerking

Wat de impact van corona betekende voor de leerprestaties van de leerlingen is geen eenvoudige kwestie. Vanuit OVSG focussen we daarvoor vanzelfsprekend op de OVSG-toets²⁵.

De resultaten van de OVSG-toets lees je in deze factsheet.²⁶

Figuur 11: factsheet OVSG-toets 2021

De resultaten 2021 liggen globaal in de lijn van die van de voorgaande jaren. Wat valt op?

- Wiskunde – meten is het jaarlijkse zorgenkindje.
- Frans – lezen daalt significant t.o.v. 2019.
- Op het domein maatschappij, dat in de peilingen van de Vlaamse overheid slecht scoorde, doen de leerlingen die meedoen aan de OVSG-toets het opvallend goed.

²⁵ <https://www.ovsg.be/ovsgtoets>

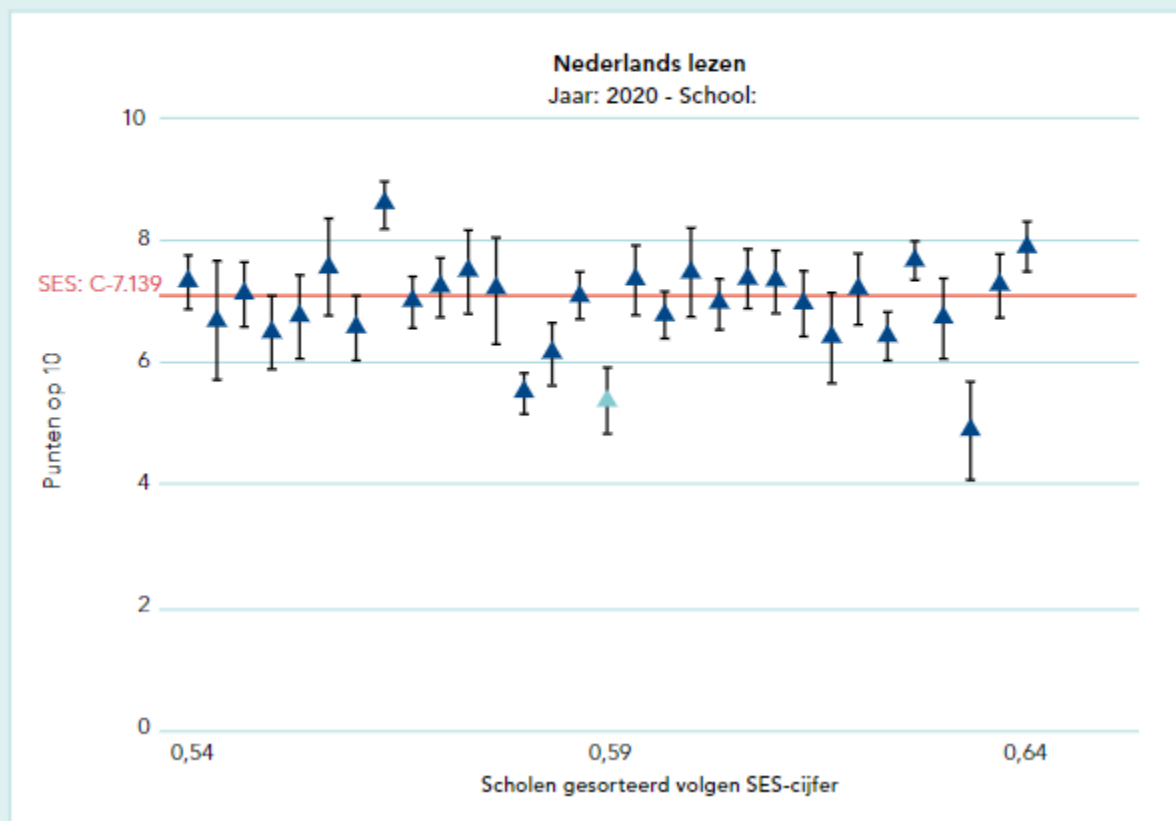
²⁶ Imago 21/1, september 2021: Factsheet OVSG-toets

BaO en Studie- en ontwikkelingsdienst slaan de handen in elkaar voor de OVSG-toets

Op basis van de resultaten van de digitale pilots tijdens schooljaar 18–20, kregen alle scholen die het wensten de kans om een aantal toetsen digitaal af te nemen. Ruim 930 scholen en 25 000 leerlingen leggen de toets af. Ruim 10 000 leerlingen legden enkele toetsen digitaal af. De evaluatie van de gebruikers was positief, eens te meer omwille van de snelle feedback van de resultaten. De feedbackwebsite werd verder uitgebreid. Zo vinden scholen -naast gemiddeldes en vergelijkingsinformatie op basis van SES-profiel- nu meer diepgaande statistische informatie zoals rupsgrafieken. De begeleiders informeerden de directies over deze evoluties en leerden hen hoe ze deze nieuwe data moeten lezen en tot informatie maken. Tot slot werd een verdiepend schoolfeedbackrapport gecreëerd waarop 70 scholen intekenden. De scholen verkrijgen zo gepersonaliseerde gegevens; een begeleider gaat in overleg met het datateam van de school om het proces van data tot informatie en eventuele acties te ondersteunen.

De werking van het schoolfeedbackrapport wordt duidelijk aan de hand van dit voorbeeld over de toets begrijpend lezen. Deze grafiek toont hoe een school verschilt van andere scholen met een gelijkaardig leerlingenpubliek. De horizontale rode lijn geeft het gemiddelde weer van de eigen SES-groep. De driehoeken geven de gemiddelde score van andere verge-

lijkbare scholen weer. De groenblauwe driehoek is het gemiddelde van de school waarover het hier gaat. Op de grafiek is te zien dat het pijltje van de school de rechte die het gemiddelde weergeeft niet raakt, er is dus een significant verschil. Conclusie: deze school heeft het voor lezen significant minder goed gedaan dan de eigen SES-groep.

Figuur 12: Uit de praktijk: van resultaten naar actie rond begrijpend lezen ²⁷

²⁷ Imago 20/4, juni 2021: Aan de slag met de OVSG-toets dankzij schoolfeedbackrapport

Digitalisering van de OVSG-toets

De SOD zorgde ervoor dat in het schooljaar 2020-2021 meer OVSG-scholen de kans kregen om drie toetsen digitaal af te leggen

De digitale afname geeft klank aan de groeiende vraag naar digitale ontwikkeling van toetsing. De toetsen worden automatisch en systematisch gelijk verbeterd. Elke school die deelnam kreeg van ons ook een schoolfeedbackrapport.

Datageletterd aan de slag met resultaten uit de OVSG-toets via de schoolfeedbackrapporten

Onder begeleiding en didactische invulling van de SOD zagen we de interesse naar de schoolfeedbackrapporten die in 2019 geïntroduceerd werden bij een kleine lichte van 18 scholen, sterk stijgen. Uiteindelijk is het gelukt om 55 scholen te voorzien van feedbackrapporten. Dit rapport bood scholen verbredende en verdiepende analyse en interpretatie wat ze in nauwe samenwerking met hun adviseur konden opnemen in hun kwaliteitszorgwerking (toelichting hierover werd gegeven tijdens in de parlementaire zitting rond centrale toetsing).

Daarnaast hebben alle scholen die deelnemen aan de OVSG-toets sinds dit jaar een nieuwe grafiek ter beschikking om zichzelf nauwgezet te vergelijken met scholen met het meest gelijkaardige leerlingenpubliek. De rupsgrafiek geeft scholen de mogelijkheid om per toets een vergelijking te maken met de 30 meest gelijkende scholen uit het officieel onderwijs.

Naast het versterken en verbreden van mogelijkheden voor scholen om te leren uit toetsresultaten in functie van de eigen kwaliteitszorg, werd ook ingezet op het versterken van de kwaliteit van de toetsen. De introductie van digitale toetsen biedt nieuwe mogelijkheden voor de kwaliteitszorgwerking van de OVSG-toets. Statistische analyse van resultaten bij de proefafnames bieden onder andere feedback over de interne consistentie van de verschillende toetsen, het discriminerend karakter van toetsvragen, etc. De proefafname gebeurt in samenwerking met eerste graden van de scholen SO, die gebruik maken van deze datagedreven en valide rapporten.

De toetsgroepen gaan verder aan de slag met descriptieve statistieken op basis van deze digitale (proef)toetsen. Op die manier verhogen we de betrouwbaarheid en validiteit van de OVSG-toets.

Daarnaast wordt gewerkt aan het stimuleren en versterken van de datageletterdheid van begeleiders om hen in deze rol ten aanzien van scholen te versterken (train-the-trainer effect).

5.8. Andere belangrijke/decretale opdrachten

Schoolleiderschap

We hielden de vinger aan de pols bij onze klanten via alle mogelijke wegen. We schonken bijzondere aandacht aan de directies.

Vanuit de koppeling 'scholen – ankers begeleiding' hebben we intensieve multimediale contacten met onze directies. Zowel starters als ervaren directies brengen we samen in netwerken rond o.a. professionalisering, datageletterdheid, aanvangsbegeleiding, leiderschap in pandemietijden...²⁸

De afgelopen twee schooljaren werkten we aan een referentiekader 'Leidinggeven in Onderwijs, dat we vertaalden in een kaderprofiel.²⁹ Dit zijn twee onderbouwde en flexibel inzetbare instrumenten die besturen en directies op weg helpen naar sterk leiderschap en kwaliteitsvol onderwijs.

De aanleiding voor de ontwikkeling van het referentiekader was dubbel. Bij OVSG-medewerkers kwamen regelmatig vragen naar meer helderheid en houvast over de invulling van schoolleiderschap

²⁸ Imago 20/4, juni 2021: Dossier Leidinggeven

²⁹ <https://www.ovsg.be/visieteksten/referentiekader-profiel-leidinggeven-het-onderwijs;>

en de rol van de directeur. De evaluatie van onze PBD door de commissie Monard (2018) gaf als aanbeveling om de visie op schoolleiderschap sterker te expliciteren en binnen de organisatie daarvoor aan draagvlak en gelijkgerichtheid te werken. De commissie pleitte er ook voor om schoolleiderschap breder in te vullen dan alleen het ambt van de directeur en ook andere rollen en posities met schoolleiderschap te verbinden. Dit referentiekader had als concreet doel een leidraad te zijn voor het ontwikkelen van vormings- en begeleidingsacties, voor de communicatie met scholen en schoolbesturen over schoolleiderschap en voor de invulling van interne professionalisering, reflectie en uitwisseling. Het referentiekader zelf is opgebouwd vanuit zowel onderwijsonderzoeksliteratuur als ervaringskennis van OVSG-medewerkers vanuit hun veelvuldige en langdurige contacten met en ondersteuning van leidinggevend en schoolteams en van besturen.

Op basis van dat Referentiekader Leidinggeven in onderwijs werd vervolgens een nieuw competentiegericht kaderprofiel voor schoolleiders ontwikkeld. Dit kaderprofiel van kernopdrachten en competenties van schoolleiders kan door verschillende doelgroepen gebruikt worden en aan verschillende vragen tegemoet komen.

Bestuurders op zoek zijn naar nieuwe leidinggevend kunnen het als vertrekpunt nemen om een kwaliteitsvolle en professionele vacature op te stellen, met een profiel op maat van hun visie, verwachtingen en de lokale noden. In het selectieproces kan het een leidraad zijn voor het opstellen van schriftelijke en mondelinge proeven. Het kan richting geven bij het bepalen van doelen voor coaching en loopbaanbegeleiding van leidinggevend.

Wie overweegt een leidinggevende functie op te nemen kan het hanteren als een spiegel om de eigen motivatie te onderzoeken en een preciezer beeld te krijgen van wat een schoolleider doet. Voor wie al een leidinggevende functie opneemt kan het helpen om te reflecteren over de eigen schoolspecifieke situatie als leidinggevende. Het verscherpt het bewustzijn van sterktes en groeipunten en helpt bij het plannen van persoonlijke ontwikkeling (POP).

Schoolteams kunnen het als leidraad gebruiken voor overleg over de wijze waarop de school geleid kan worden, gekaderd in schoolbrede interne kwaliteitszorg. Het profiel is gekoppeld aan het Referentiekader OK en zet aan tot reflecteren over wie welke rol dient op te nemen binnen de school om de doelstellingen en kwaliteitsverwachtingen van het rOK gezamenlijk waar te maken. Vanuit zo'n reflectie kunnen keuzes worden gemaakt voor een brede invulling van het schoolleiderschap en niet enkel verbonden aan de persoon van de directeur.

OVSG zelf hanteert dit kader organisatiebreed als een leidraad voor het invullen van vormingsaanbod en opleidingsinhoud (onder meer de directieopleiding Topstart en Toproute). Het laat ons toe een gesprek te voeren over de specifieke leer- en ondersteuningsbehoeften van schoolleiders en biedt richting aan begeleidingsinterventie op maat, lerende netwerken, individuele coaching enz.

Dit kaderprofiel is niet bedoeld als een ideaaltypische beschrijving van de 'perfecte schoolleider'. Het is wel een instrument dat de gebruikers ervan ondersteunt om aangepast aan hun eigen context en hun eigen doelstellingen, reflectie en debat over schoolleiderschap te voeren.

Aanvangsbegeleiding startende leerkrachten

De PBD zet in op aanvangsbegeleiding waar de nood zich voordoet en speelt soepel in op vragen vanuit het veld. Algemeen heeft de PBD minder ingezet op individuele begeleiding van startende leerkrachten. Door verschuiving van overheidsmiddelen naar de scholen zelf, nemen de scholen dit vaker zelf op.

In het BaO is vastgesteld dat de nood om bovenschools netwerken te organiseren vanuit de PBD kleiner is geworden. De scholen pakken dit zelf aan. Wel is ingezet op de implementatie van de mentorenopleiding (i.sm. vormingsaanbod via de Dienst Vorming) en ondersteuning van de zorgprofielen.

Uitzondering hierop in het BaO is de regio Centraal. Hier is wel nog sterk ingezet op aanvangstrajecten voor startende leraren, vooral binnen het Brussels hoofdstedelijk gewest i.s.m. VGC.

De PBD ondersteunt en begeleidt startende leraren BaO in Vlaams-Brabant via het aanbieden van een netwerk. Naar aanleiding van de bijeenkomsten kunnen school- en klasspecifieke begeleidingen worden opgenomen. De startende leraren bepalen samen met de begeleider de inhoud, zodat deze optimaal inspelen op hun concrete noden. Tijdens het netwerken komen o.a. inhoud zoals klasmanagement, samenwerking, communicatie, differentiëren aan bod.

Voor dit netwerk bereikten wij 22 leraren uit 12 verschillende scholen in Vlaams-Brabant.

De PBD ondersteunt ook leraren die voor het eerste lesgeven in de Brusselse context. Deze specifieke situatie vraagt naar specifieke acties. De PBD laat de startende leraren in BHG kennis maken met belangrijke partners (OCB, Huis van het Nederlands, Foyer, Muntpunt ...). Daarbij stemt de PBD haar werking af op de noden en verwachtingen van de besturen en de scholen. Deze elementen vertalen zich concreet in een tweearig traject.

We bereikten hiermee 122 leraren en 34 scholen in het Brussels Hoofdstedelijk gewest.

Het DKO zette volop in op de ondersteuning van mentoren tot op de klasvloer. In het schooljaar 2020-2021 vond op vrijdag 2 oktober 2020 een online startdag 'Sensor op de Mentor' voor directies en mentoren plaats. Zij kregen materialen aangereikt en tips & tricks om hun beleid op aanvangsbegeleiding vorm te geven. Achteraf is er met de deelnemers van deze startdag een lerend netwerk opgestart waarmee nog tijdens 2020-2021 drie intervisiesessies werden doorlopen.

We bereikten 37 deelnemers, afkomstig uit 34 verschillende academies.

SOVO voorziet geen aparte netwerken voor deze doelgroep. Beginnende personeelsleden krijgen wel volop aandacht binnen de deelteams en worden indien nodig individueel ondersteund.

6. Organisatie-ontwikkeling

6.1. Toekomstplan

De Vlaamse regering maakte reeds in september 2019 duidelijk dat we als ondersteunende organisatie van het stedelijk en gemeentelijk onderwijs een doorgedreven en jarenlang besparingstraject opgelegd zouden krijgen en dat op de reguliere middelen van de pedagogische begeleiding zou worden bespaard. De reguliere middelen zullen gedeeltelijk verschuiven naar 'geormerkte opdrachten', ze mogen dus nog enkel voor een specifiek doel worden gebruikt (bv. datageletterdheid, leersteun, corona ...). De opdracht van de reguliere begeleiding zou worden herbekeken in een kerntakendebat dat de Vlaamse Regering aankondigt. Hiernaast treden er steeds meer privé- of commerciële spelers op het voorplan. Al deze actuele feiten plaatsen ons voor onze verantwoordelijkheid om de organisatie voor te bereiden op de toekomst. Zoals we dat ook in het verleden altijd hebben gedaan, bekijken we hierbij OVSG als geheel.

We startten in het schooljaar 2020-2021 met het opstellen van een toekomstplan voor alle afdelingen en de hele organisatie. In ons toekomstplan werkten we aan een nieuw evenwicht waarbij verschillende afdelingen een rol opnemen in de dienstverlening aan scholen, centra en academies. De klant staat hierbij centraal. We gaan uit van een model van 'ketenzorg'. Hiermee bedoelen we een geïntegreerde werking waarbij de diverse afdelingen (koepelwerking, pedagogische begeleiding, vorming, algemeen beleid) van OVSG hun steentje bijdragen aan onze primaire processen, namelijk een kwaliteitsvolle dienstverlening aan onze klanten.

Het doel is om onze dienstverlening te verbeteren en efficiënter te organiseren. OVSG is een organisatie van mensen voor mensen: ons 'menselijk kapitaal' en de expertise van al onze medewerkers liggen aan de basis van onze kwaliteitsvolle dienstverlening. De missie van OVSG en de organisatiewaarden vormen de bodem waarop we onze dienstverlening laten groeien. Wat de middelen betreft, willen we alle middelen die OVSG en OVSGplus genereren, maximaliseren om zo méér te kunnen bereiken voor en met onze leden en klanten.

6.2. Expertise-ontwikkeling en interne professionalisering

Het Professionaliseringsplan 2021 van de pedagogische begeleidingsdienst van OVSG tekent de krijtlijnen uit van de interne professionalisering. We hebben volgende belangrijke doelen vooropgesteld.

- Competentieontwikkeling in functie van de realisatie van de speerpunten in het begeleidingsplan (thematisch-inhoudelijk)
- Professionaliteitsontwikkeling in functie van pedagogische begeleiding als kernopdracht (begeleidingsdidactiek) – klantgericht maatwerk
- Versterking van gelijkgerichtheid en samenwerkingscultuur (leergemeenschap vormen) in functie van het speerpunt 'Samen PBD maken':
  - Sterke profilering van OVSG-begeleiding vanuit onze eigenheid
  - Heldere en herkenbare eigenheid OVSG-begeleiding voor de klant
  - Gezamenlijkheid met het oog op krachtigere realisatie van doelen vooropgesteld in ons begeleidingsplan
- Versterken van individuele competenties binnen de functionerings- en evaluatiecyclus.

Voor deze doelstellingen hebben we verschillende niveau-overstijgende professionaliserings-initiatieven voorzien.

Gemeenschappelijke bijeenkomsten:

In de gemeenschappelijke bijeenkomsten schonken we aandacht aan de inhoudelijke professionalisering m.b.t. de speerpunten van het begeleidingsplan en aan de gezamenlijke doelgerichtheid en niveau-overstijgende samenhang rond speerpunten en prioritaire thema's.

De gemeenschappelijke bijeenkomst die voorzien was in het eerste trimester is omwille van de coronacrisis niet kunnen doorgaan.

Op donderdag 21 januari 2021 vond de eerste gemeenschappelijke bijeenkomst plaats, een moment om te verbinden, expertise op te bouwen en ervaringen te delen. Omwille van de coronamaatregelen, heeft deze bijeenkomst digitaal (via Microsoft Teams) plaats gevonden. Een greep uit het programma, dat het speerpunt Leerlingbegeleiding centraal zette:

- Ontwikkelgroep kansenbevordering – voorstelling van het rad Kansenbevordering (zie figuur 8) door de interne werkgroep.
- Lezing 'Potential, een professionele kijk op inclusieve leeromgevingen' door dr. Inge Van de Putte, UGent, vakgroep Orthopedagogiek.
- Lezing 'Cognitief talent op school' door Pieter Verachtert, valorisatiemedewerker van het Project Talent.
- In de namiddag hielden we een netwerkpartnerbeurs. Begeleiders kregen de kans om nader kennis te maken met 5 netwerkpartners tijdens speeddates.

Op dinsdag 11 mei 2021 vond de tweede gemeenschappelijke bijeenkomst plaats, door de omstandigheden eveneens digitaal via MS Teams. In deze bijeenkomst werd heel sterk de nadruk gelegd op interne uitwisseling en expertisedeling. De inhoud van het traject I-learn en de nieuwe aanpak van de thematrajecten van OVSG werd uitgebreid toegelicht. De namiddag stond in het teken van ons eigen vormingsaanbod. De collega's van de dienst vorming stelden acht vormingstrajecten aan de collega's van de PBD voor. Op die manier krijgt de integratie van begeleiding en nascholing verder vorm.

Uit de evaluatie door de deelnemers blijkt een grote tevredenheid over deze dag.

Startwijkstraject voor startende begeleiders

Het traject Startwijs steunt op een uitgewerkt curriculum dat zich uitstrekt over twee schooljaren (een achttal sessies van een halve dag per schooljaar) en het samenspel tussen OVSG- en PBD-brede, dienstgebonden en persoonlijke professionaliseringsbehoeften van nieuwe medewerkers in de PBD orkestreert.

Het staat open voor de starters in de PBD en de dienst vorming maar ook andere geïnteresseerde starters binnen OVSG en KOOGO zijn welkom. Juniors op de PBD (die binnen OVSG van dienst veranderen) worden meegenomen in een aangepast traject.

Het traject is toegespitst op de noden van startende begeleiders, in nauwe afstemming met de dienst Personeel & Organisatie. Zowel inhoudelijke thema's als begeleidingsdidactiek en coachingsvaardigheden worden aangebracht in een veilige en zorgzame leeromgeving. Noodgedwongen had dit traject in 2020-2021 volledig digitaal via MS Teams plaats.

In het schooljaar 2020-2021 volgden 16 medewerkers van de PBD het eerste Startwijsjaar en 17 collega's het tweede startwijsjaar. Het traject is uitgewerkt op basis van systematisch evalueren en opvolgen van de sessies. Ook zijn de deelnemers uitgebreid bevraagd. Er gebeurde een uitgebreide bevraging bij de deelnemers: eindevaluatie van het Startwijs-traject en de tussentijdse evaluatie na het eerste Startwijsjaar. Zij geven aan dat dit voor hen een waardevol en onmisbaar traject is.

Deelnemers	Aantal	BaO	SOVO	DKO	CLB/POC	SOD	DiVo	DaO	Andere
<i>Startwijis 1</i>	16	7	1	2	1	1	3	0	1 (Koogo)
<i>Startwijis 2</i>	17	5	3	2	0	1	4	1	1 (P&O)

Groeiwijstraject voor ervaren begeleiders

Daarnaast ontwikkelde de Studie- en ontwikkelingsdienst het concept Groeiwijis met als doel effectieve professionaliseringsmogelijkheden voor begeleiders te voorzien via interne lerende netwerken. Het biedt de mogelijkheid om de eigen expertise intern te ontsluiten en ontwikkelde materialen, visieteksten, leidraden te implementeren.

Een eerste thema dat werd uitgerold in deze lerende netwerken in 2020-2021 concentreerde zich op het omgaan met groepen en teamdynamiek, met aandacht voor methodieken van inclusieve besluitvorming en deep democracy.

Om de agenda's minimaal te belasten en de verplaatsingstijd voor de begeleiders te beperken, werd gekozen voor regionale groepen, niveau-overstijgend samengesteld. Voor de dienst Vorming werden 2 sessies afzonderlijk aangeboden. Noodgedwongen konden de meeste sessies niet live doorgaan en waren we ook hier aangewezen op digitaal overleg.

Met dit traject werden 36 medewerkers van de PBD en de dienst Vorming bereikt.

Deelnemers	Aantal	BaO	SOVO	DKO	SOD	DiVo
<i>Groeiwijis West</i>	9	5	1	3		
<i>Groeiwijis Centraal</i>	10	5	3	1	1	
<i>Groeiwijis Oost</i>	7	4	2	1		
<i>Dienst Vorming</i>	10					10

Ook dit traject werd systematisch geëvalueerd en opgevolgd. Door het noodgedwongen digitaal werken konden een aantal methodieken niet live worden toegepast/ingeoefend. Hiervoor zijn in het schooljaar 2021-2022 enkele inhaalsessies per regio voorzien.

6.3. Effectief PBD maken

In 'Samen PBD maken' formuleren we als kerndoel 8: De PBD optimaliseert de kwaliteit, impact en effectiviteit van haar begeleidingsinterventies en volgt ze systematisch op.

In het kader van kwaliteitsdenken wil de PBD dus de effectiviteit van interventies in kaart brengen, ze systematisch opvolgen en deze monitoring hanteren als hefboom voor optimalisatie.

We hebben een aantal stappen gezet om zowel ons bereik en als de effectiviteit van onze interventies en begeleidingsactiviteiten systematisch, coherent en overzichtelijk vorm te geven.

Vorbereiding van het nieuwe begeleidingsplan 2021-2024

Vanuit de beleidsprioriteiten, een contextanalyse en inventarisatie van klantennoden en professionaliseringswensen van scholen/centra/academies maakte de PBD werk van een nieuw begeleidingsplan voor de periode 2021-2024. Dit kwam tot stand in meerdere consultatierondes in de pedagogische raad en in samenwerking met OVSGplus.

Figuur 13: de vier speerpunten van het begeleidingsplan 2021-2024

Voor dit nieuwe plan zijn ook op diverse niveaus metingsinstrumenten uitgewerkt om de voortgang te monitoren, zoals het nieuwe registratiesysteem, een update van het kwaliteitskwartet en de instrumenten voor effectmeting van lerende netwerken.

Registratiesysteem van de PBD

Om de planlast bij de begeleiders te beperken had de PBD vanaf 1 september 2018 een vereenvoudiging van het registratiesysteem doorgevoerd. We registreren wat 'need to know' is in functie van interne kwaliteitszorg en verantwoording naar de overheid. Dit houdt in dat we het bereik en de tijdsvolumes van de activiteiten met betrekking tot onze primaire processen (dienstverlening aan scholen, centra, academies) in kaart brengen volgens volgende categorieën:

- uitvoering van begeleidingen in de scholen, centra en academies;
- netwerken/leergemeenschappen;
- doelgroepen van de interventies;
- thema's die aan bod komen in de interventies (decretale opdrachten);
- nascholing die niet is opgenomen in het aanbod van AVS.

Daarnaast registreren we ook de tijd die we besteden aan extern overleg.

De Studie- en Ontwikkelingsdienst heeft in het voorjaar 2021 heel wat ontwikkeltijd besteed aan de opmaak van een nieuw registratiesysteem, in samenwerking met de externe partner Simplicite.

Uit de trotsdoos van de Studie- en ontwikkelingsdienst (SOD): In kaart brengen van het bereik van de PBD

De SOD zette volop in op de ontwikkeling van een nieuw systeem om het bereik van de pedagogische begeleidingsdienst in het onderwijsveld in kaart te brengen. De prioritaire doelen van dit nieuwe systeem zijn om meer verfijnd, gedetailleerd en betrouwbaar feedback te verzamelen over het bereik van begeleidingspraktijken; op een meer flexibele manier te kunnen omgaan met wijzigingen en noodzakelijke aanpassingen; en de planlast voor pedagogisch begeleiders bij het registreren tot een minimum te beperken. Voor dit ontwikkeltraject werd samengewerkt met Simplicite die een softwarepakket aanbiedt. Het nieuwe systeem wordt per 1 september 2021 PBD-breed geïmplementeerd.

Interne kwaliteitszorg systematisch opvolgen

Voor het opvolgen en evalueren van de realisatie van het begeleidingsplan zijn verdere stappen gezet onder impuls van de Studie- en Ontwikkelingsdienst (SOD). Ook deze zijn besproken en opgevolgd in de pedagogische raad (het overlegorgaan van de coördinatoren binnen de PBD).

Hierbij focussen we vooral op het ontwikkelen en monitoren van systematisch kwaliteitsdenken. Vaste overlegmomenten m.b.t. interne kwaliteitszorg zijn ingepland in de PBD-kalender (Pedagogische raad – KZ) en worden systematisch opgenomen. Dit wordt gevisualiseerd in de IKZ-klok van de PBD, die als houvast dient voor de opvolging van alle kwaliteitsmonitoringsactiviteiten.

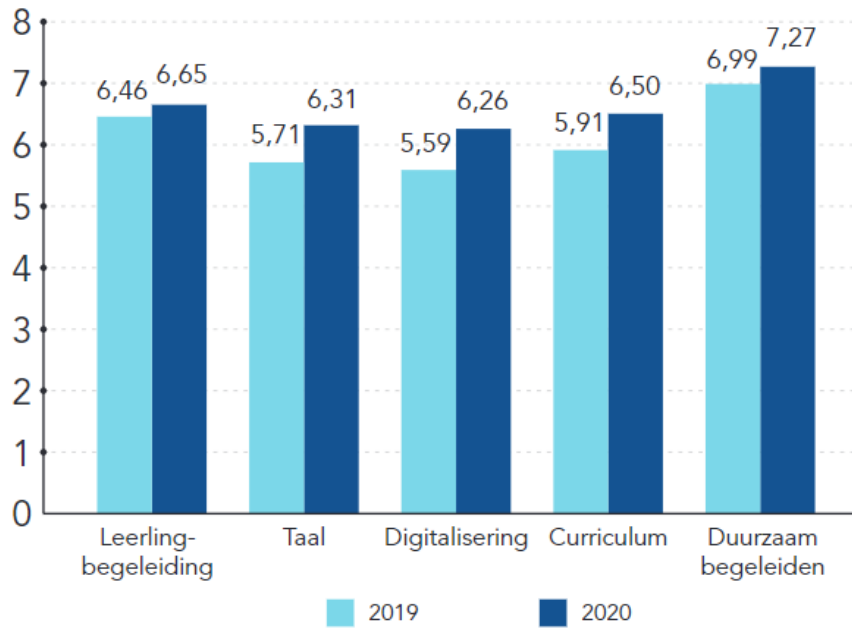
Klantentevredenheid over onze dienstverlening: nameting Kwaliteitskwartet

Om systematisch de kwaliteit van onze dienstverlening te meten, werken we met het 'Kwaliteitskwartet': een selectie van twintig stellingen, inhoudelijk geënt op de prioritaire speerpunten van ons begeleidingsplan. Die stellingen legden we meerdere keren, op geijkte momenten, aan onze directies voor. We gingen actief aan de slag met de resultaten van de nulmeting uit 2018-2019. En in het schooljaar 2020-2021 had de opvolgingsmeting (nameting) plaats.³⁰

Wat leren we uit de nameting: de responsgraad is gestegen en de tevredenheid neemt toe. Er is veel vertrouwen in de begeleidingsdienst. Het aanbod voor leesdidactiek wordt fel gesmaakt. Scholen vragen naar meer ondersteuning voor de implementatie van leerlingebegeleiding. En de coronacrisis werkte als motor voor digitalisering.

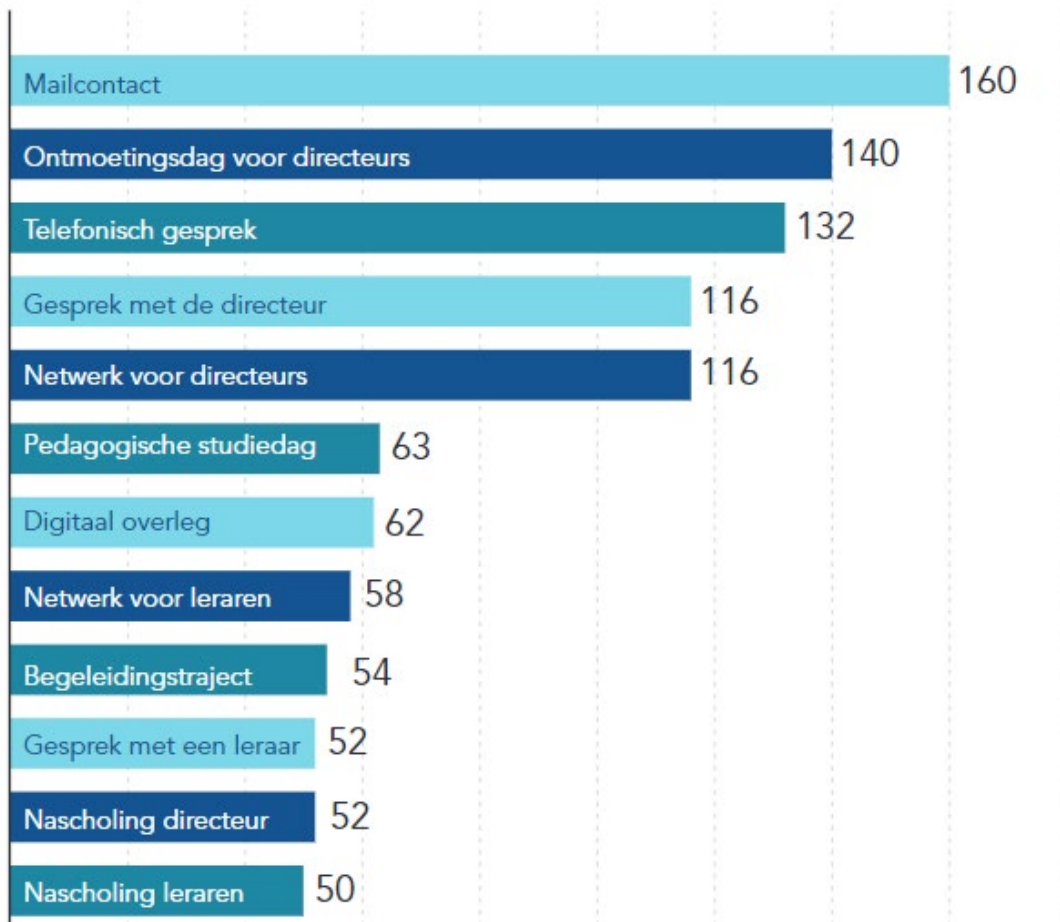
---

³⁰ Imago 20/2, februari 2021: Pedagogische begeleiding meet effect

Figuur 14: evolutie klanttevredenheid per speerpunt

Bereikbaarheid en schoolnabije werking staan voorop. Naast mail en telefonisch contact zijn vooral de ontmoetingsdagen voor directies, de netwerken en de individuele gesprekken op school belangrijke contactmomenten. Corona zorgde voor een toename van het digitaal overleg.

Figuur 15: aantal contacten pedagogische begeleiding per soort

Voor de nieuwe cyclus wordt dit kwaliteitskwartet aangepast aan de nieuwe speerpunten van het begeleidingsplan 2021-2024.

Effectmeting van lerende netwerken – Ontwikkelingswerk

De studie- en Ontwikkelingsdienst gaf als opdracht voor de bachelorproef van een groep studenten pedagogische wetenschappen het uitwerken van een effectiviteitsmonitoringsinstrument voor lerende netwerken op OVSG (zie ook hoofdstuk 7).

Om dit vlot, snel en met beperkte planlast in te zetten in het begeleidingswerk heeft de Studie-en ontwikkelingsdienst deze instrumenten aangepast aan de eigen praktijk, de vragenlijsten vereenvoudigd en klantvriendelijk gemaakt, en een handleiding uitgewerkt, zodat de begeleiders hiermee vlot aan de slag kunnen. Dit gebeurde parallel met de voorbereiding van het nieuwe begeleidingsplan 2021-2024 en wordt een van de instrumenten om de effectiviteit van begeleidingswerk in kaart te brengen vanaf het schooljaar 2021-2022.

7. Samenwerking met andere onderwijsactoren

7.1 Samenwerking met andere PBD's

Een zestal keer per jaar overleggen de directies/coördinatoren van de pedagogische begeleidingsdiensten van het GO!, Katholiek Onderwijs Vlaanderen, OVSG en POV. Dit overleg is niet formeel of decretaal geregeld maar het fungeert wel als overkoepelende stuurgroep voor onderliggende overlegorganen waarvoor de betrokken koepels een samenwerkingsovereenkomst hebben afgesloten bij de opmaak van het nieuwe begeleidingsplan. Daarnaast worden bijkomende mogelijkheden tot samenwerking er verder verkend. Afgelopen schooljaar werden onder andere afspraken gemaakt over afstemming in de modaliteiten van registratie van bereik en werktijd van pedagogisch begeleiders met het oog op efficiëntiewinst en gelijkgerichte rapportering naar de overheid in onze jaarverslagen.

Daarnaast kwamen een aantal internettenwerkgroepen samen. Voor een verslag van deze activiteiten binnen de officiële samenwerkingsovereenkomsten verwijzen we naar de bijlagen:

- Activiteitenverslag Competentieontwikkeling en inclusie (bijlage 2)
- Activiteitenverslag Taalbeleid (bijlage 3)
- Activiteitenverslag Curriculumontwikkeling (bijlage 4)
- Activiteitenverslag Projectgroep Geletterdheid (bijlage 5)
- Activiteitenverslag Projectgroep jeugd- en gehandicaptenzorg (JGZ) (bijlage 6)
- Activiteitenverslag NT2 2020 (bijlage 7)

7.2 Samenwerking met andere POC's

Met de omkadering die decretaal aan de POC is gegeven, wordt voornamelijk de ISC (internettensamenwerkingscel) en een aantal VLOR-werkgroepen opgevolgd. Artikel 16, §2 van het decreet op de leerlingenbegeleiding stelt het volgende: 'de permanente ondersteuningscellen werken samen in een netoverstijgende regionale ondersteuningscel. De netoverstijgende regionale ondersteuningscel opgericht door de permanente ondersteuningscellen zet minimaal in op professionalisering voor de thema's, zoals bepaald voor de netoverstijgende regionale ondersteuningscellen'.

Momenteel neemt de ISC reeds een aantal opdrachten voor de CLB-sector op (overleg kabinet, makelaar naar externen bv. Bednet, Opgroeien, informatieveiligheid, CLB-chat, onderwijskiezer, LARS, VVWV ...). Maar in het nieuwe decreet worden een aantal bijkomende opdrachten voor de ISC meegegeven. Het valt af te wachten wat dit zal betekenen voor de werking van de ISC in de toekomst.

Vorig jaar was POC OGO verantwoordelijk voor de agendasetting, verslaggeving en de nieuwsbrief van de InternettenSamenwerkingsCel (ISC), maar werd ook het voorzitterschap opgenomen. De ISC kwam 9 keer samen en behandelde in de voormiddag inhoudelijke werkafspraken en beslissingen. Belangrijke agendapunten voor 2020-2021 waren zeker de tool 'Gezond Leven, Check het Even', gezamenlijke afspraken rond de contact tracing, het IRIS-platform, de relatie Prodia en andere netgebonden diagnostiekwerking, herevaluatie type basisaanbod, subsidieaanvragen voor de verschillende projecten, SPIN-testen, opvolging erkenning psychologen en verpleegkundigen, sociaal tolken, monitoring systematische contacten... Er werden ook afspraken gemaakt voor het jaarverslag³¹. Op dit ISC-overleg gebeurde ook regelmatig terugkoppeling vanuit de verschillende werkgroepen: Prodia, CLBch@t, SID-IN, werkgroep kansenbevordering, verantwoordelijken Samen tegen schooluitval...

---

³¹ https://mcusercontent.com/ec5c621f27061f5a07c7eeb14/files/b43c1b38-1a2b-4f0e-83a0-ebfcf5f49aba/ISC_jaarverslag_2019.2020.pdf

Inhoudelijk interessante items voor de CLB's kwamen in de ISC-nieuwsbrief terecht, die aan alle CLB's werd bezorgd.

In de namiddag ging de ISC, samen met de dienst administratie en/ of Kabinet ook digitaal in overleg rond een aantal van de eerder vermelde thema's. Deze samenwerking zorgde ongetwijfeld voor een betere afstemming en werking.

Dat de afstemming Welzijn en CLB belangrijk is, in functie van leerlingenbegeleiding, is vanzelfsprekend. Het Agentschap Opgroeien (vroeger Integrale Jeugdhulp), wil zijn werking veranderen en sterker inzetten op preventie en nog minder op de ernstige zorgnoden, terwijl we als CLB's ervaren dat er nu reeds heel wat noden zijn die door Welzijn niet kunnen worden ingelost. Een afstemming tussen Welzijn en CLB werd via het Kabinet mogelijk gemaakt er resulteerde reeds in 3 overlegmomenten met de ISC.

Het POC OGO nam, naast deze opdracht ook deel aan volgende ISC-werk- of stuurgroepen:

- Stuurgroep LARS
- Stuurgroep Prodia
- Stuurgroep Onderwijskiezer
- Stuurgroep CLBch@t
- Werkgroep radicalisering en polarisering
- Werkgroep kansenbevordering

Zie bijlage 8: Addendum 2020-2021 - Begeleidingsverslag POC OGO

7.3 Formeel overleg inspectie – begeleiding

Zoals decretaal bepaald is ook tijdens het schooljaar 2020-21 formeel overleg ingepland tussen de onderwijsinspectie en de pedagogische begeleidingsdiensten, zowel voor de onderwijsniveaus als in een overkoepelend overleg.

We verwijzen hiervoor naar het gemeenschappelijk jaarverslag 'Formeel overleg onderwijsinspectie PBD 2020-2021' (bijlage 9).

7.4 Samenwerking met hogescholen, universiteiten en externe partners

Als pedagogische begeleidingsdienst blijven we het belangrijk vinden om zoveel mogelijk evidence informed te werken. Vanuit onze eigen doelstellingen, specifiek gericht naar onze begeleidingspraktijk in scholen, zijn we vooral geïnteresseerd in het praktijkgericht benutten van wetenschappelijk onderzoek.

We doen dit op verschillende manieren en volgens verschillende intensiteit, gaande van zelfonderzoek doen, over actief participeren aan onderzoek (materialen ontwikkelen, uittesten in het veld, samen nadenken over interventies) tot deel uitmaken van een klankbordgroep of stuurgroep met als doel de praktijkrelevantie van het onderzoek te bewaken, of door het verspreiden van inzichten op basis van literatuurstudie van afgerond onderzoek.

Als pedagogische begeleidingsdienst dragen we bij aan de valorisatie van deze onderzoeken. Enerzijds maken we via onze communicatiekanalen deze onderzoeksprojecten bekend bij onze instellingen. Anderzijds geven wij deze onderzoeken ook een plaats binnen onze werking bij de ontwikkeling van nieuwe materialen, nascholingen begeleidingsinitiatieven.

Vanuit de verschillende niveaus (DKO, BaO, SO) zetelen we ook in adviesraden van lerarenopleidingen in de hogescholen in functie van de voorbereiding van hun studenten op het lerarenberoep.

We staan stil bij enkele van deze samenwerkingen:

Steunpunt centrale toetsen

OVSG nam constructief en actief deel aan de stuurgroep van het steunpunt centrale toetsen en de eerste werkgroepen die in de schoot van het steunpunt werden opgestart om centrale toetsen in Vlaanderen te ontwikkelen. In deze opstartfase was de invulling hiervan nog beperkt, maar met het oog op de volgende schooljaren lijkt dit de aanzet voor een meer intensieve samenwerking om gezamenlijk vorm en inhoud te geven aan de toekomstige Vlaamse toetsen.

Steunpunt Toetsontwikkeling en Peilingen

OVSG participeerde actief aan de stuurgroep van het Steunpunt Toetsontwikkeling en Peilingen (STEP). Daarnaast engageerden pedagogisch begeleiders zich in werkgroepen die instonden voor de ontwikkeling, validering en cesuurbepaling. Dit schooljaar werd er in cocreatie ook werk gemaakt van een leidraad schoolfeedback, die scholen moet ondersteunen om op een meer krachtige manier aan de slag te gaan met resultaten uit peilingen en paralleltoetsen in functie van de eigen kwaliteitszorg. De samenwerking met het STEP werd verder uitgebouwd en kreeg bovendien handen en voeten in een interne professionalisering m.b.t. de peilings- en paralleltoetsen aan het volledige team pedagogisch begeleiders, met het oog op een sterker gebruik van deze toetsen op schoolniveau en in de eigen kwaliteitszorg. Deze professionalisering sterkte begeleiders in hun datageletterdheid en mogelijkheden om deze toetsen als een ondersteunend instrument voor de eigen begeleidingspraktijk te benutten. Omgekeerd zorgde het voor een wisselwerking waarin ook aan de onderzoekers signalen werden meegegeven vanuit het onderwijsveld, om bij de ontwikkeling van ondersteuningsmaterialen sterker op maat van het onderwijsveld te kunnen werken.

Bachelorproef effectiviteitsmonitoringsinstrument lerende netwerken

OVSG werkte samen met de KULeuven in het kader van een bachelorproefproject dat aan een groep studenten pedagogische wetenschappen werd toegewezen. De studie- en Ontwikkelingsdienst formuleerde als opdracht voor de bachelorproef het uitwerken en ontwikkelen van een instrument voor effectiviteitsmonitoring voor lerende netwerken. De Studie-en ontwikkelingsdienst coachte de studentengroep bij het uitwerken van deze opdracht. In cocreatie met onderzoekers en docenten van de KULeuven kreeg het ontwikkeltraject vorm. De werkgroep duurzaam begeleiden was het klankbord voor de ontwikkelde materialen. Het resultaat was een lijvig werkstuk met tal van vragenlijsten en instrumenten die kunnen worden ingezet om effectiviteit op een wetenschappelijk onderbouwde en valide manier te meten en in kaart te brengen.

OBPWO 21.02 Effectiviteit in ondersteuning

Dit onderzoek wil ondersteunend zijn om tot een gezamenlijk kader te komen met de PBD's om de effectiviteit van begeleiding in kaart te brengen. Naast een theoretisch kader en heldere definities gaat het ook om ondersteunende instrumenten voor effectmeting. Het onderzoek wordt uitgevoerd vanuit de KULeuven met nauwe betrokkenheid vanuit en samenwerking met de PBD's. OVSG participeerde actief in de stuurgroep en de Delphi-studie en voerde daarnaast bilaterale gesprekken met de onderzoekers om materialen aan te reiken en de eigen werking m.b.t. effectmeting grondig te duiden en toe te lichten. Ook de netoverstijgende samenwerking effectmeting die voorafgaand aan dit onderzoekstraject bestond, werd daarbij toegelicht.

Project Wijze(r) Werkbare Scholen: schoolontwikkeling in Vlaanderen

Dit onderzoeksproject onder aansturing van het Departement onderwijs en uitgevoerd door de Arteveldehogeschool beoogde om op basis van een analyse van veranderingsprocessen in scholen bij te dragen tot de wetenschappelijk onderbouwde kennisbasis over mogelijke modellen voor het

organiseren van scholen als onderwijs- en arbeidsorganisaties. Naast het versterken van de kennisbasis krijgen scholen een onderbouwd (zelfevaluatie) instrument aangereikt om werkbaar veranderen verder te ontwikkelen. De PBD van OVSG werkte actief mee aan de ontwikkeling van het instrument en het onderzoek, zowel door participatie aan de stuurgroep alsook door de betrokkenheid van pedagogisch begeleiders bij het ontwikkelwerk. Meer info over het project, is te lezen op <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/onderwijsonderzoek/project/841>

Project Talent

Vanuit onze rol binnen de stuurgroep van Project Talent gaven we feedback en reflecties op de e-learning module en op enkele hoofdstukken van het boek 'Ontwikkelen van cognitief talent'. Meer info op

- <https://elearning.projecttalent.be/>
- <https://www.accoutgeverij.nl/winkel/ontwikkelen-van-cognitief-talent>

Vol potentieel, krachtig lesgeven in diversiteit

Het boek 'Vol potentieel'³² vormt het sluitstuk van het vierjarig onderzoeksproject Potential dat onderzoekt hoe schoolteams een inclusieve leeromgeving kunnen creëren. OVSG-scholen en begeleiders werkten actief mee aan dit traject: www.potentialtoteach.be

Zowel voor Project Talent als Potential resulteerde de samenwerking in het uitnodigen van onderzoekers als spreker voor de gemeenschappelijke bijeenkomst (zie ook onder hoofdstuk 6.2. Expertisedeling en interne professionalisering)

7.5 Internationalisering: DKO zet in op MIX

Internationale samenwerking is een aandachtspunt waar we als PBD graag op inzetten. De dienst DKO zette haar internationale samenwerking met Nederlandse en Finse partners voor de ontwikkeling van het E-platform mix verder.

Dit Erasmus+ project is een internationale samenwerking tussen België (OVSG), Nederland (Cultuurconnectie) en Finland (Lapin musiikkiopisto).

Mix is een communicatie- en e-learning platform gecreëerd door en voor muziekleraren en wil voor innovatie, kennisontwikkeling en kennisdeling bevorderen binnen muziekeducatie.

Mix inspireert muziekleraren door praktische voorbeelden en getuigenissen met didactische tips aan te bieden aansluitend bij deze thema's:

- Diversiteit
- Creativiteit
- Ludodidactiek

Mix verbindt muziekleraren met de leervraag en de leefwereld van de kinderen van vandaag. Het is de ambitie om hiermee zowel een bredere instroom als een verminderde ongekwalificeerde uitstroom bij leerlingen te bereiken. Daarnaast biedt het platform leraren ook de toegang tot een hele nieuwe wereld van uitwisselingsmogelijkheden met collega's op lokaal, nationaal en Europees niveau.

Het mix project wordt gefinancierd door de Europese commissie. OVSG is als projectcoördinator verantwoordelijk voor het hele project. Het loopt in totaal over 3 schooljaren. Het is gestart op 1 september 2018 en loopt af op 31 augustus 2021. Vanwege de coronapandemie is het project verlengd

---

³² Vantieghem, W. en Van de Putte, I. (red.) Vol potentieel. Krachtig lesgeven in diversiteit. Leuven: Acco

tot 31 december 2021. Op die manier zullen we in staat zijn om de multiplier events in een live setting te laten doorgaan i.p.v. online. Tijdens het schooljaar 2020-2021 zijn volgende activiteiten ontplooid:

Maandelijks online meetings

Hierop wordt de inhoud en de voortgang van het project met alle partners besproken. Dit gebeurt o.b.v. een door OVSG opgemaakte agenda die op voorhand wordt bezorgd aan alle partners. De opvolging en aanpassingen van taken en afspraken worden bijgehouden en samen met de verslagen door OVSG in een gezamenlijke folder gezet.

Ontwikkeling van het mix webplatform

De mix web tool leidt leraren door verschillende kennis- en bewustzijnsniveaus van hun professionele ontwikkeling rond diversiteit, creativiteit en ludodidactiek. Het doet dit op zowel een horizontale (over de thema's heen) als verticale (kennisopbouwende) manier.

In het schooljaar 2020-2021 is de op basis van de output van de 'Transnational trainings and learning activities' (zie verslag 2019-2020) een webtool vormgegeven volgens het afgesproken learning design. De tool is te consulteren op www.mixmusiceducationplatform.eu.

Testcases

In elk land uit het project hebben bèta-testers de ontwikkelde webtool uitgetest. OVSG heeft deze info verzameld en gebundeld in een rapport. Dit was het uitgangspunt om de tool verder aan te passen aan de noden van de eindgebruiker.

Opmaak van surveys en vragenlijsten

Deze worden gebruikt om de impact van de tool bij de eindgebruiker te meten. In 20-21 werden deze ingezet i.f.v. de testcases. Na de definitieve lancering (najaar 2021) zal er een impactmeting gebeuren waarbij getracht wordt de gevolgen op langere termijn voor het muziekonderwijs in kaart te brengen:

- Zorgen de aangereikte didactieken en methodieken voor een hoger kennis- en bewustzijnsniveau van hun professionele ontwikkeling rond diversiteit, creativiteit en ludodidactiek?
- Leidt deze aanpak tot een bredere instroom van leerlingen?
- Zorgen de aangereikte didactieken en methodieken voor minder ongekwalificeerde uitstroom?

8. Conclusies en beleidsaanbevelingen

We ontwikkelden het begeleidingsplan 2018-2021 ‘Samen leergemeenschap vormen’ geheel volgens de uitgangspunten van de kwaliteitsdriehoek en het Referentiekader Onderwijskwaliteit, als een coherent en geïntegreerd kader. Als pedagogische begeleidingsdienst voelen wij een grote verantwoordelijkheid in het ondersteunen, borgen en ontwikkelen van de onderwijskwaliteit in al onze onderwijsinstellingen. In dit begeleidingsverslag hebben we de huidige werking van de PBD van OVSG geschetst in al haar rijkdom, veelheid en variatie.

8.1 De PBD formuleert haar doelen in een nieuw uitdagend begeleidingsplan 2021-2024, met focus op het ‘Samen bouwen aan onderwijskwaliteit’³³

Het nieuwe decretaal kader voor de werking van de PBD verzekert enerzijds helder onze kernopdrachten. We zijn blij dat de huidige rol die de PBD opneemt in het onderwijslandschap daarbij de erkenning krijgt die het verdient: die van een cruciale en geprivilegieerde partner om scholen te ondersteunen in het realiseren van kwalitatief onderwijs, uitgaande van de vragen die leven in het onderwijsveld. Tegelijk zijn er twee belangrijke zorgen die een volwaardige realisatie van die rol bedreigen:

- De besparingen op de financiering van de PBD maakt dat de ratio die momenteel 1 begeleider per 612 personeelsleden omvat, en nog zal verhogen, van een orde wordt die een Vlaanderendekkende ondersteuning van alle scholen, academies en centra zo goed als onmogelijk maakt. Versnippering van middelen in tal van projecten (met eigen projectstructuren, stuurgroepen, evaluaties en effectmetingen, etc.) die openstaan voor tal van spelers op de ‘onderwijsmarkt’ resulteren in ongezonde concurrentie en onnodige planlast eerder dan een duurzaam beleid dat structureel bijdraagt tot kwalitatief onderwijs. We vragen dat het vertrouwen in de PBD zich door vertaalt in een uitbreiding van de basisfinanciering.
- Door een toenemende inkleuring van resterende middelen komt de autonomie van de PBD om zelf invulling te geven aan het begeleidingswerk onder druk te staan. Met name de vraaggestuurde werking, waarbij noden in het onderwijsveld die bij scholen leven centraal staan, komt zwaar onder druk te staan door overheidsverwachtingen m.b.t. de uitrol van een beleidsagenda. We stellen vast dat de inkleuring van middelen de nodige bewegingsruimte om flexibel in te spelen op noden in het werkveld wegneemt.

Met de decretale inbedding van die verbijzonderde rol van de PBD, garanderen we als OVSG een coherent en geïntegreerd ondersteuningsaanbod voor scholen vanuit een schoolnabije en contextgerichte werking. Dit begeleidingsverslag van het voorbije werkjaar getuigt dat we opnieuw voor een groot doelpubliek een brede ondersteuning realiseerde. De onzekerheid van de toekomst van de begeleidingsdiensten en het toenemende lerarentekort brengt met zich mee dat het moeilijker wordt om een stabielere werkrelatie aan te gaan met onze medewerkers en brengt hierdoor onze eigen kwaliteitsstandaarden in gedrang.

³³ <https://www.ovsg.be/docs/Begeleidingsplan-OVSG-2021-2024.pdf>

8.2 Een duidelijke rolverdeling binnen de kwaliteitsdriehoek.

Vanuit OVSG is de kwaliteitsdriehoek waarbij de school primair verantwoordelijk is voor de realisatie van onderwijskwaliteit, de inspectie een toezichhoudende en controlerende rol opneemt en de PBD scholen ondersteunt en begeleidt het uitgangspunt om gezamenlijk werk te maken van onderwijskwaliteit. Een helder onderscheid in rollen voor elk van de actoren in de kwaliteitsdriehoek is van belang om rolverwarring in hoofde van de scholen te vermijden. Bovendien bedreigt rolvervaging potentieel de nodige veiligheid en wederzijdse erkentelijkheid voor een constructieve samenwerking. De PBD van OVSG houdt vast aan een duidelijke kernopdracht die ligt in het ondersteunen van scholen, centra en academies vanuit een schoolnabije werking en vertrouwensrelatie. Het referentiekader onderwijskwaliteit vormt daarbij het uitgangspunt.

De PBD van OVSG engageert zich om haar rol in de kwaliteitsdriehoek ten volle te blijven opnemen. Het is daarbij vragende partij voor een intensievere samenwerking met de inspectie, uitgaande van een duidelijk onderscheid tussen de respectievelijke rollen van beide actoren in het onderwijsveld. Binnen de kwaliteitsdriehoek is een heldere rolverdeling tussen onderwijsinspectie en PBD voor de scholen essentieel. Het verantwoordingsperspectief middels de doorlichting vormt de kernopdracht van de onderwijsinspectie. Het ontwikkelingsperspectief middels begeleidingen vormt de kernopdracht van de pedagogische begeleidingsdienst. De PBD van OVSG vraagt uitdrukkelijk dat de begrippen 'ondersteunen' en 'stimuleren' niet gehanteerd worden door de onderwijsinspectie. Meer specifiek en illustratief in relatie tot de ondersteuning van beleidszwakke scholen (een specifieke nieuwe decretale kerntaak van de PBD) is een zuivere rolverdeling een noodzakelijke voorwaarde.

8.3 In kaart brengen van bereik, effecten en tijdsbesteding

Reeds een aantal jaren werken PBD's netoverstijgend hierover samen. Met de andere pedagogische begeleidingsdiensten werd in het schooljaar 2019-2020 een gezamenlijke definitie van bereik geformuleerd die het mogelijk maakte om sinds het schooljaar 2020-2021 meer gelijkgericht het bereik en de effectiviteit van de pedagogische begeleidingsdiensten te monitoren en rapporteren. Op deze manier komen we tegemoet aan de verwachting van de commissie Monard om eenduidig het bereik, de effectiviteit en de tijdsbesteding van de begeleiders te definiëren. Afgelopen schooljaar ging ook het OBPWO-project van start dat zal voorzien in een netoverstijgend instrumentarium om de effectiviteit van begeleiding in kaart te brengen. Dit traject bouwt voort op eerdere afspraken en het gelopen traject en brengt bestaande expertises in de verschillende PBD's bij elkaar om concreet en operationeel werk te maken van een gezamenlijk instrumentarium.

Als PBD zijn we overtuigd van het belang van een goede interne kwaliteitszorg die garant moet staan voor een kwaliteitsvolle ondersteuning van onze scholen, centra en academies. Het intern kader voor effectmeting werd daartoe verder uitgebouwd, o.a. in samenwerking met studenten van de KULeuven. De nieuwe aanpak wordt geïmplementeerd bij aanvang van schooljaar 2021-2022. Er werd daarbij sterk geïnvesteerd in interne professionalisering van collega's m.b.t. effectmeting. Naast de aanwezigheid op de werkvloer bij het begeleidingswerk zelf resulteert deze investering in interne ontwikkelprocessen en professionalisering op kwaliteitsbevordering van zowel de begeleiding als de onderwijspraktijk zelf. We zijn vragende partij om jaarlijks in het Vlaams Parlement onze werking en begeleidingsinterventies (bereik, effect en tijdsbesteding) toe te kunnen lichten.

De PBD van OVSG engageert zich om binnen het nieuw decretaal kader blijvend te investeren in haar interne kwaliteitszorg met het oog op het maximaliseren van de impact van het begeleidingswerk en in afgeleide het versterken van de onderwijskwaliteit. Het in kaart brengen van effect, bereik en tijdsbesteding wordt té eenzijdig benaderd vanuit een verantwoordingsperspectief voor de middelen die de PBD genereert van de Vlaamse overheid. De PBD van OVSG erkent de nood aan verantwoording, maar vraagt de overheid om deze 3 elementen in sterke mate te beoordelen vanuit de groei en de ontwikkeling die de PBD realiseert in het adequater realiseren van haar nieuwe kernopdrachten. Een dergelijke beoordelingswijze biedt kansen aan de PBD om versterkt in te zetten op wat goed loopt en te anticiperen op de aspecten waarop gerichte ontwikkeling noodzakelijk is.

8.4 Positie ten aanzien van Vlaamse toets en verhouding eigen OVSG-toets

OVSG heeft een lange traditie in het ondersteunen van de onderwijskwaliteit door middel van gecentraliseerde toetsen. Met eigen middelen wordt reeds meer dan 25 jaar de OVSG-toets ontwikkeld met een ondersteunend begeleidingsaanbod en feedbackinstrumenten. OVSG betreurt dat bij de uitrol van het beleidsinitiatief om centrale toetsen te ontwikkelen, nauwelijks verbinding wordt gemaakt met de bestaande netgebonden ontwikkelingsgerichte gevalideerde toetsen (OVSG-toets, IDP, peilingen en paralleltoetsen). Het inbrengen van standaardisatie en normering in de algemeen aanvaarde netgebonden toetsen, met een hoge participatie van meer dan 95% zou op zich reeds een belangrijke stap voorwaarts zijn. Daarenboven ontberen we toetsen op het niveau van het secundair onderwijs en zou in eerste instantie hierop een antwoord moeten worden gegeven. We zijn ervan overtuigd dat deze toetsen complementair kunnen zijn en dat de OVSG-toets zijn plaats blijft hebben naast centrale toetsen. Een grotere gezamenlijkheid bij de toetsontwikkeling en inzet van expertise tussen academici enerzijds en pedagogische begeleidingsdiensten anderzijds biedt volgens OVSG veel potentieel om de impact van centrale toetsen op de onderwijskwaliteit te vergroten.

OVSG engageert zich om het eigen toetsinstrumentarium complementair verder uit te bouwen ten aanzien van de centrale toetsen, in de overtuiging dat beide instrumenten elkaar kunnen versterken in hun bijdrage tot onderwijskwaliteit. Daarnaast engageert de PBD van OVSG zich tot constructieve bijdragen aan de ontwikkeling van de centrale toetsen en het lopende beleidsproces en is het vragende partij om vanuit haar kernopdrachten structureel een rol op te nemen bij de ondersteuning van scholen vanuit schoolfeedback. OVSG vraagt de overheid om academische transfer mogelijk te maken van inzichten inzake toetsvaliditeit en -betrouwbaarheid voor die leergebieden waarbij open opdrachten, probleemoplossende vaardigheden, ... (bv. muzische vorming, ...) de kern vormen van de evaluatie.

8.5 Begeleidingsdiensten als onmisbare schakel bij de ontwikkeling van onderwijskwaliteit

Tegelijk en tegen de achtergrond van deze engagementen heeft de PBD van OVSG zorgen bij de manier waarop de centrale toetsen op dit moment worden uitgerold en de beleidskeuzes die gemaakt worden. De vraag naar de meest efficiënte inzet van middelen in relatie tot het achterliggende doel van kwaliteitsversterking staat daarbij voorop. Dat de uitrol van centrale toetsen gepaard gaat met een besparing op de pedagogische begeleidingsdiensten, valt vanuit die optiek moeilijk te begrijpen. Het is en blijft onze overtuiging dat een brede inzet op de pedagogische begeleidingsdiensten en hun

kernopdracht – het ondersteunen en begeleiden van scholen in het werken aan onderwijskwaliteit – Als de toetsen meer willen doen dan de vinger aan de pols houden bij de onderwijskwaliteit, maar ook daadwerkelijk willen bijdragen tot méér onderwijskwaliteit, spelen pedagogische begeleidingsdiensten daarbij onmiskenbaar een belangrijke rol.

De PBD van OVSG engageert zich tot constructieve bijdragen aan de ontwikkeling van de centrale toetsen en het lopende beleidsproces en is het vragende partij om vanuit haar kernopdrachten structureel een rol op te nemen bij de ondersteuning van scholen vanuit schoolfeedback. Het vraagt daartoe om een voldoende brede basisomkadering, die ons in staat stelt om onze ondersteunende rol op te nemen voor elke school waarvoor een schoolspecifieke begeleiding, naar aanleiding van doorlichting en het schoolfeedbackrapport, wordt opgezet.

Bijlagen

1. Decretale verankering BP 18-21 (bijlage 1)
2. Activiteitenverslag Competentieontwikkeling en inclusie (bijlage 2)
3. Activiteitenverslag Taalbeleid (bijlage 3)
4. Activiteitenverslag Curriculumontwikkeling (bijlage 4)
5. Activiteitenverslag Projectgroep Geletterheid (bijlage 5)
6. Activiteitenverslag Projectgroep jeugd- en gehandicaptenzorg (JGZ) (bijlage 6)
7. Activiteitenverslag NT2 2020 (bijlage 7)
8. Addendum 2020-2021 - Begeleidingsverslag POC OGO (bijlage 8)
9. Verslag Formeel overleg inspectie – begeleidingsdiensten (bijlage 9)

Bijlage 1

Toelichting bij de verankering van decretale opdrachten in het begeleidingsplanovsg.be

(Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs (8 mei 2009) - Art. 15. §1)

De pedagogische begeleidingsdiensten hebben de volgende opdrachten :

1° de onderwijsinstellingen in kwestie ondersteunen bij de realisatie van hun eigen pedagogisch of agogisch project en de CLB's in kwestie ondersteunen bij de realisatie van hun eigen missie en hun eigen begeleidingsproject;

Acties op de werkvloer rond visie-ontwikkeling (APP, PP, AP) komen in het vizier bij talrijke reguliere begeleidingsopdrachten waar ook het beleidsvoerend vermogen van S/C/A aan de orde is. Visie-ontwikkeling als dusdanig is dus een generiek gegeven dat doorgaans ingebed zit in een geheel van complexe begeleidingsprocessen, dat de onderbouw vormt en richting geeft aan de schoolontwikkeling. Het werken aan visie/(A)PP is sterk contextueel bepaald en wordt vermeld in de schooldossiers en eventueel geëxpliciteerd in de specifieke begeleidingsplannen die worden opgesteld vanuit overleg tussen de PBD en de S/C/A.

2° de onderwijsinstellingen en de CLB's in kwestie ondersteunen bij het bevorderen van hun onderwijskwaliteit, respectievelijk de kwaliteit van hun leerlingenbegeleiding en bij hun ontwikkeling tot professionele lerende organisatie door :

We vatten deze decretale opdracht in de omschrijving van deel 1 van ons begeleidingsplan als 'Samen school maken.' De 4 kerndoelen (zorgzaam, verbredend-verbindend, toekomstgericht en effectief school maken) expliciteren de thema's waarbinnen onderstaande decretale opdrachten vorm krijgen.

- a) netwerkvorming te bevorderen en netwerken te ondersteunen;

Netwerken zijn voor de PBD een belangrijk instrument in functie van de professionalisering van onderwijsprofessionals (leraren, directies, ...). Het is een methodiek die veelvuldig gehanteerd wordt in de reguliere werking van onze organisatie. De invulling ervan is afhankelijk van de vooropgestelde doelen en is dus divers.¹ We initiëren zelf netwerken (bv. voor directies, voor startende leerkrachten, zorgnetwerken...) en participeren aan externe (lerende) netwerken. Als PBD zetten we uitdrukkelijk in op het kwalitatief monitoren van de door ons geïnitieerde netwerken.

- b) leidinggevend en te ondersteunen of te vormen;

Leidinggevenden zijn een belangrijke doelgroep voor de PBD. In de voorbije cyclus 2015-18 was de professionalisering van directies en beleidsteams een speerpunt. In deze optiek is het professionaliseringscontinuüm Opstart-Topstart ontwikkeld en opgestart. In de volgende jaren wordt dit traject verder uitgerold en geïmplementeerd. Naast een uitgebreid vormingsaanbod (met zowel een juridisch, een schoolorganisatorisch en een persoonsgebonden luik) krijgen ook de netwerken, intervisies, ontmoetingsdagen en platforms voor directies en beleidsmensen ruime aandacht in de dagelijkse werking van de PBD..

- c) [de beroepsbekwaamheid van de personeelsleden te ondersteunen binnen een school of centrum en instellingsoverstijgend met bijzondere aandacht voor beginnende personeelsleden, personeelsleden met specifieke opdrachten. Daarnaast dient prioritair aandacht besteed te worden aan de competenties in het kader van het onderwijs aan leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften;]

De PBD heeft in de voorbije cyclus de initiatieven rond aanvangsbegeleiding binnen de verschillende niveaus systematisch aangepakt in het traject 'Uit de startblokken'. Dit aanbod (combinatie van vorming, intervisie en coaching) wordt nu verder uitgebouwd (als lerende netwerken) en binnen de reguliere

---

¹ We bevestigen dit ook in onze visie op begeleiding. Hierin stellen we dat begeleiders verschillende onderwijs- en CLB-teams en hun afzonderlijke leden aanmoedigen om ook onderling in interactie te treden met elkaar zodat zij van elkaar kunnen leren, hun opvattingen en praktijk ter discussie kunnen stellen en materialen en goede praktijkvoorbeelden kunnen delen. (OVSG, visie op begeleiding, p.11)

niveauperwerking geoptimaliseerd met het oog op de uitdrukkelijke noden van startende leerkrachten. Beginnende leraren in het Brussels hoofdstedelijk gewest krijgen hierbij extra aandacht in het Project Brussel. Wat de aandacht voor leerlingen met SOB betreft verwijzen we naar ons speerpunt 'Leerlingenbegeleiding' en naar onze reguliere zorgwerking (incl competentiebegeleiding in de ondersteuningsnetwerken).

d) het beleidsvoerend vermogen van instellingen te versterken;

Het versterken van het beleidsvoerend vermogen (BVV) van S/C/A is net zoals visie-ontwikkeling (zie onder 1°) een generiek gegeven dat ingebed is in talrijke begeleidingstrajecten. Vaak is het ook een onderliggend aandachtspunt bij begeleiding na doorlichting (zie 3°). Het ontwikkelen van BVV wordt in begeleidingstrajecten vanuit diverse invalshoeken aangebracht en vertrekt steeds vanuit de lokale (school)context. In de schooldossiers wordt verwezen naar mogelijke doelen/effecten van interventies die het BVV van S/C/A mee nemen. Als co-creator en mede-eigenaar van het referentiekader Onderwijskwaliteit kaderen we onze interventies op het vlak van BVV systematisch in dit kader.

de kwaliteitszorg van instellingen te ondersteunen;

Ook kwaliteitszorg is een generiek gegeven dat in alle interventies van de PBD impliciet of expliciet wordt meegenomen. Kerndoel 4 van dit BP (effectief school maken) zoomt uitdrukkelijk in op het ontwikkelen van een schooleigen kwaliteitsbeleid, het implementeren van een kwaliteitscultuur en het systematisch en cyclisch monitoren ervan (zie OD 4.4). Als co-creator en mede-eigenaar van het referentiekader Onderwijskwaliteit we onze interventies op het vlak van IKZ systematisch in dat kader.

3° op verzoek van het bestuur van de instelling de instelling ondersteunen en begeleiden bij de uitwerking van de aangegeven actiepunten na een doorlichting;

Begeleiden na doorlichting op vraag van het schoolbestuur of de directie krijgt steeds prioriteit. De PBD pakt dit systematisch en trajectmatig aan. We voorzien dat begeleiden na doorlichting in tijden van inspectie 2.0 mogelijk een aangepaste invulling krijgt. In die optiek herdefinieert de PBD zijn rol m.b.t. het ondersteunen en bewaken van kwaliteitszorg binnen de kwaliteitsdriehoek PBD-school-inspectie (zie ook onder kerndoel 8: effectief PBD maken).

4° onderwijsinnovaties aanreiken, stimuleren en ondersteunen;

We trekken voluit de kaart van innovatief denken en werken in kerndoel 3 'Toekomstgericht school maken' (met als speerpunt het implementeren van 21^e eeuwse vaardigheden, i.c. de digitale cultuur) en in kerndoel 7 Toekomstgericht PBD maken. Verder maken we in dit Begeleidingsplan duidelijk (zie kaders in de tekst) welke van onze doelen en acties kaderen in de implementatie van decretale vernieuwingen, zoals deeltijds kunstonderwijs; leerlingenbegeleiding; leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften; eindtermen/curriculumdossiers, leerplannen; duaal leren; modernisering secundair onderwijs; inspectie 2.0.

5° aanbodgerichte nascholingsactiviteiten aanreiken en aansturen met inbegrip van de nascholing van directies;

De nieuwe dienst vorming van de PBD ontwikkelt een nascholingsaanbod dat aansluit bij de inhoud van het nieuwe BP en zoomt in de op speerpunten (zie actieplan dienst vorming). De praktische organisatie wordt opgenomen door de afdeling AVS. Wat de directies betreft verwijzen we opnieuw naar onze vernieuwde directieopleiding (zie ook bij 2° b).

6° met verscheidene onderwijsactoren op verschillende niveaus overleggen over onderwijskwaliteit en de kwaliteit van de leerlingenbegeleiding;

We verwijzen naar het onderdeel 'Samenwerking' op p.6 van dit begeleidingsplan. We verwijzen voor deze opdracht in het bijzonder naar het formele overleg inspectie - begeleiding zoals vermeld in art. 48 van het kwaliteitsdecreet)

7° participeren aan de aansturing of opvolging van ondersteuningsinitiatieven georganiseerd of gesubsidieerd door de Vlaamse Regering die als doelstelling het ondersteunen van instellingen, leerkrachten of begeleiders hebben.

Binnen onze beschikbare middelen participeren we aan verschillende van deze initiatieven en proberen die systematisch te koppelen aan de doelen van ons begeleidingsplan. Bij aanvang van dit plan hebben we al engagementen rond project differentiatie basisonderwijs; nascholing voor ondersteuners (SWITCH); nascholingsproject DKO; Samen tegen onbetaalde schoolfacturen. In het kader van onze eigen professionalisering en organisatie participeren we aan initiatieven van de overheid rond praktijkgericht onderwijsonderzoek, lerende netwerken...

ACTIVITEITENVERSLAG NETOVERSTIJGENDE SAMENWERKING COMPETENTIEBEGELEIDING/INCLUSIE 2020-2021

1 SAMENWERKENDE ORGANISATIES

- de Pedagogische Begeleidingsdienst van het GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap
- de Pedagogische Begeleidingsdienst van de Onderwijskoepel van de Steden en Gemeenten van de Vlaamse Gemeenschap
- de Pedagogische Begeleidingsdienst van Katholiek Onderwijs Vlaanderen
- de Pedagogische Begeleidingsdienst van Provinciaal Onderwijs Vlaanderen
- de Pedagogische Begeleidingsdiensten van de Kleine Onderwijsverstrekkers

2 SITUERING VAN HET THEMA

De verschillende pedagogische begeleidingsdiensten zetten de samenwerking ontstaan onder de voormalige 'SNPB' verder. Hiervoor hebben de pedagogische begeleidingsdiensten een samenwerkingsovereenkomst ondertekend.

3 DOELSTELLINGEN EN ACTIVITEITEN SCHOOLJAAR 2018-2019

3.1 DOELSTELLINGEN

Het hoofddoel van de samenwerking blijft: Professionalisering van de nieuwe en huidige competentiebegeleiders.

We realiseren dit via drie subdoelen:

- Ervaringsuitwisseling tussen competentiebegeleiders en prioritaire nascholers in functie van ondersteuning van de ondersteuningsteams.
- Borgen van kennis opgedaan door de competentiebegeleiders en de prioritaire nascholingsprojecten in kader van de ondersteuning van ondersteuningsteams.
- Netoverschrijdende gezamenlijke professionalisering van de nieuwe PBC op basis van geactualiseerde bouwstenen.

3.2 ACTIVITEITEN

In het schooljaar 2020-2021 werd één bijeenkomst van de stuurgroep gehouden, waarbij gewerkt werd aan:

- Aanbod netoverschrijdende dag competentiebegeleiding
- Casuïstiek en ondersteuning
Wanneer een ondersteuner ondersteuning aanbiedt aan een school van het andere net/koepel en het

ondersteuningsteam merkt op dat de noden vooral bij de school zitten vanuit alle fases 0, 1, 2 en 3 van het zorgcontinuüm. We merken daarop dat de school vaak niet de vraag stelt aan de PBD. Bv vragen over toepassing van aspecten over brede zorg of bijvoorbeeld de procedure inschrijving onder ontbindende voorwaarden.

De koepels/net hebben de volgende afspraken:

- OVSG: 'Het is de school die de vraag moet stellen'.
  - Katholiek Onderwijs Vlaanderen: motiveert het ondersteuningsteam om stappen te zetten richting directie en management zodat ze een vraag kunnen stellen.
  - GO!: deelt dezelfde visie als OVSG: de school moet de vraag stellen vanuit de autonomie van een school. Het is belangrijk om ondersteuners sterker te maken in het aangeven van de noden vanuit kwaliteitszorg en het thema waar het over gaat, bijvoorbeeld IAC of IOV. Als ondersteuners goed weten wat er verwacht wordt vanuit kwaliteitszorg en IAC dan kunnen ze ook aangeven wanneer het belangrijk is dat de school ondersteuning vraagt bij de PBD om dit samen te bekijken en deze vaardigheden maar ook structuren en systemen voor IAC verder te implementeren op school.
  - Katholiek Onderwijs Vlaanderen merkt ook op dat we een andere taal spreken waardoor het doorverwijzen niet duidelijk is. Er is miscommunicatie.
  - De vraag stellen aan het anker, SPOC of contactpersoon van jou regio in de PBD, ..
- Varia
    - Toelichting verwachtingen overheid
    - Traject competentiebegeleiding, IKZ en inclusie

Katholiek Onderwijs Vlaanderen kaart aan dat door het wegvallen van de middelen in de toekomst er ook een bezorgdheid is op vlak van het invullen van de ondersteuning naar scholen toe op fase 2-3.

De focus zal met het leersteundecreet liggen op de uitbouw van fase 0 en 1 in het zorgcontinuüm. Katholiek Onderwijs Vlaanderen en OKO en GO! vinden het belangrijk dat de bestaande expertise opgebouwd door SNPB geborgen worden en dat er ook een focus blijft op 'inclusie' en het realiseren van een verbindende samenwerking tussen scholen, PBD, CLB en OT's. Alle partijen: het is dus een gemiste kans als men enkel focust op 0 en 1. Een 'Whole school approach' voor inclusie blijft men benadrukken vanuit het belang om het volledige zorgcontinuüm en de groei naar meer inclusieve schoolomgevingen mogelijk te maken. GO! licht de focus op gepersonaliseerd samen leren als poolstervisie voor 2030 binnen het GO! toe. Daar willen we het inclusieve verhaal mee integreren.

Katholiek Onderwijs Vlaanderen: We hebben ook een bezorgdheid dat de minister zal inzetten op het versterken van het BuO en dat het wetenschappelijk en internationaal belang van inclusie naar de achtergrond zal verdwijnen.
    - De rol van competentiebegeleiders in de toekomst

De stuurgroep geeft aan dat het kader van SNPB nog steeds relevant is voor de groei naar inclusieve scholen, maar herzien moet worden vanuit de huidige situatie. Dit brengt ons bij de rol van competentiebegeleiders. In essentie blijven ze 'inclusie ambassadeurs'.

Het is dan ook belangrijk om hier in de toekomst over uit te wisselen en een rapport te delen met de D4 aanbevelingen over de rol van competentiebegeleiders in de toekomst. Niet vanuit het regelgevend kader dat anders zal ingevuld worden vanuit het leersteundecreet maar vanuit de opgebouwde expertise in de PBD, de borging en de toekomstige rol naar ondersteuners toe en scholen.

Enkele mogelijkheden als inclusie ambassadeur:

      - Het doel om nog steeds in te zetten op inclusieve schoolomgevingen waar zoveel mogelijk leerlingen kunnen participeren.
      - Het herdenken van de rol van BuO als expertisecentrum samen met een ondersteuningsteam.
      - Het inzetten op betere regionale samenwerkingen fase 2-3 met CLB-OT-BuO-Scholengroep/regio en PBD (Aanbevelingen Commissie Struyff).

- De inclusieve mindset van inclusie ambassadeurs
  - Het borgen van de specialisatie op vlak van inclusie, individuele leerwegen, IAC, IOV, verbindende samenwerking, schoolontwikkeling en inclusie. Curriculum specialisatie + diversiteit.
- Professionalisering
    - Katholiek Onderwijs Vlaanderen ontwikkelt een ‘basissokkel’ voor ondersteuners met als aanbod verbindend communiceren, een inclusieve grondhouding.
    - GO! ontwikkelt een digitale professionalisering voor leerkracht over specifieke onderwijsbehoeften. Basiswetgeving over inclusie, redelijke aanpassingen, individuele leerwegen en IAC en toepassing op basisniveau. De digitale module over inclusief onderwijs, redelijke aanpassingen, individuele leerwegen, IAC en IOV voor ondersteuners is reeds ontwikkeld en wordt nu gedeeld met de GO! ondersteuners in regionale professionaliseringstrajecten.

Buiten de stuurgroep werd drie maal samengezeten om de (digitale) vormingsdag voor competentiebegeleiders invulling te geven.

Het thema waaraan we de dag opgehangen hebben, is “transitie / overgangen”

Dat is immers de rode draad doorheen ons werk met inclusief onderwijs als doel. De competentie begeleiding diende ondersteuners binnen onderwijs te helpen om leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften hun rechtmatige plaats in het regulier onderwijs te laten verwerven. Het M-decreet onderging doorheen de 6jaar van haar bestaan regelmatig bijsturingen, de doelgroep waarmee we werkten moet steeds weer hindernissen overwinnen bij elke overgang (van kinderopvang naar kleuter; van kleuter naar lagere school; na de school naar werk of verder studeren...) veel veranderingen dus. Het zou fijn zijn om een positieve en brede kijk te krijgen op wat overgang betekent voor de kwaliteit van leven van mensen. Of hoe kwaliteit van leven zo hoog mogelijk kan blijven ondanks overgangen die nu eenmaal inherent zijn...

De dag leverde inzichten op over volgende concrete thema’s:

- Een brede kijk op transitie via QoL
- Getuigenissen van ervaringsdeskundigen
- G.I.O.middelen in praktijk van kinderopvang naar kleuter
- Wat na inclusief leren – inclusief Werken?
- Brugfiguren project als vaste partner doorheen overgangen
- 30 Afrondende oefening competentie met partners in (6break-out rooms) adhv 1 stelling en 3 vragen (Clb – Lop – Ouders voor inclusie)

3.3 VASTSTELLINGEN

De context waarin de samenwerking vorm kreeg in het verleden is ondertussen drastisch gewijzigd. Zo zijn er voor competentiebegeleiding toekomstgericht geen middelen meer voorzien. De verschillende onderwijsverstrekkers beslisten om geen nieuwe samenwerkingsovereenkomst rond dit thema te sluiten.

Als PBD’s gaan we kijken op welke manier we rond de nieuwe decretale opdrachten kunnen samenwerken en welke plaats onze gedeelde zorg om te evolueren naar een inclusiever onderwijsaanpak daarbinnen een plaats kan krijgen.

ACTIVITEITENVERSLAG TAALBELEID 2020-2021

We bouwen dit activiteitenverslag op zoals de samenwerkingsovereenkomst in onze begeleidingsplannen.

1 SAMENWERKENDE ORGANISATIES

- de Pedagogische Begeleidingsdienst van het GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap
- de Pedagogische Begeleidingsdienst van het Onderwijssecretariaat van de Steden en Gemeenten van de Vlaamse Gemeenschap
- de Pedagogische Begeleidingsdienst van het Katholiek Onderwijs Vlaanderen
- de Pedagogische Begeleidingsdienst van Provinciaal Onderwijs Vlaanderen
- de Pedagogische Begeleidingsdiensten van Overleg Kleine Onderwijsverstrekkers
-

2 OMSCHRIJVING VAN HET THEMA EN EVENTUELE DEELPROJECTEN

Talenbeleid: de pedagogische begeleiding zet een netoverschrijdende samenwerking op binnen het continuüm 'informerend, uitwisselend, afstemmend en samenwerkend' om de onderwijstaal Nederlands in scholen te versterken om leerlingen met succes de schoolloopbaan te doen doorlopen.

3 DOELSTELLINGEN EN EFFECTIEVE RESULTATEN 2020-2021

In het begeleidingsplan vind je de doelstellingen en de beoogde resultaten terug. Hier gaan we verder in op de effectieve resultaten.

3.1 DOELSTELLING 1

Met de doelstelling zoals we die in de samenwerkingsovereenkomst opgenomen hebben, bereikten we het beoogde resultaat gedeeltelijk: 'Lokaal en bovenlokaal samenwerken naar aanleiding van projecten, onderzoeken of actualiteit.' Vooral fysiek samenkomen was nu niet aan de orde, maar digitaal overleg (zelfs kort en snel op de bal spelen) was belangrijk en daardoor zelfs vaker dan de voorbije jaren.

Dat weten we door:

- Deelname aan overleg- en discussiefora in verband met leesbeleid: uitwisseling over de ingediende projecten voor Lezen op School en de prioritaire nascholing. Welke doelen stellen de verschillende projecten voorop, welke doelgroep, gebruik van de leesscan?
- Uitwisseling over de deelname aan de groep rond de peilingen voor de eerste graad secundair onderwijs.

3.2 DOELSTELLING 2

Met de doelstelling zoals we die in de samenwerkingsovereenkomst opgenomen hebben, bereikten we het beoogde resultaat. 'Elkaar informeren en expertise uitwisselen over thema's als meertaligheid, taalscreening, school- en instructietaal, aandacht voor scharniermomenten in de onderwijsloopbaan ...'

Dat weten we door:

- Uitwisseling en afstemming in de projectgroep over taalscreening voor de kleuters, bv. n.a.v. het nieuwe screeningsinstrument.
- Uitwisseling in de projectgroep over de taalintegratietrajecten (stand van zaken door de leden die deelnemen aan de klankbordgroep).
- Uitwisseling in de projectgroep over curricula, zoals de nieuwe en geplande eindtermen, leerplannen.

3.3 DOELSTELLING 3

Met de doelstelling zoals we die in de samenwerkingsovereenkomst opgenomen hebben, bereikten we het beoogde resultaat (gedeeltelijk). ‘Samenwerken aan de professionalisering en een gemeenschappelijke kennisbasis van pedagogische begeleiders in verband met thema’s als meertaligheid, taalscreening, school- en instructietaal ...’ Door Corona volgt de dialoogdag zelf pas begin schooljaar 2021 – 2022.

Dat weten we door:

- De voorbereiding van de dialoogdag ‘Over taal, denken en het puberbrein’ met deelname door begeleiders van elke onderwijsverstrekker. De voorafgaande brainstorm, voorbereiding en vormgeving waren onderwerp van de overlegmomenten met alle betrokken partners. We kozen na overleg en verduidelijking van de verschillende partners voor keynotes door Jelles Jolles en Dominique Roos

4 GENOMEN INITIATIEVEN

In het begeleidingsplan planden we initiatieven om de doelen te realiseren. Hier sommen we de effectieve realisatie per doelstelling op voor het schooljaar 2020– 2021.

4.1 BIJ DOELSTELLING 1

Vanuit de groep nemen twee geledingen (nl. GO! en Katholiek Onderwijs Vlaanderen) deel aan de Taalraad (Taalunie). De terugkoppeling gebeurt tijdens de overlegmomenten.

Vanuit de groep nemen drie geledingen (nl. GO!, OKO en Katholiek Onderwijs Vlaanderen) deel aan de klankbordgroep Taalintegratietrajecten. De terugkoppeling gebeurt tijdens de overlegmomenten.

4.2 BIJ DOELSTELLING 2

We delen de informatie en eerste ervaringen over het project Lezen op School en de prioritaire nascholing i.v.m. begrijpend lezen; over de praktijkgids bij de Taalintegratietrajecten.

Vanuit de groep participeren we aan de resonansgroep van KOALA.

Eerste informatie over KOALA voor de kleuters.

4.3 BIJ DOELSTELLING 3

Delen van expertise gebeurde onder andere door het voorstellen van wat collega’s leerden uit sessies met Dominique Roos en Jelle Jollens. Van daaruit kiezen we ervoor om beiden een keynote te laten brengen op de dialoogdag ‘Over taal, denken en het puberbrein’, met de focus op de 10- tot 14-jarigen.

We plannen en organiseren die dialoogdag, met het plannen van reflectievragen, uitwisseling tussen de verschillende aanwezige begeleiders.

5 ENGAGEMENTEN

Alle partners hielden zich aan de vooropgestelde engagementen.

6 SAMENSTELLING VAN DE PROJECTGROEP

- Katholiek Onderwijs Vlaanderen: Marleen Lippens, Frederik Vanackere
- POV: Youri Vande Sande
- OVSG: Karen Dehaen
- GO!: Ann-Sofie Viaene
- OKO: Julie Petitjean, Vincent Vandevyvere

7 LOOPTIJD

Hiervoor verwijzen we naar onze samenwerkingsovereenkomsten.

8 KWALITEITZORG

Een tussentijdse evaluatie van de samenwerking gebeurt dit jaar in het kader van de opmaak van dit verslag.

Dit zijn een aantal bevindingen:

- Fysiek vergaderen is anders dan online. De vergaderingen via Teams verliepen echter wel vlot en efficiënt. We kwamen daardoor tot extra (korte) overlegmomenten.
- We konden ook geen filmpjes meer opnemen (na de vergadering van april) doordat er geen lessen meer op de scholen georganiseerd werden.
- De dialoogdag willen we fysiek organiseren, daarom beslisten we om die pas op 8 oktober 2021 in Gent te laten plaatsvinden.

ACTIVITEITENVERSLAG NETOVERSTIJGENDE CURRICULUMONTWIKKELING VOLWASSENENONDERWIJS SCHOOLJAAR 2020-2021

1 SAMENSTELLING

Trekker: GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap

Meewerkende partners: Katholiek Onderwijs Vlaanderen, Provinciaal Onderwijs Vlaanderen.

2 SITUERING

Het betreft de coördinatie en procesbegeleiding van de centrum- en netoverstijgende ontwikkelingen van leerplannen en opleidingsprofielen. De regelgeving voorziet dat alle centra verplicht gebruik maken van de door de Vlaamse Regering goedgekeurde opleidingsprofielen (art. 25 decreet VO). Het decreet volwassenenonderwijs bepaalt eveneens dat de pedagogische begeleidingsdiensten en VOCVO gezamenlijk voorstellen van opleidingsprofielen voordragen (art. 24 decreet VO).

3 DOELSTELLINGEN EN ACTIVITEITEN

Doelstelling 1: Coördinatie van de ontwikkeling van nieuwe opleidingsprofielen (OP) of de actualisering van bestaande opleidingsprofielen secundair volwassenenonderwijs, eventueel aangevuld met concordantietabellen.

Doelstelling 2: Coördinatie van de ontwikkeling van de netoverschrijdende leerplannen secundair volwassenenonderwijs

Activiteit	Beschrijving van de activiteit
Actie 1: prioriteitenplan	
Bevraging centra volwassenenonderwijs m.b.t. nieuw te ontwikkelen en te actualiseren opleidingsprofielen	De CVO werden in april 2021 bevraagd over nieuw te ontwikkelen opleidingsprofielen en de opleidingsprofielen die volgens hen aan evaluatie toe zijn. De resultaten van de bevraging werden verwerkt en besproken binnen de projectgroep curriculum.
Opmaken en indienen prioriteitenlijst te ontwikkelen opleidingsprofielen schooljaar 2021-2022	Op basis van o.a. de resultaten van de bevraging van de centra (zie vorige activiteit) werd er in juni-augustus 2021 een prioriteitenlijst opgesteld voor het schooljaar 2021-2022. Ook de signalen van de centra m.b.t. te evalueren opleidingsprofielen werden meegenomen in de prioriteitenlijst. De prioriteitenlijst werd per 1 september 2021 voor opportuniteitstoets voorgelegd aan de bevoegde administratie. Op basis van de resultaten van de

	<p>oportuniteitstoets en in overleg met de werkgroep modularisering wordt er een planning opgemaakt met prioritair te ontwikkelen opleidingsprofielen voor het schooljaar 2021-2022.</p>
<p>Actie 2: ontwikkelwerk</p>	
<p>Ontwikkeling voorstellen van opleidingsprofielen</p>	<p>Op 15 september 2020, 15 oktober 2020, 15 januari 2021 en 15 februari 2022 werden er 27 voorstellen van nieuwe opleidingsprofielen ingediend bij de bevoegde administratie (bijlage 1).</p> <p>Het betreft voorstellen ter vervanging/actualisatie van een bestaande opleidingsprofielen naar aanleiding van de uitrol van de Vlaamse kwalificatiestructuur en de erkenning van beroepskwalificaties en/of op basis van noden aangegeven door de centra. De ontwikkeling en actualisering van opleidingsprofielen op basis van een erkende beroepskwalificatie gebeurde in het kader van de werkgroep modularisering. De pedagogische begeleidingsdiensten namen het trekkerschap op van de gemengde ontwikkelcommissies en participeerden aan het overleg van de werkgroep.</p> <p>Ook werden er een reeks verlengde en verkorte trajecten aangevraagd voor modules binnen verschillende studiegebieden.</p>
<p>Ontwikkeling concordantietabellen</p>	<p>Voor de opleidingen binnen de studiegebieden Koeling en warmte, Mechanica-elektriciteit, Auto en Horeca werden er netoverschrijdende concordantietabellen opgemaakt samen met de betrokken centra. De concordantietabellen bieden de centra een gemeenschappelijk afsprakenkader (vrijblijvend) om de overgang (o.a. verlenen van vrijstellingen aan cursisten) van de oude opleidingen naar de nieuwe opleidingen in goede banen te leiden.</p>
<p>Ontwikkeling netoverstijgende leerplannen</p>	<p>Op 30 november 2020; 31 januari 2021 en 31 mei 2021 werden er in totaal 35 leerplannen ter advies voorgelegd aan de onderwijsinspectie. Deze leerplannen kregen allen een advies tot goedkeuring (voorlopig of definitief).(bijlage 2)</p> <p>Leerplannen worden ontwikkeld door centrum- en netoverstijgende leerplancommissies. De commissies worden voorgezeten door de pedagogische begeleidingsdiensten en Vocvo. Ze coördineren de werkzaamheden en staan in voor de procesbegeleiding en de kwaliteitscontrole. De leerplancommissies zijn samengesteld uit leraren en coördinatoren van de centra, desgevallend aangevuld met deskundigen uit bedrijven of sectoren.</p>
<p>Actie 3: monitoring</p>	

Overleg projectgroep curriculum	<p>De projectgroep curriculum is samengesteld uit een vertegenwoordiging van de 3 deelnemende pedagogische begeleidingsdiensten en staat in voor de planning, coördinatie en operationele aansturing van de netoverstijgende curriculumontwikkeling. De projectgroep voert ook de communicatie naar derden (onderwijsinspectie, AHOVOKS, sectoren ....) in het kader van de netoverstijgende curriculumontwikkeling.</p> <p>De projectgroep kwam in totaal 9 keer samen tijdens het schooljaar 2020-2021.</p>
Actie 4: communicatie	
Communicatie curriculumontwikkeling	De projectgroep curriculum communiceerde via zijn nieuwsflash (oktober 2020) naar diverse stakeholders (overheid, sectoren, Vlor ...) over de stand van zaken curriculumontwikkeling. De nieuwsbrief werd door de pedagogische begeleidingsdiensten en Vocvo ook aan hun eigen centra bezorgd.
Website voor het samenwerkingsverband volwassenenonderwijs http://www.stuurgroepvo.be/	De website werd up to date gehouden: publicatie nieuwe leerplannen, concordantietabellen en overzicht stand van zaken ontwikkelwerk.

4 BIJLAGEN

4.1 BIJLAGE 1: OVERZICHT INGEDIENDE OPLEIDINGSPROFIELEN SCHOOLJAAR 2020-2021

Studiegebied	Benaming opleiding/leerplan
Auto	Spuiter carrosserie
	Vorbewerker carrosserie
	Plaatwerker carrosserie
	Demonteur-monteur carrosserie
Geletterdheidsmodules	Regie over het eigen leren
Hebreeuws	Hebreeuws R1 ¹
	Hebreeuws Educatief R1
Mechanica-elektriciteit	Beveiligingstechnicus
Horeca	Kok
	Grootkeukenkok
	Chef de partie vlees, wild en gevogelte
	Chef de partie vis, schaal- en schelpdieren
	Chef de partie groenten, fruit en kruiden
	Chef de partie desserts, brood en gebak
	Hulpkok
	Grootkeukenhulpkok
	Keukenmedewerker
Huishoudhulp	Huishoudhulp zorg
	Huishoudhulp dienstencheques
Koeling en warmte	Koeltechnicus
	Koelmonteur
	Monteur installatietechnieken
	Vakman installatietechnieken
	Brandertechnicus
	Technicus installatietechnieken
	Technicus hernieuwbare energietechnieken

Studiegebied	Benaming opleiding/leerplan
Logistiek en verkoop	Polyvalent post- en pakketmedewerker

4.2 BIJLAGE 2: OVERZICHT INGEDIENDE LEERPLANNEN SCHOOLJAAR 2020-2021

Studiegebied	Naam opleiding
Administratie	Polyvalent administratief ondersteuner
	Polyvalent administratief medewerker
	Administratief medewerker onthaal
	Medisch administratief assistent
	Boekhoudkundig assistent
	Vastgoed assistent
	HR assistent
Algemene personenzorg	Zorgkundige
Auto	Demonteur-monteur
	Plaatwerker
	Spuiter
	Vorbewerker
	Bandenmonteur
	Onderhoudsmecaniciën personenwagens en lichte bedrijfsvoertuigen
	Polyvalent mecaniciën personenwagens en lichte bedrijfsvoertuigen
Hebreeuws	Hebreeuws / Hebreeuws educatief RG1 - breakthrough
	Hebreeuws / Hebreeuws educatief RG1 - waystage
Horeca	Medewerker fastfood
	Medewerker spoelkeuken
Land- en tuinbouw	Medewerker groen- en tuinaanleg
	Medewerker groen- en tuinbeheer
	Tuinaanlegger-groenbeheerder
Lassen	Pijplasser
	Pijpfitter-monteur
	Constructielasser
	Lasser-monteerder
	Pijpfitter-fabriceur

Studiegebied	Naam opleiding
Mechanica-elektriciteit	Elektrotechnisch monteur
	Elektrotechnisch installateur
	Elektrotechnicus
	Technicus industriële elektriciteit
	Installateur gebouwenautomatisering
	Beveiligingstechnicus
Specifieke personenzorg	Kinderbegeleider baby's en peuters
	Kinderbegeleider schoolgaande kinderen

ACTIVITEITENVERSLAG PROJECTGROEP GELETTERDHEID SCHOOLJAAR 2020-2021

1 SAMENSTELLING

Trekker: GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap + POV

Meewerkende partners: KathOndVla, OVSG.

2 SITUERING

Via deze projectgroep werken de verschillende pedagogisch begeleidingsdiensten samen om werken aan Geletterdheid in het volwassenenonderwijs te stimuleren en te ondersteunen. Als partners van het Plan Geletterdheid werken we aan gezamenlijke doelstellingen, rekening houdend met de noden in de CVO's. Net als in het Plan Geletterdheid definiëren de leden van deze projectgroep geletterdheid in de brede zin van het woord. Aangezien de te bereiken doelgroep niet duidelijk afgebakend is en er heel wat raakvlakken zijn met de andere projectgroepen is afstemming en samenwerking een must.

3 DOELSTELLINGEN EN ACTIVITEITEN

Doelstelling 1: Bewaken dat het thema 'geletterdheid' in de andere projectgroepen onder de aandacht gebracht wordt (NT2, AAV, zorgkundige, begeleider in de kinderopvang, jeugd- en gehandicaptenzorg).

Doelstelling 2: Inspireren van centra door het in kaart brengen van goede praktijkvoorbeelden, rekening houdend met het strategisch plan geletterdheid. Organiseren van de inspiratiedag 'Geïntegreerd, geletterd, dual? Klare taal!'.

Activiteit	Beschrijving van de activiteit
Actie 1:	
Actie 1: Actualiseren website 'geletterdheid in een CVO', zodat ook de andere projectgroepen hier terecht kunnen voor meer informatie m.b.t. het thema 'geletterdheid'.	De website wordt up to date gehouden, onder meer op basis van wijzigingen in de regelgeving, bv open modules NT2 en Start to ICT.
Actie 2:	
Overleg met coördinator Plan Geletterdheid en deelname aan initiatieven van partners uit het Strategisch plan geletterdheid en de taskforce e-inclusie (netwerkmoment oproep Digibanken, e-inclusie,...	Contacten met externe partners leveren inspiratie en sprekers op voor de inspiratiedagen en opvolging projectoproepen.
Actie 3:	
Actie 3: De noden van het werkveld m.b.t. digitale geletterdheid worden bevraagd. Aan de trekkers van de andere projectgroepen wordt gevraagd de bevraging te verspreiden.	Bevraging werd in overleg met de andere projectgroepen opgemaakt en verspreid in het voorjaar, met een grote respons (N=370) tot gevolg uit verschillende opleidingen, regio's en functies.
Actie 4:	

<p>Uitwerken van het ondersteuningsaanbod. In overleg met de trekkers van de andere projectgroepen wordt (op basis van de resultaten van de bevraging) het thema van de volgende inspiratiedag bepaald. Aan die trekkers wordt tevens gevraagd mee op zoek te gaan naar voorbeelden van goede praktijk voor die inspiratiedag.</p>	<p>De projectgroep kwam meermaals samen voor de voorbereiding en evaluatie van de inspiratiedagen. Er werden bevragingen opgesteld, bevragingen verwerkt, sprekers gecontacteerd, online inschrijvingen en communicaties voorbereid.</p>
<p>Actie 5:</p>	
<p>Organiseren van de inspiratiedag 'Geïntegreerd, geletterd, dual? Klare taal!', Ondersteuning van cursisten in het volwassenenonderwijs"</p>	<p>21 oktober 2020, online. Er werden vooraf toelichtingen door middel van filmpjes ter beschikking gesteld. Deelnemers konden een keuze maken uit een gevarieerd aanbod van thematische workshops. Alle materialen werden op de website geplaatst. https://sites.google.com/vocvo.be/geletterdheid-in-een-cvo/pedagogische-ondersteuning/inspiratiedag-2020 en er volgde een bevraging ter evaluatie van de dag.</p>
<p>Actie 6:</p>	
<p>Voorbereiden van de inspiratiedag schooljaar 2021-2022: acties en timing zie hoger</p>	<p>Gepland op 15 december 2021, online</p>

ACTIVITEITENVERSLAG PROJECTGROEP JEUGD- EN GEHANDICAPTENZORG (JGZ)

VOLWASSENENONDERWIJS SCHOOLJAAR 2020-2021

1 SAMENSTELLING

Trekker: Provinciaal Onderwijs Vlaanderen

Meewerkende partners: Katholiek Onderwijs Vlaanderen, GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap

2 SITUERING

Aan deze overleggroep participeren de centra die de opleiding 'jeugd- en gehandicaptenzorg' aanbieden. Het overleg richt zich op kennisdeling, inspireren en informatieverstrekking. Ook specifieke items zoals vrijstellingenbeleid, materiaalontwikkeling, actuele thema's enz... kunnen aan bod komen.

3 DOELSTELLINGEN EN ACTIVITEITEN

Doelstelling : het versterken van de opleiding 'jeugd- en gehandicaptenzorg' binnen de Centra voor Volwassenenonderwijs, gaande van beleidsopvolging tot het agogische beleid, tijdens 4 netwerkbijeenkomsten

Activiteit	Beschrijving van de activiteit
Netwerkbijeenkomst (3/12/2020), 12 centra nemen deel.	Eén van de centra licht toe hoe het thema 'competentiegericht lesgeven en evalueren' in het eigen centrum werd aangepakt. Ook het ontwikkelde instrumentarium wordt besproken. De deelnemers wisselen ervaringen uit over lesgeven en evalueren in afstandsonderwijs/code rood.
Netwerkbijeenkomst (24/3/2021), 12 centra nemen deel	De deelnemers analyseren het nieuwe beroepsprofiel 'persoonsbegeleider' en vergelijken dit met de huidige opleiding jeugd- en gehandicaptenzorg. De deelnemers wisselen uit over het thema 'welke handelingen mogen stagiaires JGZ onder welke voorwaarden stellen?'. Het doel is om tot een heldere probleemstelling te komen. De deelnemers wisselen uit over de noden/drempels bij de csn. JGZ ivm het versterken van de digitale competenties/geletterdheid.
Netwerkbijeenkomst (5/5/2021), 11 centra nemen deel	De centra engageren zich om een gezamenlijk document te maken met een overzicht van alle

	handelingen die stagiaires JGZ mogen stellen. De eerste draft wordt ontwikkeld.
Netwerkbijeenkomst (9/6/2021), 9 centra nemen deel	Na aftoetsing in de eigen centra wordt een ontwerp van document gemaakt met een overzicht van alle handelingen die stagiaires JGZ mogen stellen.

ACTIVITEITENVERSLAG PROJECTGROEP NT2020

SCHOOLJAAR 2020-2021

---

1 SAMENSTELLING

Trekkers: GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap + KathOndVla

Meewerkende partners: POV, OVSG.

2 SITUERING

Deze projectgroep OMSCHRIJVING VAN HET THEMA EN DEELPROJECTEN

De samenwerking van bovengenoemde organisaties betreft het gezamenlijk organiseren van netoverschrijdende professionaliseringsinitiatieven voor de verschillende doelgroepen: beleidsteams, coördinatoren, trajectbegeleiders en leerkrachten met meer of minder ervaring in het NT2-landschap. Ons aanbod is opgebouwd vanuit de aanbevelingen van het GIA-rapport. Dankzij bevragingen bij de deelnemers spelen we in op concrete noden en vragen vanuit de centra. De verschillende organisaties kunnen desgevallend de verschillende nascholingsinitiatieven integreren in de begeleiding van hun CVO's.

3 DOELSTELLINGEN EN ACTIVITEITEN

Doelstelling 1: NT2020 zet actief in op uitwisseling:

Doelstelling 2: Expertisedeling geïntegreerde trajecten

Doelstelling 3 Kwaliteitszorg en netwerking tussen centra

Doelstelling 4 NT2020 zet actief in op het bekendmaken en gebruiken van resultaten uit wetenschappelijk onderzoek.

Doelstelling 5 NT2020 wil praktijkonderzoek stimuleren en zet in op het bekendmaken en gebruiken van de resultaten.

Doelstelling 6 www.nt2020.be is dé portaalsite voor professionals NT2. NT2020 zet in op het verzamelen en bekendmaken van het brede professionaliseringsaanbod.

Doelstelling 7 NT2020 wil makelaar zijn voor een kwaliteitsvol breed professionaliseringsaanbod. Hiertoe wordt de bestaande expertendatabank verder uitgebouwd.

Activiteit	Beschrijving van de activiteit
Actie 1:	
<p><i>Lerend netwerk trajectbegeleiding: 3 contactmomenten</i></p> <p><i>Lerend netwerk verlengde trajecten: 3 contactmomenten</i></p> <p><i>Lerend netwerk RG3/RG4: 2 contactmomenten</i></p>	<p>Alle lerende netwerken gingen gezien de coronamaatregelen online door.</p> <p>Bekendmaking en inschrijvingen verliepen via www.NT2020.be.</p> <p>Materialen werden verspreid onder de deelnemers.</p>
Actie 2:	
<p><i>Kwaliteitszorg netwerken</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>De focus van de netwerken is bevestigd per netwerk via forms.</i> - <i>De evaluatie van de netwerken gebeurt via een exit bevestiging bij elk contactmoment + algemene evaluatie in</i> - <i>De netwerken zetten in op effectiviteit en rendement door opdrachten in opvolging in te bouwen naar (een) volgend(e) contactmoment(en).</i> 	<p>De thema's van de lerende netwerken werden in overleg met de deelnemers bepaald door middel van deelnemersbevestigingen. Daardoor konden we inspelen op de wisselende uitdagingen die de coronasituatie (code rood en oranje) met zich meebracht.</p>
Actie 3:	
<p><i>NT2020 maakt de brug met de projectgroep geletterdheid.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - De leden van de projectgroep namen deel aan het werkoverleg van de projectgroep geletterdheid om samen de inspiratiedag "Geletterd, geïntegreerd, dual? Klare taal! Ondersteuning van cursisten in het volwassenenonderwijs" (21/10/2020) vorm te geven. - De leden van de projectgroep namen deel aan het werkoverleg van de projectgroep geletterdheid om samen de inspiratiedag "digitale geletterdheid in het VWO" (15/12/2021) voor te bereiden. De bevestiging van de PG geletterdheid werd onder de deelnemers van het netwerk verspreid.
Actie 4:	
<p><i>De cyclus collegiale visitaties NT2 wordt afgerond in een contactmoment (onder voorbehoud van contactbeperkende coronamaatregelen).</i></p>	<p>Omwillen van de aanhoudende coronamaatregelen en de expliciete vraag van de deelnemers om dit niet online te organiseren, werd dit uitgesteld tot december 2021.</p>
Actie 5:	
<p><i>NT2020 biedt als platformwebsite de mogelijkheid tot bekendmaken van resultaten van wetenschappelijk onderzoek (banner, kalender en infomailing).</i></p>	<p>Zie www.NT2020.be</p>
Actie 6:	
<p><i>NT2020 actualiseert de contacten aanbieders professionalisering NT2 en bouwt de publicatie</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - Uiteenlopende aanbieders worden gecontacteerd; door Corona is/was het aanbod minder stabiel.

<i>professionaliseringsinitiatieven NT2 op de kalender</i> http://nt2020.be/info/events/ uit.	<ul style="list-style-type: none"> - Oproep via de infomailing NT2020.
Actie 7:	
<i>NT2020 actualiseert de contacten experten professionalisering NT2 en bouwt de publicatie professionaliseringsinitiatieven NT2 op de pagina 'expertise nascholers' http://nt2020.be/info/course-category/home/ uit.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Bestaande experten contacteren voor actualisering. - Oproep via de infomailing NT2020.

Addendum 2020-2021

Begeleidingsverslag 2018-2021

Permanente Ondersteuningscel OGO

De Permanente Ondersteuningscel van het Officieel Gesubsidieerd Onderwijs (OGO) heeft als kernopdracht om in samenwerking met de pedagogische begeleidingsdiensten van het [Provinciaal Onderwijs Vlaanderen \(POV\)](#) en de [Onderwijskoepel van Steden en Gemeenten \(OVSG\)](#) de CLB's als professionele organisatie te versterken en de professionalisering van personeelsleden van de CLB's te ondersteunen. De opdrachten van het POC en de PBD-CLB-OVSG liepen in de praktijk heel sterk door elkaar, omdat de pedagogische begeleiding van de centra van OVSG en POV en de begeleiding door het POC werden ondergebracht onder de leiding van één coördinator. Vanaf het schooljaar 20-21 neemt PBD-POV deze opdracht terug zelf op. Ook de belangenbehartiging en de juridische dienstverlening worden door elke koepel afzonderlijk opgenomen. Voor de werking van PBD OVSG is er een volledige integratie van het begeleidingsplan van OVSG en ook de invulling van POC OGO sluit hier grotendeels bij aan.

Onze begeleidingscontext

Het POC OGO begeleidt 5 centra. Zij begeleiden gemiddeld 17 500 leerlingen en hebben gemiddeld 54 scholen onder contract. De omkadering varieert sterk tussen de verschillende centra. Onze centra zijn hoofdzakelijk gelegen in een grootstedelijke omgeving. Dit betekent dat het aandeel SES-leerlingen in hun werkingsgebied hoger is dan gemiddeld in Vlaanderen. Meer dan 1 op 3 leerlingen die onze centra begeleiden, komen uit kansarme gezinnen. In de andere centra in Vlaanderen gaat het gemiddeld om 1 op 5 leerlingen. Bijkomend begeleiden onze Provinciale centra dubbel zoveel leerlingen uit het Beroeps- en Technisch Secundair Onderwijs dan andere centra in Vlaanderen. Onze centra hechten heel wat belang aan de nauwe samenwerking die ze uitbouwden met hun scholen en bij het uitbouwen van een sterk zorgbeleid en het garanderen van onderwijs voor kwetsbare groepen. Een deel van de begeleiding nemen zij zelf op zich, maar binnen hun draaischijffunctie zijn zij eveneens diegenen die kinderen, jongeren en hun ouders leiden naar zorg buiten de school. Op deze wijze willen zij kinderen en jongeren, die het moeilijk hebben, kansen tot een goede ontwikkeling bieden. Gezien de grote impact van de schoolloopbaan op de verdere kansen in de samenleving zijn dit de prioriteiten binnen de CLB-werking en dus ook binnen de POC-werking.

Het begeleidingsplan 2018-21

Het begeleidingsplan 2018-21 is het plannings- en werkinstrument voor de PBD en het POC. Naast zijn functie als plannings- en werkinstrument, heeft het begeleidingsplan ook een verantwoordende functie: het vormt een belangrijk uitgangspunt om aan de overheid aan te tonen dat het POC haar decretale opdrachten ten volle nastreeft. De decretale opdrachten worden in dit document impliciet meegenomen, in die zin dat ze enerzijds grotendeels

verankerd zijn in de reguliere werking en anderzijds gerealiseerd worden via de prioriteiten van het begeleidingsplan.

Doelen in het begeleidingsplan 2020-2021

1. Verbredend en verbindend school/ centrum maken

Kerdoel 1: De PBD/POC versterkt de centra in het vaardig omgaan met (super)diversiteit, (meer)talige communicatie en samenwerking met diverse (lokale) partners.

OD 1.1 De PBD/POC zet in op samenwerking met interne/ externe partners zodat ze centra kunnen ondersteunen bij het vaardig omgaan met super diversiteit.

De PBD/POC zal daartoe acties en projecten uitvoeren rond volgende domeinen:

- 1.1.1 Centra ondersteunen scholen op het vlak van **kansenbevordering** met als doel alle leerlingen en ouders volwaardig te laten participeren aan het schoolgebeuren.
- 1.1.2 Centra en PBD-collega's ondersteunen zodat zij, bij **(geradicaliseerde) terugkeerders** de scholen kunnen ondersteunen bij de terugkeer naar de school- en klascontext.
- 1.1.3 Inzetten op **kansrijk oriënteren** en hierbij de samenwerking met verschillende partners versterken, zodat zoveel mogelijk leerlingen maximale ontwikkelingskansen krijgen.

2. Toekomstgericht school/ centrum maken

Kerdoel 2: De PBD/POC versterkt centra in het bieden van (creatieve) antwoorden op eigentijdse uitdagingen, zowel inhoudelijk als organisatorisch.
Om dit te helpen realiseren werkt het POC een begeleidingsaanbod uit rond:
Implementatie van **21e -eeuwse vaardigheden** met in het bijzonder het omgaan met de **digitale cultuur en zelfsturende teams**.

OD 2.1 De PBD/POC ondersteunt centra bij het implementeren van 21e -eeuwse vaardigheden met in het bijzonder het omgaan met de digitale cultuur en het ontwikkelen van volwaardige integratie van het digitaal denken in de manier waarop men het centrum vorm geeft.

De PBD/POC zal daartoe acties en projecten uitvoeren rond volgende domeinen:

- 2.1.1 Organiseren van (lerende) netwerken m.b.t. **innovaties op het vlak van (online) begeleiding**.
- 2.1.2 **Reflecterend, onderzoekend en creatief** handelen bij medewerkers.
- 2.1.3 Ondersteunen van teams om zich toe **zelfsturende teams** te ontwikkelen.

3. Effectief school/ centrum maken

Kerdoel 3: De PBD/POC versterkt centra in het kwaliteitsvol en doelgericht realiseren van hun kernactiviteiten. Om dit te helpen realiseren werkt het POC een begeleidingsaanbod uit rond het ontwikkelen van een kwaliteitscultuur.

OD 3.1 De PBD/POC ondersteunt centra bij het ontwikkelen van een kwaliteitscultuur.

De PBD/POC zal daartoe acties en projecten uitvoeren rond volgende domeinen:

- 3.1.1 Begeleiden van de centra bij de ontwikkeling van een centrumeigen **kwaliteitsbeleid**.
- 3.1.2 Begeleiding van de centra bij het cyclisch- en systematisch **voeren van een kwaliteitsbeleid**.
- 3.1.3 Ondersteunen van de centra bij het **systematisch bijsturen** van hun beleid op basis van hun inputkenmerken, resultaten en effecten.
- 3.1.4 Het ontwikkelen en organiseren van **lerende netwerken TRIS en datageletterdheid**.

4. Zorgzaam school/ centrum maken

Kerdoel 4: De PBD/POC versterkt de centra in het realiseren van condities om het leren te bevorderen, waarbij iedereen de kans krijgt zijn capaciteiten te ontwikkelen.

Om dit te helpen realiseren werkt ze een begeleidingsaanbod uit rond:

- 1. het creëren van een **warm en zorgzaam school-/ centrumklimaat**
- 2. een geïntegreerd beleid op **leerlingbegeleiding**

OD 4.1 De PBD/POC ondersteunt centra in het aanbieden van optimale ontwikkelingskansen voor elke leerling door op een doorleefde manier vorm te geven aan een gedragen en zichtbaar, warm en zorgzaam school- en centrumklimaat.

De PBD/POC zal daartoe acties en projecten uitvoeren rond volgende domeinen:

- 4.1.1 Het ontwikkelen van een **vorming rond consultatieve leerlingbegeleiding** voor de medewerkers en het kwalitatief verwoorden van ondersteuningsbehoeften.
- 4.1.2 We begeleiden en organiseren **intervisiemomenten** rond de implementatie van consultatieve leerlingenbegeleiding op basis van het RclbK.
- 4.1.3 Besteedt bij de begeleiding extra aandacht voor een zorgzame communicatie tussen de verschillende partners.
- 4.1.4 We organiseren een **netwerk waar de samenwerking, i.f.v. de leerlingenbegeleiding tussen CLB, de school, het ONW en de PBD centraal staat**.
- 4.1.5 We **begeleiden teams bij complexe casusbesprekingen**.

OD 4.2 De PBD/POC ondersteunt centra bij het ontwerpen, implementeren en monitoren van een geïntegreerd beleid op leerlingbegeleiding vertrekkend vanuit de specifieke schoolcontext.

De PBD/POC zal daartoe acties en projecten uitvoeren rond volgende domeinen:

- 4.2.1 Tijdens de **lerende netwerken datageletterdheid** ondersteunt het POC de centra om de **schoolfoto** te benutten bij de centrumspecifieke ondersteuning.
- 4.2.2 I.s.m. met CLB/POC een kader ontwikkelen om de **ondersteuningsnoden van leerlingen** op een gelijkgerichte manier in kaart te brengen en in te zetten.
- 4.2.3 Ontwikkeling van **materialen en tools om de kwaliteit van de ondersteuning** cyclisch te evalueren en te monitoren.

JAARVERSLAG FORMEEL OVERLEG

ONDERWIJSINSPECTIE - BEGELEIDINGSDIENSTEN

SCHOOLJAAR 2020-2021

---

1. VOORWOORD

Het Kwaliteitsdecreet van 8 mei 2009 gaf het overleg tussen de onderwijsinspectie en de pedagogische begeleidingsdiensten een formeel karakter en een duidelijke opdracht: een permanent overlegorgaan waarin de onderwijsinspectie en de pedagogische begeleidingsdiensten elkaar regelmatig ontmoeten overeenkomstig hun opdrachten (artikel 48). Daarenboven stelt dit artikel dat ‘het overlegorgaan een jaarlijks rapport opmaakt over haar werking en dit bezorgt aan de Vlaamse Regering’. Een Besluit van de Vlaamse Regering van 27 april 2012 legde dit vast.

Het schooljaar 2020-2021 zal de geschiedenisboeken ingaan als een uitzonderlijk schooljaar. De coronacrisis (maart 2020) sleepte nog een volledig schooljaar aan en vroeg een ongeziene inzet en flexibiliteit van iedereen in het onderwijsveld. Meer dan ooit was het belangrijk dat het partnerschap van de kwaliteitsdriehoek erkend werd en dat de onderwijsinspectie en de pedagogische begeleidingsdiensten elkaar zeer regelmatig informeerden over hun (flexibele) aanpak en werking.

In dit jaarverslag geven we inzage in de topics die tijdens 2020-2021 werden behandeld in zowel het overkoepelende overleg als in de niveauspecifieke vergaderingen. Het zal niemand verbazen dat de coronapandemie en de gevolgen ervan voor de scholen, maar ook voor de onderwijsinspectie en de pedagogische begeleidingsdiensten grotendeels de agenda's inpalmde. Maar er was ook tijd en ruimte voor terugkerende agendapunten zoals de resultaten uit het jaarverslag van de onderwijsinspectie of de grote lijnen in de begeleidingsplannen van de begeleidingsdiensten en voor belangrijke beleidsvernieuwingen zoals de modernisering van het secundair onderwijs.

De agenda's van de vergaderingen werden zoals steeds samen met alle actoren bepaald. De vergaderingen vonden online plaats en het voorzitterschap was tijdens dit schooljaar in handen van de onderwijsinspectie.

2. NIVEAU-OVERSTIJGEND OVERLEGORGAAN

<https://drive.google.com/drive/folders/0B4NWDLBwn6sbfm9rY19BTDdPcDISX19yUkJDWFVYdXAwMkstdmN2dEI4OW9xaVFXLTQ3THc>

2.1 BIJEENKOMSTEN: DATA EN LEDEN TIJDENS HET SCHOOLJAAR 2020-2021

Het overleg kwam tijdens het schooljaar 2020-2021 samen op:

- 24 augustus 2020
- 29 oktober 2020
- 10 november 2020
- 19 februari 2021
- 7 mei 2021
- 20 augustus 2021

Leden van het overleg:

- PBD Katholiek Onderwijs Vlaanderen: Machteld Verhelst, Maarten Penninckx, Diane Van Hove
- PBD GO!: Saskia Lieveyns, Luc Vernailen
- PBD OVSG: Walentina Cools, Elias Hemelsoet
- PBD POV: Griet Mathieu, Marieke Van Nieuwenhuyze
- VOCVO: An Cloet, Inge Van Acker
- OKO: Kris Denys
- Onderwijsinspectie: Lieven Viaene, Els Vermeire, Karin Verweij, Wendy Franquet, Marjan Meulewaeter

Secretariaat van het overleg (voor dit schooljaar): Bieke Vander Elst (onderwijsinspectie)

Het voorzitterschap werd dit schooljaar opgenomen door de onderwijsinspectie.

2.2 INHOUD VAN DE BESPREKINGEN

De werkzaamheden van het overleg zijn grotendeels terug te brengen tot het op macroniveau elkaar informeren, samen afspraken maken en de organisatie van de niveauspecifieke overlegorganen en hun onderliggende platformen. Zo werd er dit schooljaar verdergewerkt aan een kader voor professionalisering van begeleiders en inspecteurs (wissellere(n)) en het duidelijk krijgen/houden van de rollen in de kwaliteitsdriehoek. Naast uiteraard het elkaar continu informeren over de aanpassingen van de eigen werkzaamheden omwille van de verschillende pandemiefasen in de coronacrisis.

Volgende agendapunten werden tijdens het voorbije schooljaar opgenomen:

- Werking onderwijsinspectie 2020-2021 (aangepast aan de context van de coronacrisis): try-out korte doorlichtingen, ondersteunende bezoeken en verkennende onderzoeken

- Jaarverslag formeel overleg onderwijsinspectie - pedagogische begeleidingsdiensten 2019-2020
- Wissellere onderwijsspecteurs - pedagogisch begeleiders
- Rollen onderwijsinspectie - pedagogische begeleidingsdiensten
- Onderzoeksvragen vanuit de pedagogische begeleiding aan de onderwijsinspectie (ex-okan-leerlingen, data Onderwijsspiegel per onderwijsverstrekker ...)
- Onderzoeken en initiatieven vanuit de onderwijsinspectie: planlast, referentiekader KO (kwaliteitsvolle ondersteuning), upgrade instrumentarium Inspectie 2.0, financiële radar, GOK-controle en leerlingenbegeleiding, controle hbo5-opleidingen, een app voor vragenlijsten voorafgaand aan doorlichting of onderzoek ...
- Overzicht, aansturing en feedback van de niveauspecifieke vergaderingen onderwijsinspectie – pedagogische begeleiding
- Onderwijsspiegel 2021: preview
- Werking onderwijsinspectie bij de start van 2021-2022

3. NIVEAUSPECIFIEKE OVERLEGORGANEN

3.1 BASISONDERWIJS

Het overleg kwam tijdens het schooljaar 2020-2021 samen op 1 december, 8 maart en 16 juni.

Volgende agendapunten werden tijdens het voorbije schooljaar opgenomen:

- Werkzaamheden van onderwijsinspectie en pedagogische begeleiding in de scholen tijdens de pandemie
- Brugfiguur van de onderwijsinspectie
- Paritaire colleges en doorlichtingen na advies 2A
- Schooldossier onderwijsinspectie
- GOK: kunnen scholen bijsturingen doorvoeren n.a.v. corona (actie - doel - of zelfs focus)?
- Nood aan overleg op niveau van inspecteurs en begeleiders (naar analogie met so)?
- De rol van het CLB binnen de klassenraden in het buo
- Leerachterstand en (inzetten op) essentiële doelen
- Thema kleuteronderwijs: visie, evalueren, taalintegratietrajecten ...
- Leerlingenbegeleiding: leren en studeren / inzetten SES-middelen
- Meertaligheid benutten als kracht
- Begeleidingsplannen: in grote lijnen

3.2 SECUNDAIR ONDERWIJS

Het overleg kwam tijdens het schooljaar 2020-2021 samen op 4 maart, 16 juni en 20 augustus.

Volgende agendapunten werden tijdens het voorbije schooljaar opgenomen:

- Tussentijdse informatie over de ondersteunende bezoeken
- Bewaartijd leerlinggebonden documenten buso
- Bewaren van door leerlingen digitaal aangeleverd werk
- Onderzoek topsportscholen
- Organisatiemodel overleg inspectie-begeleiding so
- Onderwijskwaliteit en nieuwe regelgeving
- Ondersteunende bezoeken 'basisgeletterdheid': toelichting bij de tendensen
- Klankbordgroep modernisering: FAQ

Onder het niveauspecifieke overlegorgaan secundair onderwijs functioneren volgende overlegplatformen:

3.2.1 AARDRIJKSKUNDE

Het overleg kwam niet samen tijdens het schooljaar 2020-2021.

3.2.2 ECONOMIE EN HANDEL

Het overleg kwam niet samen tijdens het schooljaar 2020-2021.

3.2.3 (KUNST)GESCHIEDENIS

Het overleg kwam niet samen tijdens het schooljaar 2020-2021.

3.2.4 'HARDE' SECTOR

Het overleg kwam niet samen tijdens het schooljaar 2020-2021.

3.2.5 HUMANE WETENSCHAPPEN

Het overleg kwam tijdens het schooljaar 2020-2021 samen op 8 december en 24 juni.

Volgende agendapunten werden tijdens het voorbije schooljaar opgenomen:

- Onderzoek onderwijsleerpraktijk:
  - Ontwikkelingsschalen evaluatie en feedback
  - Duiding bij 'voorbeelden van goede praktijk'
  - Score ontwikkelingschalen
- Doorlichtingsverslag en eigen reflectieverslagen van de school
- Coronacrisis: uitwissel van ervaringen over werkpunten, doelenselectie, evaluatie
- Doorlichten
  - Hoe gaat de inspectie om met de uitrol van de modernisering?

- Hoe kijkt de inspectie naar het specifiek gedeelte van HW (en ook MWW)? Hoe kijkt men naar het samenbrengen van filosofie/kunstbeschouwing/ sociologie-psychologie?
- Hoe kijkt de inspectie naar (/ Wat verwacht de inspectie van) horizontale samenhang in het specifiek gedeelte HUM/Maatschappij- en welzijnswetenschappen?
- Hoe kijkt de inspectie naar (/ Wat verwacht de inspectie van) horizontale samenhang tussen het specifiek gedeelte (HUM/Maatschappij- en welzijnswetenschappen) en de basisvorming?
- Wat brengt de voorbereiding op de modernisering teweeg in de scholen? Welke ervaringen hebben de PBD? Zijn er duidelijke kansen of bedreigingen, bijvoorbeeld inhoudelijk, of naar organisatie toe (inzet van de leraren)?
- Wat wordt er verwacht inzake de verschillende soorten kennis (taxonomie Bloom) in evaluatie (en in aanbod)?
- Sinds kort is er de mogelijkheid dat de PBD aanwezig is op eerste of eindgesprek van een doorlichting. Hoe staat de inspectie-HW daar tegenover?
- Organisatie van de PBD ifv de modernisering: welke wetenschapsdomeinen en/of BK's en/of sleutelcompetenties kunnen we voor dit overleg logisch samenbrengen?
- Erkenning: Hoe gaat de inspectie om met scholen die HW of MWW voor het eerst aanvragen?

3.2.6 KLASSIEKE TALEN

Het overleg kwam tijdens het schooljaar 2020-2021 samen op 3 juni.

Volgende agendapunten werden tijdens het voorbije schooljaar opgenomen:

- Terugkoppeling afspraken klankbordgroep modernisering
- Eindtermen - leerplannen
- Taxonomie
  - Hoe gaan we om met de verschillende soorten kennis (feitenkennis ...) in aanbod én evaluatie?
  - Hoe begrijpen we de verschillende denkvaardigheden?
- Vertalen: wat verstaan we eronder?
- Diachronie: wat zijn de verwachtingen?
- Standpunt onderwijsinspectie m.b.t. handboeken
- Doelstelling 'uitspraak' (prosodie)

3.2.7 KUNSTEN

Het overleg kwam niet samen tijdens het schooljaar 2020-2021.

3.2.8 LO – SPORT

Het overleg kwam niet samen tijdens het schooljaar 2020-2021.

3.2.9 NATUURWETENSCHAPPEN & LAND- EN TUINBOUW

Het overleg kwam niet samen tijdens het schooljaar 2020-2021.

3.2.10 NEDERLANDS EN MODERNE VREEMDE TALEN

Het overleg kwam tijdens het schooljaar 2020-2021 samen op 23 maart, 4 juni en 16 juni.

Volgende agendapunten werden tijdens het voorbije schooljaar opgenomen:

- Afspraken klankbordgroep m.b.t. regelgeving modernisering so in de eerste graad
- Ondersteunende bezoeken door de onderwijsinspectie in scholen: toelichting
- Interpretatie van de cognitieve dimensie a.d.h.v. casussen
- Aanbod sleutelcompetentie 3 in de B-stroom
- Verwachtingen naar aanbod en evaluatie van kennis
- Basisgeletterdheid
- Interpretatie van de cognitieve dimensie a.d.h.v. casussen
- Eindterm 2.8 basisvorming 2^e graad D-finaliteit + Cesuurdoel 02.12.01

3.2.11 PAV

Het overleg kwam niet samen tijdens het schooljaar 2020-2021.

3.2.12 WISKUNDE

Het overleg kwam niet samen tijdens het schooljaar 2020-2021.

3.2.13 'ZACHTE' SECTOR

Het overleg kwam tijdens het schooljaar 2020-2021 samen op 8 december en 24 juni.

Volgende agendapunten werden tijdens het voorbije schooljaar opgenomen:

- Ervaringen bij korte doorlichtingen/ondersteunende bezoeken?
- Onderscheid tussen de inschalingsniveaus (bijv. 'volgens de verwachting' en 'overstijgt'). Kan het verschil met een voorbeeld geduid worden?
- Ontwikkelingsschalen voor de tweede onderzoeksvraag?
- Bezorgdheid over de beknopte verslaggeving van een doorlichting
- Analyses van de doorlichtingsverslagen zachte sector
- Welke bezorgdheden stelt de onderwijsinspectie naar aanleiding van de coronacrisis vast over de organisatie van praktijklessen en stages?
- Is er een nieuw toelichtingskader voor 1ste graad? Opzet eerste graad horizonverruiming, leren kiezen, zelfconceptverheldering. Hoe neemt de inspectie dit op bij hun doorlichtingen eerste graad?
- Hoe gaat de inspectie om met de uitrol van de modernisering?
  - Is er sprake van een gedoogperiode voor de vernieuwing vanaf het derde jaar?
  - Hoe gaat de inspectie om met scholen die bepaalde richtingen voor het eerst aanvragen of met nieuwe studierichtingen die een aangepaste infrastructuur vragen?

- Bestaat de mogelijkheid dat de PBD aanwezig is op het eerste of eindgesprek van een doorlichting? Hoe staat de inspectie zachte sector daar tegenover?
- FAQ Modernisering 1ste graad: afspraken klankbordgroep

3.2.14 DBSO

Het overleg kwam tijdens het schooljaar 2020-2021 samen op 16 december en 23 juni.

Volgende agendapunten werden tijdens het voorbije schooljaar opgenomen:

- Modernisering dbso:
  - Implementatie nieuwe ET 2de graad
  - Inkanteling leren en werken
- Voltijds engagement
- Coronapandemie versus certificering / Moeilijk te realiseren opleidingsdoelen
- Screening arbeidsrijpheid – arbeidsbereidheid, specifiek dbso / Bepalen beginsituatieanalyse BGV
- Ondersteunende bezoeken CLW's
- Afstandsonderwijs
- Doelstellingen PAV integreren en evalueren op de werkplek
- Homogene klasgroepen vormen voor MVT
- Onderwijsspiegel 2021: passages dbso
- Hoe gaat de inspectie de algemene vorming bekijken in het kader van de modernisering? Vanuit het standpunt vakken? Vanuit het standpunt sleutelcompetenties? Vanuit het standpunt PAV? Welke belangrijke pijlers neemt de inspectie op of hoe ziet de inspectie dit? Hoe ziet de inspectie de samenwerking algemene vorming - beroepsgerichte vorming?
- Evaluatie haalbaar maken voor de mentor: vereenvoudigen én tegelijk meer diepgang beogen door te vertrekken vanuit de activiteiten in plaats van de competenties van het ST. Hoe kijkt de inspectie hiernaar?

3.2.15 BUSO

Het overleg kwam niet samen tijdens het schooljaar 2020-2021.

3.3 VOLWASSENENONDERWIJS

Het overleg kwam niet samen tijdens het schooljaar 2020-2021.

3.4 DEELTIJDS KUNSTONDERWIJS

Het overleg kwam kwam niet samen tijdens het schooljaar 2020-2021.

3.5 CLB

Het overleg kwam kwam niet samen tijdens het schooljaar 2020-2021.

SLOT

Ondanks de corona-beperkingen afgelopen schooljaar om zowel de reguliere werking voort te zetten als om elkaar te ontmoeten, vonden de verschillende vergaderingen tussen de onderwijsinspectie en de begeleidingsdiensten plaats. Het schooljaar voordien werd er al aangekondigd dat er een herziening in de maak was voor de verschillende deelplatformen secundair onderwijs (so). Op de valreep (tijdens de laatste vergadering van het niveauspecifieke overleg so) werd er beslist om de overlegstructuur te herschikken naar analogie met de studiedomeinen van de modernisering. Het hieropvolgende jaarverslag zal dan ook opgebouwd zijn volgens de gewijzigde overlegstructuur.

Ondanks de ietwat aangepaste manier van (digitaal) vergaderen, was het formeel overleg in schooljaar 2020-2021 voor alle partners nog steeds een kans tot overleg, tot samenwerking ook, ieder vanuit zijn eigen werking en opvattingen. Het komende jaar neemt Katholiek Onderwijs Vlaanderen het voorzitterschap over.